

2021-01

$\beta \ddot{y} \zeta \gg ^{1} \ddot{A} \zeta ^{3} \acute{A} \neg \text{Æ} \cdot \tilde{A} \cdot \zeta ^{1/4} \zeta ^{3} \mu ^{1/2} \hat{I} ^{1/2}$
 $\beta \ddot{y} \pm \gg \gg \zeta ^{3} \mu ^{1/2} \hat{I} ^{1/2} \pm ^{1/2} ^{1} , \pm ^{3} \mu ^{1/2} \hat{I} ^{1/2} : \bullet \grave{A} ^{1}$
 $\beta \ddot{y} \ddot{A} \cdot \hat{A} \mu \gg \gg \cdot ^{1/2} ^{1} ^{0} \textcircled{R} \hat{A} ^{1/2} \zeta ^{1/4} \zeta , \mu \tilde{A} \neg \pm \hat{A} ^{0}$
 $\beta \ddot{y} \tilde{A} \acute{A} ^{3} ^{0} \acute{A} ^{1} \ddot{A} ^{1} ^{0} \textcircled{R} \mu \grave{A} ^{1} \tilde{A} ^{0} \grave{I} \grave{A} \cdot \tilde{A} \cdot ^{1/4} \mu$
 $\beta \ddot{y} ^{1/2} \zeta ^{1/4} \zeta , \mu \tilde{A} \neg \mu \hat{A} ^{0} \pm ^{1} \grave{A} \acute{A} \pm ^{0} \ddot{A} ^{1} ^{0} - \hat{A} \neg \gg$
 $\beta \ddot{y} \bullet \acute{A} \acute{E} \grave{A} \pm \hat{E} ^{0} \hat{I} ^{1/2} \textcircled{C} \acute{E} \acute{A} \hat{I} ^{1/2} . ^{1} \mu \acute{A} \mu \acute{I} ^{1/2} \cdot \hat{A}$
 $\beta \ddot{y} \grave{A} \acute{A} \zeta \ddot{A} \neg \tilde{A} \mu \acute{E} ^{1/2} ^{3} ^{1} \pm \ddot{A} \cdot ^{1/2} \pm \grave{A} \gg \zeta \acute{I} \tilde{A} \ddot{A} \mu$
 $\beta \ddot{y} ^{1} \pm ^{1} ^{0} \pm \tilde{A} ^{1} \hat{I} ^{1/2} ^{0} \pm ^{1} \grave{A} \acute{A} \zeta \tilde{A} ^{1} \zeta ^{0} \neg \mu \hat{A} \pm$
 $\beta \ddot{y} \mu \text{Æ} \pm \acute{A} ^{1/4} \zeta ^{3} \textcircled{R} \ddot{A} \zeta \acute{A} \bullet . 4735/2020$

$\beta \ddot{y} ^{1} \pm \gg ^{0} \pm \gg \neg \ddot{A} \tilde{A} \cdot , \textcircled{S} \acute{A} \acute{A} \tilde{A} \neg ^{1/2} ,$

$\beta \ddot{y} \acute{A} ^{1} ^{3} \acute{A} \pm ^{1/4} ^{1/4} \pm ^{1} \cdot ^{1/4} \grave{I} \tilde{A} ^{1} \pm \hat{A} ^{1} \zeta ^{0} \cdot \tilde{A} \cdot \hat{A} , \textcircled{E} \textcircled{C} \zeta \gg \textcircled{R} ^{Y} ^{1} ^{0} \zeta ^{1/2} \zeta ^{1/4} ^{1} ^{0} \hat{I} ^{1/2} \bullet \grave{A} ^{1} \tilde{A} \tilde{A} \cdot ^{1/4} \hat{I} ^{1/2} ^{0} \pm ^{1} ^{1} \zeta ^{0} .$
 $\beta \ddot{y} \pm ^{1/2} \mu \grave{A} ^{1} \tilde{A} \tilde{A} \textcircled{R} ^{1/4} ^{1} \zeta \bullet \mu \neg \grave{A} \zeta \gg ^{1} \hat{A} \neg \text{Æ} \zeta \acute{A}$

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ**

**«ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΟΜΟΓΕΝΩΝ – ΑΛΛΟΓΕΝΩΝ –
ΑΝΙΘΑΓΕΝΩΝ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΛΛΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΧΩΡΩΝ (ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΑ) - ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ
ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΟΥ Ν. 4735/2020».**

Της

ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΔΑΛΚΑΛΙΤΣΗ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΤΟΣ (2021)**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ**

**«ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΟΜΟΓΕΝΩΝ – ΑΛΛΟΓΕΝΩΝ –
ΑΝΙΘΑΓΕΝΩΝ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΛΛΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΧΩΡΩΝ (ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΑ) - ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ
ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΟΥ Ν. 4735/2020».**

Της

ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΔΑΛΚΑΛΙΤΣΗ

Υποβληθείσα σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απόκτηση

Μεταπτυχιακού Τίτλου στη

Δημόσια Διοίκηση-Γενική Διοίκηση

(Ιανουάριος 2021)

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΔΑΛΚΑΛΙΤΣΗ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Χρυσάνθη Δαλκαλίτση, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων της συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Όνοματεπώνυμο Φοιτήτριας

Χρυσάνθη Δαλκαλίση

Όνοματεπώνυμο Επιβλέπουσας Καθηγήτριας

Άρτεμις Δ. Σαββίδου

Όνοματεπώνυμο Κοσμήτορα

Μαρία Ψυλλάκη

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής:

«Πολιτογράφηση ομογενών – αλλογενών – ανιθαγενών: Επισκόπηση της ελληνικής νομοθεσίας και συγκριτική επισκόπηση με νομοθεσίες και πρακτικές άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Διερεύνηση των προτάσεων για την απλούστευση των διαδικασιών και προσδοκίες από την εφαρμογή του Ν. 4735/2020»

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις 4/2/2021 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Πρόεδρος/πρώτη επιβλέπουσα/: *Δρ. Άρτεμις Δ. Σαββίδου*

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: *Δρ. Κωνσταντίνος Γ. Αθανασόπουλος*

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: *Δρ. Πέτρος Β. Μιχαηλίδης*

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η Χρυσάνθη Δαλκαλίτση γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Πολιτογράφηση ομογενών – αλλογενών – ανιθαγενών: Επισκόπηση της ελληνικής νομοθεσίας και συγκριτική επισκόπηση με νομοθεσίες και πρακτικές άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Διερεύνηση των προτάσεων για την απλούστευση των διαδικασιών και προσδοκίες από την εφαρμογή του Ν. 4735/2020», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η Δηλούσα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ιθαγένεια αποτελεί ένα χαρακτηριστικό ενός ατόμου αλλά και τη σχέση του με μια συγκεκριμένη πολιτεία ταυτόχρονα. Η χορήγηση αυτής πραγματοποιείται από το εκάστοτε κράτος, του οποίου είναι πολίτης το πρόσωπο αυτό. Το νομικό καθεστώς που διέπει την ιθαγένεια διαφέρει από κράτος σε κράτος. Έτσι, κάθε κράτος ορίζει με τον δικό του τρόπο τη διαδικασία με την οποία η ιθαγένεια χορηγείται σε πολίτες άλλων κρατών. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται η συνδρομή ορισμένων όρων και προϋποθέσεων. Στην Ελλάδα η διαδικασία πολιτογράφησης διέπεται από τον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και έχει τροποποιηθεί πολλές φορές τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, εντοπίζονται αρκετές αδυναμίες σε αυτές τις τροποποιήσεις. Για τον λόγο αυτό ο πλέον πρόσφατος τροποποιητικός του νόμος, ο Ν. 4735/2020, επιδιώκει να εξορθολογήσει τη διαδικασία πολιτογράφησης και να καθιερώσει διαυγείς, και αποτελεσματικές διαδικασίες. Στην εργασία αυτή μελετώνται οι απόψεις, οι προτάσεις αλλά και οι προσδοκίες δημοσίων υπαλλήλων που προέρχονται από Υπηρεσίες Ιθαγένειας μέσω της έρευνας που διεξήχθη για το σκοπό αυτό. Η έρευνα βασίστηκε σε ένα πλήθος ερωτημάτων που αναφέρονται κυρίως στην απλούστευση και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών πολιτογράφησης στην Ελλάδα. Το κύριο συμπέρασμα της έρευνας αυτής είναι ότι απαιτείται η διαρκής πολιτική βούληση για προώθηση αποτελεσματικών διαδικασιών πολιτογράφησης, ενώ κρίσιμης σημασίας είναι και η προώθηση της ψηφιακής διακυβέρνησης στην Ελλάδα, αλλά και της διαρκούς επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων. Αναμφίβολα, όλα αυτά απαιτούν την εδραίωση ενός αποτελεσματικού νομοθετικού καθεστώτος και το αντίστοιχο όραμα της Διοίκησης.

SUMMARY

Citizenship constitutes a characteristic of an individual but at the same time it reflects his relationship with a particular state. It is granted by the respective state, of which that person is a citizen. The legal status of citizenship varies from state to state. Thus, each state defines in its own way the procedure through which citizenship is granted to citizens of other states. The coexistence of certain terms and prerequisites is required for this to be accomplished. In Greece the naturalization process is governed by the Code of Greek Citizenship, which has been amended several times during the recent decades. However, many “weaknesses” are spotted in these amendments. For this reason the recent Law No. 4735/2020 intends to improve the naturalization process and to establish transparent and effective procedures. This paper examines the points of view, the suggestions and the expectations, as well, of civil servants that work in Citizenship Services through the survey that took place with this goal. The survey was based on a host of questions related to the simplification and the effectiveness of the naturalization procedures in Greece. The main conclusion of the research which was conducted is that continuous political will is required in order to promote effective naturalization processes, while the promotion of digital governance in Greece is of great importance, as well as the continuous training of the civil servants. Undoubtedly, all these require the consolidation of an effective legislative regime and the corresponding vision of the Administration.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ πολύ

- την επιβλέπουσα καθηγήτρια Δρ. Άρτεμις Δ. Σαββίδου που στάθηκε ανεκτίμητη αρωγός στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας
- τα μέλη της Επιτροπής Δρ. Πέτρο Β. Μιχαηλίδη και Δρ. Κωνσταντίνο Γ. Αθανασόπουλο για τη στήριξη
- τους συναδέλφους μου για την πολύτιμη συμμετοχή τους στην έρευνα.

Επίσης, ένα τεράστιο ευχαριστώ οφείλω στο σύζυγό μου, Χρήστο, για τη συμπαράσταση και την υποστήριξή του και στα παιδιά μου, Θανάση και Ειρήνη, για την υπομονή και την κατανόησή τους καθόλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
Κεφάλαιο Πρώτο: Η Ιθαγένεια – Βασικές Έννοιες.....	17
1.1 Η Έννοια της Ιθαγένειας.....	17
1.2 Διακρίσεις και Βασικές Έννοιες.....	19
1.3 Οι Βασικές Αρχές του Δικαίου της Ιθαγένειας	22
Κεφάλαιο Δεύτερο: Το Εθνικό Δίκαιο της Ιθαγένειας - Τρόποι κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας25	
2.1 Το Δίκαιο Ιθαγένειας στην Ελλάδα. Ιστορική αναδρομή	25
2.2 Η Αυτοδίκαιη Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας από τον Νόμο	27
2.3 Η Αυτοδίκαιη Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας μετά από Υποβολή Σχετικής Δήλωσης ή/και Αίτησης.....	29
2.4 Η Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας με Πολιτογράφηση.....	32
Στο ελληνικό δίκαιο παρατηρείται μια διάκριση ανάμεσα στην πολιτογράφηση αλλοδαπών αλλογενών και αλλοδαπών ομογενών και η αντιμετώπιση των δεύτερων είναι περισσότερο ευνοϊκή ως προς τις τυπικές και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις αλλά και ως προς τη διαδικασία που τηρείται για την πολιτογράφηση αυτών (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 555).	33
Κεφάλαιο Τρίτο: Η Πολιτογράφηση στην Ελλάδα.....	35
3.1 Οι Τυπικές Προϋποθέσεις.....	35
3.2 Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις.....	37
3.3 Οι Επιτροπές Πολιτογράφησης.....	39
3.4 Τα δικαιολογητικά	40
3.5 Η διαδικασία πολιτογράφησης και η ορκωμοσία.....	42
3.7 Οι προθεσμίες	48
3.8 Η κριτική αποτίμηση του ισχύοντος ΚΕΙ	48
Κεφάλαιο Τέταρτο: Η πολιτογράφηση στην ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ – Νομοθεσία και Πρακτικές55	
4.1 Το Παράδειγμα της Κύπρου.....	55

4.2 Το παράδειγμα της Γερμανίας	61
4.3 Συγκριτική επισκόπηση με την πολιτογράφηση στην Ελλάδα	65
Κεφάλαιο Πέμπτο: Η Μεθοδολογία της Έρευνας.....	69
5.1 Η Ποιοτική Έρευνα.....	69
5.2 Το ερευνητικό εργαλείο: η συνέντευξη.....	70
5.3 Τα ερευνητικά ερωτήματα	71
5.4 Το δείγμα και η διεξαγωγή των συνεντεύξεων	72
Κεφάλαιο Έκτο: Τα Αποτελέσματα της Έρευνας	73
6.1 Το Προφίλ των Συμμετεχόντων στην Έρευνα.....	73
6.2 Συνεργασία με άλλες υπηρεσίες και χρόνος εξυπηρέτησης του κοινού.....	73
6.3 Τα Προβλήματα στη Διεκπεραίωση των Υποθέσεων	75
6.4 Βαθμός Εξυπηρέτησης και Παράπονα	77
6.5 Παράγοντες που Επιδρούν Αρνητικά στην Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα.....	78
6.6 Η Επιμόρφωση των Συμμετεχόντων	79
6.7 Η Αξιολόγηση των Νομοθετικών Μεταρρυθμίσεων.....	79
6.8 Τα Προβλήματα στη Διαδικασία Πολιτογράφησης.....	81
6.9 Παραδειγματισμός από Πρακτικές Άλλων Χωρών.....	82
6.10 Η Αξιολόγηση του Ν. 4735/2020	82
6.11 Το Όραμα της Διοίκησης για τα Άρθρα 5Α, 6 και 7 ΚΕΙ μετά τη Θέση σε Ισχύ του Ν. 4735/2020.....	84
6.12 Διατάξεις του ΚΕΙ που χρήζουν Κατάργησης	85
6.13 Προτεινόμενες Αλλαγές Απλούστευσης της Διαδικασίας Πολιτογράφησης.....	86
6.14 Το Κλειδί μιας Απλής και Διαφανούς Διαδικασίας Πολιτογράφησης	88
6.15 Ο Καταλυτικός Παράγοντας της Άμεσης Διεκπεραίωσης της Πολιτογράφησης	89
Κεφάλαιο Εβδομο: Συμπεράσματα – Προτάσεις – Περιορισμοί.....	91
7.1 Συζήτηση Αποτελεσμάτων - Συμπεράσματα	91
7.2 Προτάσεις για το Μέλλον	97
7.3 Περιορισμοί.....	98
Βιβλιογραφία.....	100

Παραρτήματα	105
ι. Ο ΟΔΗΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ.....	105
ιι. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ	108

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης.....	36
Εικόνα 2: Τα εγκλήματα που περιλαμβάνονται στις τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης	37
Εικόνα 3: Η αυτεπάγγελτη αναζήτηση εγγράφων του άρθρου 7§1 και 2 ΚΕΙ πριν τις τροποποιήσεις του Ν. 4735/2020	46
Εικόνα 4: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην περίπτωση της πολιτογράφησης λόγω ετών παραμονής.....	57
Εικόνα 5: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην πολιτογράφηση λόγω σύναψης γάμου	58
Εικόνα 6: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην πολιτογράφηση επενδυτών.....	60
Εικόνα 7: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην πολιτογράφηση επενδυτών ανά οικονομικό κριτήριο.....	61

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Προφίλ συμμετεχόντων στην έρευνα	74
---	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιθαγένεια γίνεται αντιληπτή ως ένας δεσμός που παρατηρείται ανάμεσα σε ένα πρόσωπο και σε μια πολιτεία ενώ οι έχοντες την ίδια ιθαγένεια συγκροτούν τον λαό αυτής της χώρας. Πρόκειται, λοιπόν, για τη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα σε ένα συγκεκριμένο κράτος και σε ένα συγκεκριμένο άτομο (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σ. 2). Η ιθαγένεια αποδίδεται στο άτομο αυτό από το κράτος στο οποίο ανήκει (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 4-5). Όμως, η απόκτηση της ιθαγένειας ενός κράτους αποτελεί έναν ουσιαστικό παράγοντα για την κοινωνική ένταξη του ατόμου αυτού, ενώ αδιαμφισβήτητα το να μην αποτελεί κάποιος πολίτη της χώρας στην οποία ζει μπορεί να οδηγήσει στον κοινωνικό του αποκλεισμό (Tsitselikis, 2006, σ. 145). Η απόκτηση αυτή πραγματοποιείται με τους ρητά οριζόμενους σε κάθε πολιτεία τρόπους. Ένας από τους τρόπους αυτούς είναι η διαδικασία της πολιτογράφησης.

Ειδικότερα, η πολιτογράφηση αποτελεί ένα σημαντικό πεδίο στο πλαίσιο του Δικαίου της Ιθαγένειας κάθε χώρας και έναν πολυσυζητημένο και λεπτομερώς ρυθμισμένο τρόπο πρόσβασης στην ιθαγένεια ενός κράτους (Bauböck & Wallace Goodman, 2011, σσ. 1-2). Είναι σαφές ότι η διαδικασία της πολιτογράφησης δεν είναι ενιαία σε παγκόσμιο επίπεδο. Αντίθετα, κάθε κράτος διαμορφώνει ένα καθεστώς απονομής της ιθαγένειάς του βάσει των χαρακτηριστικών του, του συστήματος οργάνωσης του και της ιστορίας του, θέτοντας ορισμένα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται, ώστε ένας αλλοδαπός να αναγνωριστεί ως πολίτης αυτού. Η σημασία της διαμόρφωσης ενός αποτελεσματικού πλαισίου πολιτογράφησης είναι τεράστια. Αυτό γίνεται αντιληπτό αν ληφθεί υπόψη ότι η ιθαγένεια

ανάγεται στον τρόπο περιορισμού προβλημάτων σε μια κοινωνία και διευκόλυνσης και προώθησης της κοινωνικοοικονομικής και κοινωνικοπολιτικής ολοκλήρωσης σε κάθε χώρα (Peters, Vink, & Schmeets, 2016, σσ. 359-360).

Αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι η πολιτογράφηση στην Ελλάδα. Ειδικότερα στις ενότητες που ακολουθούν πραγματοποιείται μια επισκόπηση της ελληνικής νομοθεσίας, ώστε να παρουσιαστεί το νομοθετικό πλαίσιο στη χώρα μας που διέπει τη διαδικασία της πολιτογράφησης όπως διαμορφώνεται από τον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, οι αρμόδιες υπηρεσίες και οι νομοθετικές πρωτοβουλίες για τη βελτίωση του συστήματος απονομής της ελληνικής ιθαγένειας σε μη έλληνες πολίτες. Παράλληλα, επιχειρείται μια συγκριτική ανάλυση του πλαισίου αυτού με το αντίστοιχο στην Κύπρο και στη Γερμανία, ώστε να διαπιστωθεί η ενδεχόμενη σύγκλιση ή απόκλιση των συστημάτων αυτών και να διατυπωθούν ορισμένες καλές πρακτικές, που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από την Ελλάδα. Απώτερος στόχος όλης της ανάλυσης της παρούσης διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνηθούν ορισμένες προτάσεις για την απλούστευση των διαδικασιών πολιτογράφησης, ιδίως όπως έχουν τροποποιηθεί και με τον πρόσφατο Ν. 4735/2020.

Βεβαίως, η αναγκαιότητα της εξέτασης του αντικειμένου αυτού είναι τεράστια. Το σύστημα πολιτογράφησης από την εισαγωγή του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας παρουσιάζει πληθώρα προβλημάτων, δυσλειτουργιών και αδυναμιών, τις οποίες επιδιώκει να περιορίσει ο έλληνας νομοθέτης, όχι πάντα με επιτυχία (Συνήγορος του Πολίτη, 2009). Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται σκόπιμη η διερεύνηση απόψεων προσώπων που εμπλέκονται ενεργά στη διαδικασία πολιτογράφησης, δηλαδή υπαλλήλων του δημοσίου τομέα που απασχολούνται σε υπηρεσίες ιθαγένειας. Μέσα από την έρευνα αυτήν, η οποία βασίζεται στη διεξαγωγή συνεντεύξεων, θεωρείται ότι μπορούν να αναδειχθούν τα βασικότερα σημεία, αδυναμίες και προοπτικές του ισχύοντος συστήματος πολιτογράφησης και να διαμορφωθεί ένας

αποτελεσματικός οδηγός για το μέλλον και για όσους ενδιαφέρονται να εξοικειωθούν με το σύστημα αυτό.

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η εκπόνηση της παρούσης διπλωματικής διατριβής βασίζεται στο συνδυασμό της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της ποιοτικής έρευνας, ενώ η δομή διαρθρώνεται αφενός σε ένα θεωρητικό μέρος και αφετέρου σε ένα ερευνητικό μέρος. Στο θεωρητικό μέρος εξετάζονται τα ακόλουθα ζητήματα: Στο πρώτο κεφάλαιο μελετώνται βασικές έννοιες της Ιθαγένειας και του Δικαίου αυτής, ώστε ο αναγνώστης της παρούσης να εξοικειωθεί με τα βασικότερα στοιχεία της ιθαγένειας και τη σημασία της πολιτογράφησης. Στο δεύτερο κεφάλαιο μελετάται το εθνικό δίκαιο της ιθαγένειας και οι τρόποι κτήσης αυτής. Στο τρίτο κεφάλαιο το ενδιαφέρον επικεντρώνεται ειδικότερα στις προϋποθέσεις, τους όρους και τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα. Το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με μια κριτική αποτίμηση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας με αναφορά στις σημαντικότερες τροποποιήσεις που έχει υποστεί. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά οι αντίστοιχες διαδικασίες πολιτογράφησης στην Κύπρο και στη Γερμανία και πραγματοποιείται μια συγκριτική εξέταση αυτών με την Ελλάδα. Το ερευνητικό μέρος της παρούσης εκκινεί με το πέμπτο κεφάλαιο, στο οποίο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας αυτής. Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα δεδομένα της έρευνας. Η εργασία αυτή ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των συμπερασμάτων που προκύπτουν συνολικά από το θεωρητικό και ερευνητικό μέρος, και διατυπώνονται ορισμένες προτάσεις σχετικά με το μέλλον του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ – ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 Η Έννοια της Ιθαγένειας

Η ιθαγένεια γίνεται αντιληπτή ως ένας δεσμός δημοσίου δικαίου ανάμεσα σε ένα άτομο και την πολιτεία, στον λαό της οποίας ανήκει το άτομο αυτό (Christopoulos, 2017, σ. 483). Πρόκειται για το διακριτικό γνώρισμα του συγκεκριμένου ατόμου ως προς τη συγκεκριμένη πολιτεία της οποίας και την ιθαγένεια φέρει, ωστόσο, δεν είναι απαραίτητο το άτομο αυτό να είναι εγκατεστημένο στην συγκεκριμένη πολιτεία. Αρκεί το ότι ανήκει στον λαό της (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 491). Έτσι, συστατικά στοιχεία της ιθαγένειας είναι το άτομο, το κράτος αλλά και ο συνολικός λαός του τελευταίου (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 2 - 3). Ως προς το άτομο, πρέπει να σημειωθεί ότι η ιθαγένεια αποδίδεται αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα. Παρόλα αυτά, έχει καθιερωθεί καταχρηστικά η χρήση της και στην περίπτωση νομικών προσώπων αλλά και πλοίων, αεροπλάνων κτλ. Πρόκειται βεβαίως για σχήμα λόγου, εφόσον ήδη εντοπίζεται ένας άλλος σύνδεσμος των παραπάνω με ένα κράτος. Τέτοιος σύνδεσμος μπορεί να είναι π.χ. η έδρα στην περίπτωση των νομικών προσώπων, η σημαία στην περίπτωση των σκαφών και αεροπλάνων, δηλαδή στοιχεία που καθορίζουν τόσο το εφαρμοστέο δίκαιο όσο και την ιθαγένεια αυτών (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 2 - 3; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 495). Ως προς το δεύτερο συστατικό της ιθαγένειας, το κράτος δηλαδή, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή ως πεδίο ρύθμισης ανάγεται καταρχήν στην αποκλειστική αρμοδιότητα κάθε πολιτείας. Αποτέλεσμα είναι η κάθε πολιτεία να διατηρεί το δικό της δίκαιο ιθαγένειας. Κατ' επέκταση τα δίκαια ιθαγένειας που εντοπίζονται είναι όσες και οι πολιτείες σήμερα. Ταυτόχρονα, αυτό αποτελεί μια γενική αρχή του δημοσίου διεθνούς δικαίου, που στην Ελλάδα διατυπώνεται στο άρθρο 29 του Αστικού Κώδικα, που επισημαίνει ότι «*Η απόκτηση και η απώλεια από ένα πρόσωπο της ιθαγένειας μιας πολιτείας ρυθμίζονται από το δίκαιο της πολιτείας αυτής*» (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 491). Τέλος, βάσει της ιθαγένειας προσδιορίζεται ο λαός κάθε κράτους. Αυτό βασίζεται στο ότι ο λαός ορίζεται ως το σύνολο

των ατόμων που φέρουν την ιθαγένεια του κράτους αυτού (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σ. 3). Με τον τρόπο αυτόν προσδιορίζονται τα άτομα στα οποία η κάθε πολιτεία έχει δικαιοδοσία, λόγω του δεσμού που εντοπίζεται με αυτά (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 492 - 493).

Από την οπτική του εσωτερικού δικαίου, η ιθαγένεια αποτελεί μια σημαντική παράμετρο σχετικά με τα αστικά δικαιώματα π.χ. την ικανότητα δικαίου, την ικανότητα δικαιοπραξίας κτλ. Ταυτόχρονα, είναι συνδεδεμένη και με πολιτικά δικαιώματα π.χ. συμμετοχή στις κοινοβουλευτικές εκλογές, πρόσληψη στο δημόσιο, πολιτικά δικαιώματα, δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι, δικαίωμα ίδρυσης πολιτικού κόμματος κτλ. Παράλληλα, όμως, γεννώνται και υποχρεώσεις για τον αποκτώντα την ιθαγένεια, όπως στρατολογικές υποχρεώσεις, υποχρέωση λειτουργίας ως ένορκος κτλ. (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017). Οι τελευταίες συνέπειες της απόκτησης της ιθαγένειας ενός κράτους ανήκουν στο πεδίο του δημοσίου δικαίου (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 247 - 258). Σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται δεκτό ότι το δίκαιο της ιθαγένειας ανήκει τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο δίκαιο (Παπαθεοδώρου, 2015, σσ. 147 - 148; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σσ. 5 - 7).

Σχετικά με τη νομική φύση της ιθαγένειας έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις. Κατά μια άποψη, η ιθαγένεια γίνεται αντιληπτή ως η έννομη σχέση που εντοπίζεται ανάμεσα σε ένα κράτος και στο κατά περίπτωση άτομο. Κατά άλλη άποψη, η ιθαγένεια γίνεται αντιληπτή ως η ιδιότητα αυτού του ατόμου, που αποτελεί ένα συστατικό της νομικής κατάστασης αυτού. Τέλος, κατά μια τρίτη άποψη, η ιθαγένεια αποτελεί συνδυασμό των δυο παραπάνω και γίνεται δεκτό ότι αποτελεί μια σχέση που οδηγεί στην απονομή σε ένα άτομο μιας συγκεκριμένης νομικής κατάστασης – στον υπήκοο δηλαδή της χώρας αυτής – και του αποδίδεται ένας συγκεκριμένο status (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 19 - 23; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σσ. 5 - 7). Κατά τους Γραμματικάκη – Αλεξίου και συν. (2017, σ. 491 – 492), διακρίνονται ορισμένες οπτικές. Από την οπτική της πολιτείας η ιθαγένεια αποτελεί τω όντι δεσμό δημοσίου δικαίου απέναντι σε ένα ορισμένο κράτος. Από την οπτική του ατόμου η ιθαγένεια γίνεται αντιληπτή ως ένα από πολλά στοιχεία που διαμορφώνουν την προσωπικότητα αυτού, όπως η ηλικία, το όνομα, το φύλο του κτλ. Έτσι, γίνεται δεκτό ότι η ιθαγένεια ερμηνεύεται με δυο τρόπους: Ο πρώτος είναι από την οπτική του δημοσίου δικαίου, σύμφωνα με τον οποίον η ιθαγένεια αναφέρεται στο άτομο και στον φορέα, δηλαδή την πολιτεία, από τον οποίον αντλεί δικαιώματα. Ο δεύτερος είναι από την οπτική του ιδιωτικού δικαίου, σύμφωνα με το οποίο η ιθαγένεια αναφέρεται στην ιδιότητα κάθε ατόμου

μια δεδομένη στιγμή, και αναφέρεται σε ζητήματα που σχετίζονται και με την προσωπικότητά του.

1.2 Διακρίσεις και Βασικές Έννοιες

Αρχικά πρέπει να σημειωθεί ότι η ιθαγένεια δεν συμπίπτει με την εθνικότητα. Η εθνικότητα αναφέρεται σε έναν δεσμό που δεν είναι νομικός ανάμεσα στο άτομο και σε συγκεκριμένο έθνος¹. Η ιθαγένεια αναφέρεται σε νομικό δεσμό με συγκεκριμένο κράτος. Επομένως, πρόκειται για δυο διαφορετικές έννοιες, ενώ η κάθε πολιτεία διατηρεί την αυτονομία του ορισμού, μέσω της νομοθεσίας, των περιπτώσεων απόκτησης της ιθαγένειας και της απώλειας αυτής, κατά το προαναφερθέν άρθρο 29 Αστικού Κώδικα(Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 4 - 7). Από την άλλη, όμως, η ιθαγένεια συμπίπτει με την έννοια της υπηκοότητας, παρόλο που εντοπίζονται ορισμένες διαφορές μεταξύ τους. Ειδικότερα, η ιθαγένεια ή υπηκοότητα αναφέρεται στο να ανήκει ένα άτομο σε συγκεκριμένο λαό και κατ' επέκταση το άτομο αυτό καλείται ιθαγενής ή υπήκοος ή πολίτης ή ημεδαπός σε σχέση με το συγκεκριμένο κράτος(Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 7 - 9). Ωστόσο, ενώ ο όρος ιθαγένεια έχει καθιερωθεί, ο όρος ιθαγενής δεν χρησιμοποιείται τόσο συχνά, παρά μόνο στη νομοθεσία, στη νομολογία και στη διοίκηση, ενώ για τις λοιπές περιπτώσεις χρησιμοποιείται ο όρος υπήκοος. Στα νομικά ζητήματα, μάλιστα, εναλλάσσεται ο όρος πολίτης, υπήκοος, ιθαγένεια και υπηκοότητα, χωρίς μεταξύ τους διάκριση (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 497 - 498). Έτσι, προκύπτει ότι η ιθαγένεια συμπίπτει με την υπηκοότητα και πρόκειται για όρους με ταυτόσημο περιεχόμενο. Όμως, υποστηρίζεται ότι εντοπίζεται μια διαφορά μεταξύ τους. Ο όρος υπηκοότητα παρουσιάζει μοναρχική προέλευση, καθώς αναφέρεται σε αυτόν που υπακούει και εξουσιάζεται. Ο ενωτικός αυτός δεσμός έχει δράση με κάθετο τρόπο, υπό την έννοια ότι το κράτος απαιτεί οι υπήκοοι να πληρούν ορισμένες υποχρεώσεις, όπως στρατιωτικές, φορολογικές κτλ., ενώ τους παρέχει προστασία διπλωματική όταν βρίσκονται σε άλλες χώρες. Αντίθετα, όμως, ο όρος ιθαγένεια παραπέμπει σε μια οριζόντια σχέση δεσμού ανάμεσα στον πολίτη και ένα κράτος. Έτσι, ο πολίτης γίνεται αντιληπτός ως μέλος μιας κοινωνίας, ως μέλος του λαού δηλαδή της χώρας αυτής, εξαιρώντας τους αλλοδαπούς και απονέμοντας ορισμένα δικαιώματα αποκλειστικά στους πολίτες της.

---

¹ Με το έθνος να ορίζεται ως το σύνολο των ανθρώπων που μεταξύ τους παρουσιάζουν κοινή φυλετική καταγωγή, παραδόσεις, ενδεχομένως και όχι πάντα γλώσσα και θρησκεία. Ωστόσο, ο σημαντικότερος δεσμός ανάμεσα στα άτομα αυτά είναι η κοινή εθνική συνείδηση.

Περαιτέρω, είναι σημαντικό να εξεταστούν ορισμένες έννοιες, οι οποίες εντοπίζονται στο δίκαιο της ιθαγένειας, η εξοικείωση με τις οποίες επιτρέπει την κατανόηση του περιεχομένου, της σημασίας και των προβλέψεων του δικαίου αυτού. Ειδικότερα:

Ημεδαπός: Ως ημεδαπός χαρακτηρίζεται το άτομο που του έχει αποδοθεί η ιθαγένεια ενός κράτους και συνδέεται με αυτό με τον προαναφερθέντα δεσμό. Για παράδειγμα για την Ελλάδα ημεδαπός θεωρείται αυτός που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια (ή υπηκοότητα) σε αντιδιαστολή προς κάθε πρόσωπο που διατηρεί την ιθαγένεια άλλης χώρας. Ο ημεδαπός ενδέχεται να είναι βεβαίως και αλλογενής, δηλαδή να είναι άτομο αλλοδαπής εθνικότητας που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια. Ωστόσο, το κρίσιμο στοιχείο για τον χαρακτηρισμό κάποιου ως ημεδαπού, όπως προκύπτει, δεν είναι η καταγωγή του ή η προέλευσή του, δηλαδή το αν ανήκει στο ελληνικό έθνος ή το αν έχει ξένη εθνικότητα. Αυτό που ενδιαφέρει είναι η ιθαγένειά του. Έτσι, ένα άτομο αλλοδαπής καταγωγής π.χ. μετά την πολιτογράφησης του ως Έλληνας, θεωρείται πλέον ημεδαπός, δηλαδή Έλληνας πολίτης και επομένως δεν διακρίνεται απέναντι στους λοιπούς ημεδαπούς ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Ως ημεδαπός θεωρείται και εκείνος που διατηρεί την ελληνική ιθαγένεια παράλληλα με ξένη ιθαγένεια, δηλαδή και ένας πολυίθαγενής(Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σ. 18; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 510 - 511; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σ. 10).

Αλλοδαπός: Από την άλλη, ως αλλοδαπός χαρακτηρίζεται κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή είναι ανιθαγενής. Το γεγονός ότι ένα άτομο χαρακτηρίζεται ως αλλοδαπός τον υπάγει στους κανόνες που ισχύουν υπό το Δίκαιο Καταστάσεως Αλλοδαπών ως προς τη νομική του κατάσταση. Από την οπτική αυτή, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί επακριβώς η ιθαγένεια των αλλοδαπών, καθώς η επιλογή του έλληνα νομοθέτη είναι ότι βάσει των κατηγοριών εντοπίζονται και ευνοϊκότερες ρυθμίσεις(Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σ. 18; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σ. 10). Έτσι διακρίνονται τρεις κατηγορίες αλλοδαπών: Στην πρώτη εντάσσονται οι αλλοδαποί ομογενείς για τους οποίους προβλέπονται και οι ευνοϊκές ρυθμίσεις που σε μερικές περιπτώσεις φτάνουν μέχρι και το σημείο να εξομοιώνονται με τους ημεδαπούς. Μάλιστα και το άρθρο 108§1 του Συντάγματος, προβλέποντας ότι «*Το Κράτος μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα Πατρίδα. Επίσης, μεριμνά για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την επικράτεια*», σχετίζεται με τη μέριμνα αυτή. Στη δεύτερη κατηγορία εντοπίζονται οι αλλοδαποί αλλογενείς που έχουν την ιθαγένεια κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

δηλαδή αυτοί που διατηρούν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Βάσει της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει διαμορφωθεί ένα ευνοϊκό καθεστώς για τους έχοντες την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, ιδίως ως προς τα δικαιώματα που σχετίζονται με τις τέσσερις ελευθερίες κυκλοφορίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βάση των παραπάνω είναι το άρθρο 18 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει τις διακρίσεις βάσει της ιθαγένειας εντός της Ένωσης. Τέλος, η τρίτη διάκριση περιλαμβάνει τους ανιθαγενείς και τους πολιτικούς πρόσφυγες, για τους οποίους αναγνωρίζονται προνόμια αλλά και τους αλλοδαπούς αλλογενείς χωρών με τις οποίες η Ελλάδα έχει συνάψει Ειδικές Διμερείς Συμβάσεις προκειμένου, επίσης, να τους μεταχειρίζεται με ειδικό τρόπο (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 511 - 512).

Ανιθαγενής: Ο ανιθαγενής είναι το άτομο που στερείται ιθαγένειας (ή άπολις ή άπατρις). Έτσι, το άτομο αυτό δεν θεωρείται πολίτης καμίας πολιτείας και δεν υπάγεται στο δίκαιο ιθαγένειας καμίας πολιτείας. Η ανιθαγένεια αποδίδεται σε πολλές αιτίες, όπως π.χ. από τη γέννηση αν το άτομο προήλθε από ανιθαγενείς γονείς, κατόπιν απώλειας ιθαγένειας, λόγω της διαδοχής κρατών κ.ο.κ. (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 512; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σ. 11).

Ομογενής: Ο ομογενής περιλαμβάνει τα πρόσωπα που δεν έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, ωστόσο έχουν την ελληνική εθνικότητα. Πρόκειται δηλαδή για αλλοδαπούς που έχουν συνδεθεί με το ελληνικό έθνος, γλώσσα, θρησκεία, παραδόσεις και έχουν κοινή εθνική συνείδηση (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 23 - 25; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 514). Έτσι, ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό ενός ατόμου που ναι μεν δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια αλλά έχει την ελληνική εθνικότητα. Στα πρόσωπα αυτά αυτό που λαμβάνεται υπόψη είναι βεβαίως η εθνική συνείδηση (Παπαθεοδώρου, 2015, σ. 148).

Αλλογενής: Ο αλλογενής διακρίνεται στον αλλογενή αλλοδαπό και στον αλλογενή ημεδαπό. Ο αλλογενής αλλοδαπός δεν έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, είναι αλλοδαπός και για τη ρύθμιση της νομικής του κατάστασης εφαρμόζεται το Δίκαιο Καταστάσεως Αλλοδαπών. Ο αλλογενής ημεδαπός είναι πρόσωπο που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, επομένως για αυτόν εφαρμόζεται το ελληνικό ουσιαστικό δίκαιο (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 515 - 516; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σ. 16).

Πολυϊθαγενής: Πολυϊθαγενής χαρακτηρίζεται κάθε ένας που έχει αποκτήσει περισσότερες από μια ιθαγένειες καθώς πληροί τις προϋποθέσεις προς τούτο. Η πολυϊθαγένεια συνήθως

προκύπτει από μεικτούς γάμους (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 506 - 507; Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σ. 10).

Λαός και Πληθυσμός: Όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, βάσει της ιθαγένειας προσδιορίζεται ο λαός του κάθε κράτους. Ωστόσο, ο λαός διαχωρίζεται από τον πληθυσμό, αφού ο δεύτερος αποτελεί το σύνολο εκείνων των προσώπων που διαμένουν σε ένα κράτος ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους. Ο λαός σε αντιδιαστολή με τον πληθυσμό αποτελεί το σύνολο των προσώπων που έχουν αποκτήσει την ιθαγένεια αυτού του κράτους. Κριτήριο διάκρισης, λοιπόν, του λαού είναι η ιθαγένεια ενώ του πληθυσμού είναι η κατοικία – διαμονή(Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σ. 3).

1.3 Οι Βασικές Αρχές του Δικαίου της Ιθαγένειας

Το Δίκαιο της Ιθαγένειας βασίζεται σε ορισμένες κατευθυντήριες αρχές. Ειδικότερα:

Εθνικότητα – Αρχή του Αίματος: η εθνικότητα αποτελεί βασικό παράγοντα, προκειμένου να διαμορφωθεί η ιθαγένεια. Βασίζεται στην αρχή των εθνοτήτων, βάσει της οποίας απαιτείται η σύμπτωση ιθαγένειας και εθνικότητας, έτσι ώστε να προωθείται και να υλοποιείται η εθνική ομοιογένεια ενός κράτους. Βεβαίως, η συγκεκριμένη αρχή λειτουργούσε ως το ιδανικό για κάθε πολιτεία, ωστόσο, πλέον δεν είναι εφικτή λόγω της παρουσίας πολλών μειονοτήτων - δηλαδή μόνιμα διαμενόντων προσώπων σε μια πολιτεία και ανηκόντων σε άλλος έθνος – λόγω της παρουσίας ατόμων που απέκτησαν την ιθαγένεια μετά από πολιτογράφηση ενώ κατάγονται από την αλλοδαπή κτλ. Έτσι, πολλές φορές παρατηρείται μη σύμπτωση ιθαγένειας και εθνικότητας των διαβιούντων σε ένα κράτος. Ωστόσο, η αρχή αυτή έχει επιδράσει ουσιωδώς στη νομοθεσία πολλών κρατών και εκδηλώνεται με την αρχή του αίματος. Στο πλαίσιο αυτό, η ιθαγένεια αποκτάται βάσει της καταγωγής και λόγω αυτής. Αυτό σημαίνει ότι η ιθαγένεια αποκτάται από τους γονείς (που έχουν την ίδια ιθαγένεια), ανεξάρτητα από τον τόπο γέννησης του ατόμου, δηλαδή είτε στην αλλοδαπή είτε στην ημεδαπή. Άλλωστε με την καταγωγή συνήθως παρατηρείται η μετάδοση και της εθνικής συνείδησης προς το τέκνο από τους γονείς του(Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 27 - 28; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 499 - 500).

Αρχή του Εδάφους: η αρχή του εδάφους απαιτεί κάθε άτομο που έχει γεννηθεί στο έδαφος μιας συγκεκριμένης πολιτείας να αποκτά την ιθαγένεια της πολιτείας αυτής. Μάλιστα είναι

πολλά τα νεοσύστατα κράτη που έχουν διαμορφώσει το δίκαιο της ιθαγένειας σύμφωνα με την αρχή αυτή. Συνήθως κράτη που δέχονται μετανάστες την υιοθετούν, καθώς έτσι αποκτούν λαό - και όχι μόνο πληθυσμό - και έτσι διαμορφώνεται εμμέσως το έθνος, αφού κοινή ιθαγένεια σημαίνει και κοινή εθνική συνείδηση. Ωστόσο, να σημειωθεί ότι η αρχή αυτή υιοθετείται και από κράτη που υιοθετούν την αρχή του αίματος σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 500 - 501). Αυτό υπό προϋποθέσεις ισχύει και στο Κώδικα Ελληνική Ιθαγένειας, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω (Christopoulos, 2009, σ. 1; Christopoulos, 2013, σσ. 2 - 3).

Ατομική Βούληση: η αρχή αυτή σχετίζεται με το ότι σε κάθε περίπτωση για την απόκτηση της ιθαγένειας ενός κράτους απαιτείται η προσωπική βούληση του ενδιαφερομένου και αιτούντος αυτήν. Μάλιστα, είναι πολλά τα κράτη που έχουν υιοθετήσει την αρχή της ελεύθερης επιλογής της ιθαγένειας. Η αρχή αυτή αποτελεί τη βάση του θεσμού της πολιτογράφησης και σημαίνει ότι η ιθαγένεια πρέπει να προσδίδεται με τη θέληση κάθε ατόμου. Ωστόσο, δεν αρκεί μόνο η βούληση αυτή, πρέπει να πληρούνται και οι νομοθετικές προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιθαγένειας ενός κράτους (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 30 - 32; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 502 - 503).

Αρχή της Αποκλειστικής Αρμοδιότητας: όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επαφίεται στην ατομική βούληση του ενδιαφερομένου να κινήσει τη διαδικασία για την απόκτηση της ιθαγένειας ενός κράτους. Ωστόσο, η βούληση αυτή δεν ιδρύει υποχρέωση του κράτους να αποδεχτεί την αίτησή του, αφού η απονομή της ιθαγένειας αποτελεί κυριαρχικό δικαίωμα μιας πολιτείας. Έτσι, το κυρίαρχο κράτος μέσα από τα αρμόδια όργανά του αποφαινεται σχετικά και δεν θεμελιώνεται ατομικό δικαίωμα ιθαγένειας, το οποίο να δημιουργεί την αξίωση της απόκτησης αυτής (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σ. 166). Στο πλαίσιο αυτό, η αρχή της αποκλειστικής αρμοδιότητας της πολιτείας να ρυθμίζει τα ζητήματα που σχετίζονται με την κτήση και την απώλεια της ιθαγένειας περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 της Σύμβασης της Χάγης του 1930, αλλά και στην ελληνική έννομη τάξη στο άρθρο 29 του Αστικού Κώδικα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω. Αποτελεί αρχή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου και επιβάλλει να παραπέμπονται στο εσωτερικό εθνικό δίκαιο όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την κτήση ή την απώλεια της ιθαγένειας. Η κάθε πολιτεία, λοιπόν, είναι αποκλειστικά αρμόδια για τη ρύθμιση όλων των ζητημάτων αυτών (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 508).

Ενότητα της Οικογένειας: η ουσία της αρχής αυτής είναι ότι τα μέλη μιας οικογένειας θα πρέπει να έχουν την ίδια ιθαγένεια. Αυτό ισχύει για τους συζύγους μεταξύ τους αλλά και για τους γονείς με τα τέκνα τους. Ωστόσο με το πέρασμα των χρόνων επικράτησε η αρχή της ανεξαρτησίας ή της ατομικότητας της ιθαγένειας βάσει της οποίας το κάθε άτομο μπορεί να διατηρεί την ιθαγένεια που επιθυμεί (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 32 - 34; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 503).

Ατομικότητα ή Ανεξαρτησία της Ιθαγένειας: βάσει της αρχής αυτής κάθε μέλος μιας οικογένειας μπορεί να διατηρεί την επιθυμητή ιθαγένεια. Επίσης, αναγνωρίζει ότι ο γάμος δεν επιδρά και ο κάθε σύζυγος διατηρεί την ιθαγένειά του (Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 34 - 36; Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 504).

Απόκτηση της Ιθαγένειας με τη Γέννηση: βάσει της αρχής αυτής το κάθε άτομο αποκτά μια συγκεκριμένη ιθαγένεια με τη γέννησή του, προκειμένου να αποφεύγεται και το φαινόμενο της ανιθαγένειας. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται είτε υιοθετεί την αρχή του αίματος είτε του εδάφους, καθώς είναι άκρως σημαντικές οι επιπτώσεις της έλλειψης ιθαγένειας. Αυτό γίνεται κατανοητό αν ληφθεί υπόψη ότι οι ανιθαγενείς δεν αποτελούν τυπικά πολίτες μιας χώρας, στερούνται ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα κτλ.(Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 504).

Κτήση μίας μόνο Ιθαγένειας: η αρχή αυτή εφαρμόζεται για την αποφυγή του φαινομένου της πολυϊθαγένειας. Ωστόσο, πλέον έχει επικρατήσει η άποψη ότι δεν θα πρέπει να αποτρέπεται η διατήρηση δυο ή περισσότερων ιθαγενειών, ιδίως στην περίπτωση του μικτού γάμου. Πάντως, η πολυϊθαγένεια είναι το αποτέλεσμα της υιοθέτησης διαφορετικών συστημάτων κτήσης και απώλειας της ιθαγένειας από τις εμπλεκόμενες πολιτείες(Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 506 - 507).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ - ΤΡΟΠΟΙ ΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

2.1 Το Δίκαιο Ιθαγένειας στην Ελλάδα. Ιστορική αναδρομή

Αρχικά πρέπει να επαναληφθεί ότι η γενική αρχή που ισχύει είναι αυτή του άρθρου 29 του Αστικού Κώδικα, που προβλέπει ότι τα ζητήματα που σχετίζονται με την κτήση αλλά και την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας διέπονται από το ελληνικό δίκαιο. Εξετάζοντας την ιστορία της ελληνικής ιθαγένειας θα πρέπει να γίνει αναφορά στον πρώτο αυτοτελή νόμο για αυτήν που δημοσιεύτηκε στις 15 Μαΐου 1835. Από τότε μέχρι και το 2004² μεσολάβησε ο Αστικός νόμος του 1856, του οποίου τα άρθρα 14 ως 28 αναφέρονταν στα θέματα της κτήσης και της απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας. Ταυτόχρονα και άλλα ειδικότερα νομοθετήματα αναφέρονταν στο ζήτημα αυτό. Στη συνέχεια τέθηκε σε εφαρμογή ο πρώτος Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας (στο εξής ΚΕΙ) με το Ν.Δ. 3370/1955³. Από το 1955 μέχρι και το 2004 σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στο Δίκαιο της Ιθαγένειας στην Ελλάδα. Ενδεικτικά προς την κατεύθυνση αυτήν λειτούργησε ο Αναγκαστικός Νόμος 481/1968, που αναφερόταν κυρίως στην κτήση και την απώλεια της ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας αλλά και ο Ν. 1438/1984, που εισήγαγε σημαντικές αλλαγές όπως π.χ. το ζήτημα της ισότητας ανδρών και γυναικών. Επίσης, καθοριστικοί είναι τόσο ο Ν. 2310/1993 όσο και ο Ν. 2790/2000, που αναφέρθηκαν στην ιθαγένεια παλιννοστούντων – ομογενών προερχομένων από την πρώην Σοβιετική Ένωση (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, σ. 534).

Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στο άρθρο 4§3 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο *«Ελληνες πολίτες είναι όσοι έχουν τα προσόντα που ορίζει ο νόμος. Επιτρέπεται να αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια μόνο σε περίπτωση που κάποιος απέκτησε εκούσια άλλη ιθαγένεια ή που ανέλαβε σε ξένη χώρα υπηρεσία αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα, με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπει ειδικότερα ο νόμος»*. Βάσει της διάταξης

---

² Με τον Ν. 3284/2004, που αποτελεί το βασικό νομοθέτημα που ρυθμίζει τα ζητήματα κτήσης και απώλειας της ιθαγένειας στην Ελλάδα

³ Ο οποίος και καταργήθηκε με τον Ν 3284/2004

αυτής προκύπτει ότι ναι μεν δεν αναγνωρίζεται το άμεσο δικαίωμα απόκτησης ιθαγένειας για κανέναν, ωστόσο έμμεσα συνάγεται αυτό λόγω της ρητής πρόβλεψης δυο τρόπων απόλειας και αφαίρεσης της ελληνικής ιθαγένειας αλλά και από το ότι ρητά ορίζεται ότι ειδικός νόμος καθορίζει το ποιοι τελικά αναγνωρίζονται ως έλληνες πολίτες (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 535). Επίσης, θεμελιώνεται ότι τα προσόντα ένταξης προσώπων στον Ελληνικό Λαό και απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας ανήκουν στον εθνικό νομοθέτη με τη μορφή κυριαρχικής αρμοδιότητας χωρίς να τίθενται περιορισμοί από το διεθνές δίκαιο (Σταυρουλάκη, 2016, σ. 564).

Βάσει των προαναφερθέντων, ο Ν. 3284/2004 εισήγαγε στην ελληνική έννομη τάξη του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως συντάχθηκε από την Επιτροπή του άρθρου 18§22 εδ. δ' του Ν. 2503/1997, όπως συγκροτήθηκε από την υπ' αριθμ. 1529/2003 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με τα παραπάνω ρυθμίστηκε το δικαίωμα στην ελληνική ιθαγένεια στη χώρα μας, η οποία στην Ελλάδα στηρίζεται στην αρχή του δικαίου της καταγωγής, ενώ κατ' απόκλιση και συντρεχομένων ορισμένων προϋποθέσεων και στην αρχή του εδάφους (Σταυρουλάκη, 2016, σ. 563). Ο ΚΕΙ έχει τροποποιηθεί πολλές φορές μέχρι σήμερα⁴ με τελευταίο τροποποιητικό νόμο τον με αριθμό 4735/2020 με τίτλο *«Τροποποίηση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, νέο πλαίσιο επιλογής διοικήσεων στον δημόσιο τομέα, ρύθμιση οργανωτικών θεμάτων της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας και της Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ρυθμίσεις για την αναπτυξιακή προοπτική και την εύρυθμη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις»*.

Κατωτέρω αναλύονται οι διατάξεις που σχετίζονται με την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες: η πρώτη κατηγορία είναι η αυτοδίκαιη απόκτηση αυτής από το νόμο, η δεύτερη κατηγορία είναι η αυτοδίκαιη απόκτηση μετά από υποβολή σχετικής δήλωσης ή/και αίτησης και η τρίτη κατηγορία είναι η υποβολή σχετικού αιτήματος και η αποδοχή αυτού. Ειδικότερα:

---

⁴ Οι τροποποιήσεις αυτές σημειώνονται παρακάτω μαζί με μια συνολική αποτίμηση των διατάξεων του ΚΕΙ και της λειτουργίας των προβλεπόμενων διαδικασιών στην πράξη

2.2 Η Αυτοδίκαιη Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας από τον Νόμο

Το άρθρο 1§1 ΚΕΙ προβλέπει την αυτοδίκαιη απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με τη γέννηση. Έτσι, προβλέπεται ότι κάθε τέκνο ενός Έλληνα ή μιας Ελληνίδας με τη γέννησή του αποκτά αυτομάτως την ελληνική ιθαγένεια. Η διάταξη αυτή, λοιπόν, αναφέρεται στον πρώτο τρόπο αυτοδίκαιης απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας. Περαιτέρω, δεύτερος τρόπος της κτήσης αυτής ορίζεται στην §2 του ίδιου άρθρου. Έτσι, ορίζεται ότι η ελληνική ιθαγένεια αποκτάται από πρόσωπο με τη γέννησή του εφόσον αυτή πραγματοποιείται σε ελληνικό έδαφος υπό την προϋπόθεση ότι:

- Ένας γονέας του προσώπου αυτού έχει γεννηθεί στην Ελλάδα και από τη γέννησή του κατοικεί μόνιμα σε αυτήν ή
- Δεν μπορεί να αποκτήσει ιθαγένεια άλλης πολιτείας από τη γέννησή του ούτε μπορεί να την αποκτήσει κατόπιν δηλώσεως των γονέων του στις αρμόδιες αλλοδαπές αρχές, εφόσον σύμφωνα με το δίκαιο της ιθαγένειας των γονέων του είναι απαιτούμενη η υποβολή μιας τέτοιας δήλωσης ή
- Το πρόσωπο αυτό είναι άγνωστης ιθαγένειας, υπό την προϋπόθεση ότι η αδυναμία να διαπιστωθεί το ενδεχόμενο της αποκτώμενης αλλοδαπής ιθαγένειας με τη γέννησή του δεν αποδίδεται στην άρνηση των γονέων του να συνεργαστούν.

Οι δυο προαναφερθέντες τρόποι αναφέρονται στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης. Ωστόσο, η κτήση αυτή είναι δυνατή και μετά τη γέννηση με τους ακόλουθους τρόπους καθορισμού της ιθαγένειας:

Το άρθρο 2 ΚΕΙ αναφέρεται στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας κατόπιν αναγνώρισης. Έτσι, προβλέπεται ότι αλλοδαπός που έχει γεννηθεί χωρίς να προηγηθεί γάμος των γονέων αλλά έχει αναγνωρισθεί νόμιμα ως τέκνο Έλληνα, και κατ' επέκταση εξομοιώνεται πλήρως με γνήσιο τέκνο του πατέρα του, αποκτά την ελληνική ιθαγένεια από τον χρόνο της αναγνώρισης εφόσον κατά αυτόν ήταν ανήλικος.

Έτερος τρόπος κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με αυτοδίκαιο τρόπο είναι η υιοθεσία. Αυτό ρυθμίζεται στο άρθρο 3 ΚΕΙ, το οποίο ορίζει ότι αλλοδαπός που έχει υιοθετηθεί προτού ενηλικιωθεί από Έλληνα ή Ελληνίδα, αποκτά την ελληνική ιθαγένεια από τον χρόνο πραγμάτωσης της υιοθεσίας του.

Παράλληλα, ο ΚΕΙ ρυθμίζει και άλλες περιπτώσεις ανήλικων τέκνων που αποκτούν αυτοδικαίως την ελληνική ιθαγένεια από τον γονέα τους. Πρόκειται για την περίπτωση του

άρθρου 11 ΚΕΙ, το οποίο αναφέρεται στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από τέκνο πολιτογραφημένου. Έτσι προβλέπεται ότι το τέκνο αλλοδαπού που έχει πολιτογραφηθεί αποκτά την ελληνική ιθαγένεια χωρίς να απαιτείται η τήρηση άλλης διατύπωσης, εφόσον την ημερομηνία της ορκωμοσίας του γονέα του δεν έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του, παραμένει άγαμο και διαμένει νομίμως στην Ελλάδα. Αντίστοιχη είναι και η διάταξη του άρθρου 15§4 ΚΕΙ, όπου προβλέπεται ότι τα τέκνα των πολιτογραφηθέντων ομογενών, αφού δοθεί ο όρκος του ομογενούς, εφόσον είναι ανήλικα και άγαμα αποκτούν ταυτοχρόνως την ελληνική ιθαγένεια ενώ εγγράφονται μετά του ομογενούς γονέα τους στα μητρώα αρρένων και τα δημοτολόγια του δήμου ή κοινότητας που επιθυμεί ο γονέας του. Τέλος, τα ίδια εφαρμόζονται και για την περίπτωση τέκνων ατόμων για τα οποία έχει διαπιστωθεί η ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με το άρθρο 14 ΚΕΙ, όπου σημειώνεται ότι τα τέκνα όσων αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια βάσει του άρθρου αυτού αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια χωρίς να είναι απαραίτητη η τήρηση άλλης διατύπωσης αν την ημερομηνία που υποβάλλεται η δήλωσή τους είναι ανήλικα και άγαμα.

Είναι σαφές ότι οι περιπτώσεις αυτές αναφέρονται σε ανήλικα τέκνα γονέων που έχουν πολιτογραφηθεί. Ωστόσο, εντοπίζεται σχετική πρόβλεψη και για την αυτοδίκαιη κτήση της ελληνικής ιθαγένειας για την περίπτωση ενηλίκων. Οι προβλέψεις αυτές εντοπίζονται στο άρθρο 4 ΚΕΙ. Έτσι, στην §1 αυτού ορίζεται ότι οι ομογενείς αλλοδαποί που εισάγονται στις στρατιωτικές σχολές αξιωματικών ή υπαξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων ή όσοι κατατάσσονται στις ένοπλες δυνάμεις ως εθελοντές αποκτούν με αυτοδίκαιο τρόπο την ελληνική ιθαγένεια από τη στιγμή που εισήχθησαν στις σχολές ή κατετάγησαν.

Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι οι παραπάνω περιπτώσεις δεν είναι οι μοναδικές που αναφέρονται στην αυτοδίκαιη κτήση της ελληνικής ιθαγένειας, αφού εντοπίζονται και άλλοι νόμοι με σχετικές προβλέψεις. Στο πλαίσιο αυτό, Το άρθρο 27§6 του Ν. 1481/1984, όπως προστέθηκε με το άρθρο 8 Ν. 3938/2011 αναφέρεται στην κατάταξη ομογενών στην Ελληνική Αστυνομία που αποκτούν αυτοδικαίως την ελληνική ιθαγένεια. Σχετικό είναι και το άρθρο 105§1 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο αλλοδαποί δόκιμοι ή μοναχοί εισερχόμενοι στο Άγιο όρος, εγγεγραμμένοι στο δοκιμολόγιο ή μοναχολόγιο των αγιορείτικων καθιδρυμάτων από την εγγραφή τους χωρίς τήρηση άλλης διατύπωσης αποκτούν αυτοδικαίως την ελληνική ιθαγένεια.

2.3 Η Αυτοδίκαιη Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας μετά από Υποβολή Σχετικής Δήλωσης ή/και Αίτησης

Επόμενος τρόπος κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας είναι η αυτοδίκαιη απόκτηση αυτής κατόπιν σχετικής δηλώσεως ή/και αιτήσεως από τον ενδιαφερόμενο. Σχετικά προβλέπονται τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με το άρθρο 4§2 ΚΕΙ για τους ομογενείς αλλοδαπούς που κατατάσσονται ως εθελοντές εν καιρώ επιστράτευσης ή πολέμου θεμελιώνεται δικαίωμα απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας κατόπιν σχετικής τους αιτήσεως στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειάς τους, χωρίς να απαιτείται η τήρηση κάποιας άλλης διατύπωσης. Και η §5 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι τα τέκνα των ομογενών που αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με το άρθρο αυτό, αποκτούν επίσης την ελληνική ιθαγένεια, εφόσον έχει κατατεθεί σχετική αίτηση από τον γονέα τους, εφόσον τον χρόνο που αυτή υποβλήθηκε ήταν ανήλικα και άγαμα. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 11 ΚΕΙ Έλληνες γίνονται κατόπιν αιτήσεως και τα τέκνα αλλοδαπών που πολιτογραφούνται εφόσον αυτά είναι άγαμα και ανήλικα κατά το χρόνο της ορκωμοσίας του γονέα του που πολιτογραφήθηκε, όπως ισχύει από 12/10/2020.

Περαιτέρω, σχετικό είναι και το άρθρο 14 ΚΕΙ. Σύμφωνα με την §1 αυτού, τέκνο γεννηθέν πριν από την 8/5/1984 από μητέρα με την ελληνική ιθαγένεια όταν γεννήθηκε ή όταν τελέστηκε ο γάμος εντός του οποίου γεννήθηκε αποκτά ομοίως την ελληνική ιθαγένεια εφόσον δηλώσει τη βούληση αυτή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου που κατοικεί ή διαμένει. Ταυτόχρονα και η §2 του ίδιου άρθρου αναφέρει ότι τέκνο που έχει γεννηθεί από έλληνα πατέρα αλλά μητέρα χωρίς την ελληνική ιθαγένεια πριν από την 16/7/1982 μπορεί να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια εφόσον δηλώσει τη βούλησή του αυτή ενώπιον του Γενικού γραμματέως της Περιφέρειας ή ενώπιον της Ελληνικής προξενικής Αρχής του τόπου που κατοικεί ή διαμένει.

Ταυτόχρονα, σχετική πρόβλεψη εντοπίζεται και στο άρθρο 1^A ΚΕΙ που εισήχθη με το Ν. 3838/2010 και αντικαταστάθηκε από το Ν.4332/2015, το οποίο ρυθμίζει τη δυνατότητα αυτοδίκαιης απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με δήλωση και αίτηση λόγω γέννησης και φοίτησης σε σχολείο στην Ελλάδα. Ειδικότερα, η §1 προβλέπει ότι τέκνο αλλοδαπών που έχει γεννηθεί στη χώρα μπορεί να θεμελιώσει το δικαίωμα να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

◦ Να έχει εγγραφεί στην πρώτη τάξη ελληνικού δημοτικού σχολείου (δηλαδή σχολείου της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) ή δημοτικού σχολείου που εφαρμόζει το υποχρεωτικό ελληνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και διδασκαλίας και να συνεχίζει την παρακολούθηση αυτού ή σχολείο που εφαρμόζει το υποχρεωτικό ελληνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και διδασκαλίας. Όλα αυτά πρέπει να πληρούνται τον χρόνο που υποβάλλεται η δήλωση που θα αναφερθεί κατωτέρω.

◦ Ένας τουλάχιστον γονέας του να έχει προηγουμένως διαμείνει συνεχόμενα και νόμιμα στην χώρα για τουλάχιστον πέντε έτη πριν τη γέννηση του τέκνου. Στην περίπτωση που το τέκνο γεννήθηκε προτού συμπληρωθεί η πενταετής στη διάρκεια διαμονή του γονέα, το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας θεμελιώνεται αφού συμπληρωθεί διαμονή δέκα συνεχών ετών του προαναφερθέντος γονέα.

◦ Να διαμένουν νόμιμα οι γονείς του τέκνου αυτού στην Ελλάδα και όταν υποβάλλουν την δήλωση – αίτηση να κατέχουν τουλάχιστον έναν τίτλο διαμονής από τους ακόλουθους:

- Άδεια επί μακρόν διαμένοντος,
- Άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας (οι οποίες μετατράπηκαν αυτοδίκαια σε δεκαετούς διάρκειας με το άρθρο 138 του Ν.4251/2014) ή δεκαετούς διάρκειας.
- Έγγραφο που πιστοποιεί τη μόνιμη διαμονή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- Τίτλο διαμονής αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα ή με καθεστώς υπό επικουρική προστασία ή τίτλο για τη διαμονή ανιθαγενούς.
- Ειδικό δελτίο ταυτότητας ομογενούς που συνοδεύεται από ενιαίου τύπου άδεια διαμονής σε ισχύ ή κάποιον άλλον τίτλο που πιστοποιεί τη νόμιμη διαμονή ομογενούς,
- Άδεια διαμονής δεύτερης γενιάς,
- Δελτίο για τη μόνιμη διαμονή μέλους που ανήκει σε οικογένεια Έλληνα πολίτη ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵.

Περαιτέρω η §2 του ιδίου άρθρου προβλέπει ότι προκειμένου να αποκτηθεί η ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με τα παραπάνω απαιτείται η υποβολή κοινής δήλωσης – αίτησης από τους γονείς του συγκεκριμένου τέκνου. Σημειώνεται ότι η δήλωση αυτή έπρεπε να υποβάλλεται στην αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης βάσει του δήμου διαμονής των αιτούντων (εδ. α'). Οι αιτήσεις υποβάλλονται στα αντίστοιχα Τμήματα Ιθαγένειας, των Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας, της Γενικής Γραμματείας

---

⁵ Σημειώνεται ότι είναι δυνατό να μεταβάλλονται οι απαιτήσεις ως προς τους προαναφερθέντες τίτλους βάσει αποφάσεως του Υπουργού Εσωτερικών

Ιθαγένειας, του Υπουργείου Εσωτερικών στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγονται πλέον τα θέματα ιθαγένειας (σύμφωνα με το π.δ.81/2019 σε συνδυασμό με το άρθρο 38 του Ν. 4674/2020). Παράλληλα το εδ. β' της προαναφερθείσας παραγράφου προβλέπει ότι για την περίπτωση τέκνου που προέρχεται από μονογονεϊκή οικογένεια ή τέκνο που δικαιούται να λάβει διεθνή προστασία⁶, τότε ο εναπομείνας γονέας ή το πρόσωπο που έχει αναλάβει την επιμέλεια του τέκνου μπορεί να υποβάλει την αίτηση, υπό την προϋπόθεση ότι συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις. Τέλος για τα ασυνόδευτα ανήλικα η δήλωση αυτή υποβάλλεται από τον επίτροπο ή τον νόμιμα οριζόμενο εκπρόσωπο αυτού. Η §3 του άρθρου 1^A ΚΕΙ προβλέπει ότι μέσα σε προθεσμία εξαμήνου από τότε που υποβλήθηκε η προαναφερθείσα δήλωση - αίτηση με σχετική απόφαση, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δίνεται εντολή στον οικείο δήμο να προχωρήσει στην εγγραφή του ανηλίκου αλλοδαπού στο δημοτολόγιο που τηρεί. Σημειώνεται ότι η ιθαγένεια αποκτάται από τη στιγμή που θα δημοσιευθεί η περίληψη αυτή. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την §6 προβλέπεται για όλα τα παραπάνω η καταβολή παραβόλου ύψους εκατό ευρώ με την κατάθεση της προαναφερθείσας αίτησης.

Τέλος, η αυτοδίκαιη απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με αίτηση προβλέπεται και στο άρθρο 1^B ΚΕΙ, το οποίο επίσης αναφέρεται στην απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας λόγω φοίτησης σε σχολείο στην Ελλάδα. Ειδικότερα, η §1 ορίζει ότι στην περίπτωση ανηλίκου αλλοδαπού διαμένοντος μονίμως και νομίμως στην χώρα θεμελιώνεται το δικαίωμα να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια χάρη στη φοίτησή του σε ελληνικό σχολείο ή σε σχολείο που εφαρμόζει το υποχρεωτικό ελληνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και διδασκαλίας. Ωστόσο, προς τούτο απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση της παρακολούθησης είτε εννέα τάξεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε έξι τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σημειώνεται ότι στα παραπάνω δεν υπολογίζεται η φοίτηση σε νηπιαγωγείο. Βεβαίωση της αρμόδιας αρχής αποδεικνύει την προαναφερθείσα ολοκλήρωση της φοίτησης που απαιτείται. Σύμφωνα με την §2 του ίδιου άρθρου, για την περίπτωση αλλοδαπών μονίμως και νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα που έχουν αποφοιτήσει από Τμήμα η Σχολή ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ θεμελιώνεται δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας υπό την προϋπόθεση κατοχής απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ελληνικού σχολείου στην χώρα ή σχολείου που εφαρμόζει το υποχρεωτικό ελληνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και διδασκαλίας στην χώρα. Η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης-αίτησης - που θα

---

⁶ Δηλαδή αν πρόκειται για περίπτωση αναγνωρισμένου πρόσφυγα, αν έχει υπαχθεί σε καθεστώς επικουρικής προστασίας, αν πρόκειται για ανιθαγενή

αναφερθεί κατωτέρω – είναι αποκλειστική και ανέρχεται στα τρία έτη από τότε που αποφοίτησε ο ενδιαφερόμενος από το Τμήμα ή τη Σχολή του ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ. Η §3 προβλέπει ότι για την απόκτηση της ιθαγένειας σύμφωνα με τα παραπάνω απαιτείται η υποβολή σχετικής δήλωσης – αίτησης από τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό, η οποία υποβάλλεται μαζί με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται στην αρμόδια υπηρεσία του δήμου διαμονής του. Κατά την §4 του ιδίου άρθρου εκδίδεται απόφαση, εντός εξαμήνου για τον ανήλικο αλλοδαπό και εντός δωδεκαμήνου για τον ενήλικο αλλοδαπό από τότε που υποβλήθηκε η προαναφερθείσα δήλωση - αίτηση, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και παρέχεται εντολή στον οικείο δήμο για την εγγραφή του αντίστοιχου προσώπου στο δημοτολόγιο που διατηρεί, ενώ η ιθαγένεια αποκτάται από την προαναφερθείσα δημοσίευση. Σημειώνεται ότι είναι δυνατή η απόρριψη της αίτησης αυτής σε περίπτωση ποινικού κωλύματος, για λόγους δημοσίας ασφάλειας και εθνικής ασφάλειας. Κατά την §5α, αν η προαναφερθείσα αίτηση δεν έχει υποβληθεί από τον ανήλικο αλλοδαπό τότε αυτός, εφόσον διαμένει νομίμως και μονίμως στην Ελλάδα, θα πρέπει να την υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία μέχρι να συμπληρώσει το 21^ο έτος. Ταυτόχρονα, κατά την §5β, αν η κτήση της ιθαγένειας λόγω φοίτησης μπορεί να θεμελιωθεί χρονικά αφού ενηλικιωθεί το τέκνο και μέχρι την ηλικία των 23 ετών, θα πρέπει ο ενήλικος αλλοδαπός να υποβάλλει την αίτηση εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών ετών από όταν συμπλήρωσε εννέα τάξεις ελληνικού σχολείου ή έξι τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

2.4 Η Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας με Πολιτογράφηση

Τέλος, ο τρίτος τρόπος απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας είναι η υποβολή σχετικού αιτήματος προς τούτο και η αποδοχή του αιτήματος αυτού. Χαρακτηριστική περίπτωση του τρόπου αυτού αποτελεί η περίπτωση της πολιτογράφησης η οποία αναλύεται εκτενώς στο κεφάλαιο που ακολουθεί. Κατά την Κρίσπη Νικολετοπούλου στο βιβλίο της «Ιθαγένεια» (1965), όπως αναφέρεται από τους Ανδρουλάκη και συν. (2019, σ. 166), η πολιτογράφηση είναι *«η κατόπιν αιτήσεως του ατόμου πρόσδοσις της ιθαγενείας πολιτείας τινός δι' ατομικής πράξεως της πολιτείας ταύτης»*. Πρόκειται, λοιπόν, για μια διοικητική πράξη, μέσω της οποίας μια πολιτεία προβαίνει στην απονομή της ιδιότητας του πολίτη της σε άτομο που δεν έχει την αντίστοιχη ιθαγένεια. Η συγκεκριμένη ατομική διοικητική πράξη απαιτεί δυο βουλευτικά στοιχεία. Το ένα βουλευτικό στοιχείο εντοπίζεται στο πρόσωπο που ενδιαφέρεται να γίνει έλληνας πολίτης και προβαίνει στις απαραίτητες προς τούτο ενέργειες. Η δεύτερη

βούληση εντοπίζεται στο ίδιο το ελληνικό κράτος που δέχεται το πρόσωπο αυτό ως πολίτη του (Κεσεπίδης, 2019). Αυτό που διασφαλίζεται με την πολιτογράφηση είναι η εξομοίωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του προσώπου αυτού με τα αντίστοιχα των λοιπών πολιτών του συγκεκριμένου κράτους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η πολιτογράφηση απονέμει την ιθαγένεια μόνο εφόσον έχει υποβληθεί σχετική αίτηση του αλλοδαπού (ως συστατικό στοιχείο της πολιτογράφησης) (Σταυρουλάκη, 2016, σ. 592). Η πολιτογράφηση διαφέρει από την πολιτοποίηση, δηλαδή από την αθρόα απονομή της ιθαγένειας ενός κράτους σε νέους κατοίκους αυτού, όπως π.χ. συμβαίνει κατόπιν εδαφικών μεταβολών (Ράικος, 2018, σ. 451).

Στο ελληνικό δίκαιο παρατηρείται μια διάκριση ανάμεσα στην πολιτογράφηση αλλοδαπών αλλογενών και αλλοδαπών ομογενών και η αντιμετώπιση των δεύτερων είναι περισσότερο ευνοϊκή ως προς τις τυπικές και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις αλλά και ως προς τη διαδικασία που τηρείται για την πολιτογράφηση αυτών (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 555).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Οι Τυπικές Προϋποθέσεις

Το άρθρο 5§1ΚΕΙ ορίζει τις τυπικές προϋποθέσεις της πολιτογράφησης⁷, ως εξής (Εικ. 1):

- Θα πρέπει ο αιτών να είναι ενήλικος όταν υποβάλει τη δήλωση της πολιτογράφησης,
- Θα πρέπει να μην υπάρχει καταδίκη του αμετάκλητη για εκ δόλου τελούμενο αδίκημα τα τελευταία δέκα έτη προτού υποβάλει την αίτηση της πολιτογράφησης σε ποινή που στερεί την ελευθερία για τουλάχιστον ένα έτος ή έξι μηνών και ανεξάρτητα από τον χρόνο που εκδόθηκε η απόφαση αυτή για ορισμένα εγκλήματα (Εικ. 2).
- Να μην έχει εκδοθεί απόφαση απέλασής του ή να μην εντοπίζεται άλλη εκκρεμότητα σχετικά με το καθεστώς της νόμιμης παραμονής στην Ελλάδα,
- Να συντρέχει η νόμιμη διαμονή του για επταετία συνεχόμενη προτού υποβληθεί η αίτηση πολιτογράφησης. Στον χρόνο αυτόν δεν υπολογίζεται ο χρόνος που λειτουργούσε ως διοικητικός υπάλληλος ή διπλωματικός υπάλληλος ξένης χώρας. Στην περίπτωση που πρόκειται για μέλος της Ένωσης, για συζύγους Ελλήνων, για έχοντες γονική μέριμνα ανήλικων ημεδαπών, για όσους έχουν αναγνωριστεί ως πολιτικοί πρόσφυγες αλλά και για τους ανιθαγενείς, αρκεί προηγουμένως να έχουν διαμείνει στην Ελλάδα νομίμως επί συνεχόμενη τριετία. Σημειώνεται επίσης ότι για τους συζύγους των Ελλήνων διπλωματικών υπάλληλων και υπαλλήλων που η υπηρεσία τους είναι σε προξενικές και διπλωματικές αρχές του υπουργείου Εξωτερικών υπολογίζεται για την συνδρομή των προαναφερθέντων χρόνων και ο χρόνος που έχουν παραμείνει στο εξωτερικό για την υπηρεσία των Ελλήνων συζύγων τους, υπό την προϋπόθεση της συμπλήρωσης διαμονής ενός έτους στην Ελλάδα. Για την περίπτωση των ομογενών αλλά και των γεννηθέντων και κατοικούντων συνεχώς στην Ελλάδα δεν εφαρμόζεται η προϋπόθεση της διαμονής για επτά έτη.

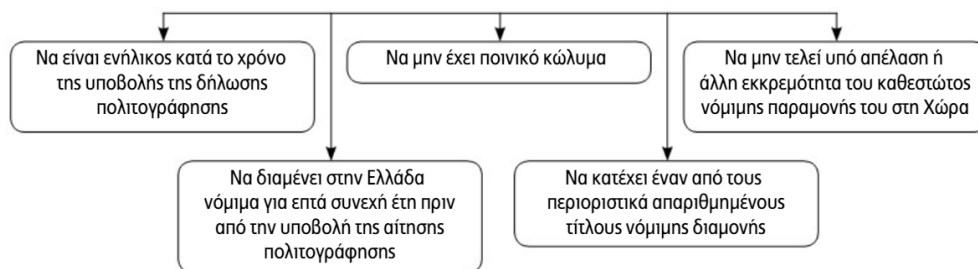
---

⁷ Με ισχύ από 11/3/2020

ο Ο αιτών πρέπει να είναι κάτοχος ενός από τους ακόλουθους τίτλους για τη νόμιμη διαμονή του στη χώρα:

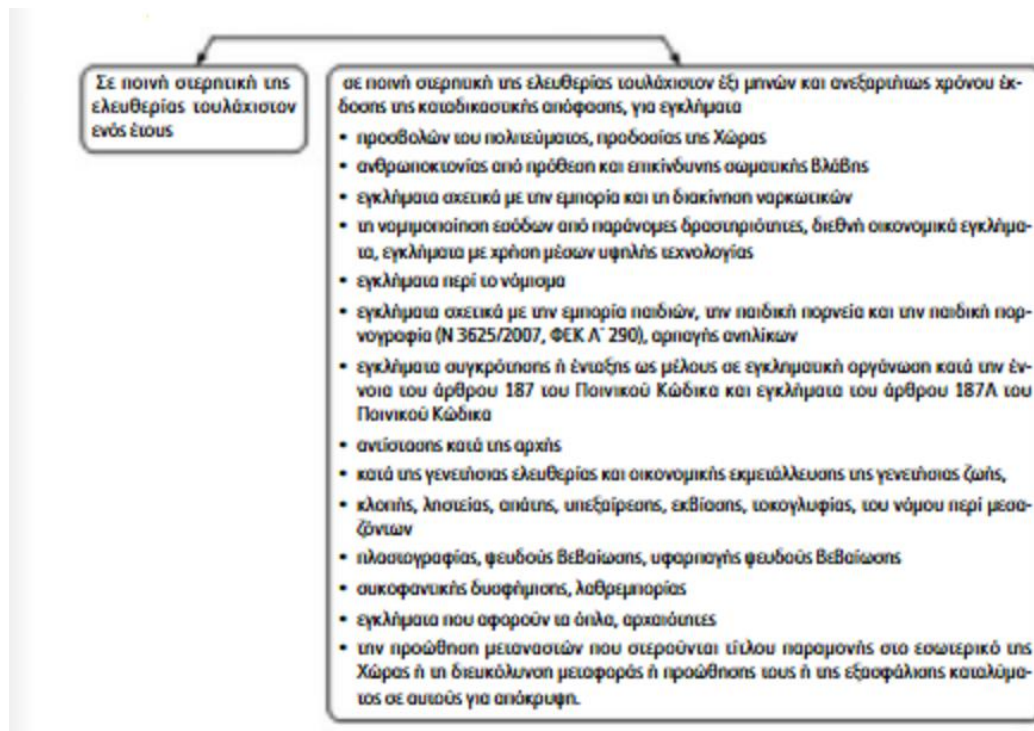
- Άδειας διαμονής επί μακρόν διαμενόντων,
- Βεβαίωσης ή κάποιου άλλου τίτλου διαμονής από αυτούς που χορηγούνται σε πολίτες κρατών που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ),
- Δελτίου ή κάποιου άλλου τίτλου διαμονής χορηγούμενου σε μέλη οικογενειών Ελλήνων πολιτών ή πολιτών κρατών-μελών της Ένωσης ή γονέων ανήλικου ημεδαπού,
- Δελτίου με αναγνώριση πολιτικού πρόσφυγα ή υπό το καθεστώς επικουρικής προστασίας ή μελών οικογενειών κατόχων αντίστοιχων δελτίων,
- Ταξιδιωτικών εγγράφων ή ειδικού δελτίου ημεδαπής αρχής κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Νέας Υόρκης σχετικά με το καθεστώς των ανιθαγενών,
- Δελτίου ή κάποιου άλλου τίτλου διαμονής για ομογενείς παντός τύπου πλην του Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς (ΕΔΤΟ),
- Άδεια διαμονής δεύτερης γενιάς.

Τέλος, σύμφωνα με την §3 του ιδίου άρθρου, που προστέθηκε με το Ν. 4531/2018, κάθε αλλοδαπός κάτοχος έγκυρου τίτλου διαμονής (π.χ. ΕΔΤΟ), όχι προσωρινού χαρακτήρα, εφόσον συντρέχουν στο πρόσωπό του οι προαναφερθείσες τυπικές προϋποθέσεις μπορεί να αιτηθεί την πολιτογράφηση του αποδεικνύοντας την προηγούμενη συνεχή δωδεκαετή νόμιμη διαμονή του στην Ελλάδα.

Εικόνα 1: Τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης

Πηγή: Σταυρουλάκη, 2016, σ. 594

Εικόνα 2: Τα εγκλήματα που περιλαμβάνονται στις τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης

Πηγή: Σταυρουλάκη, 2016, σ. 593

3.2 Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις

Περαιτέρω, το άρθρο 5^Α§1 ΚΕΙ θέτει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο Ν. 4735/2020, επιχειρώντας την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών τροποποίησε τη διάταξη αυτή. Έτσι, πριν την εισαγωγή του, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης ήταν οι ακόλουθες:

- Επαρκής γνώση της Ελληνικής γλώσσας, προκειμένου να εκπληρώνονται οι απορρέουσες εκ της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη υποχρεώσεις,
- Ομαλή ένταξη στην κοινωνικοοικονομική ζωή της χώρας. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν πληρείται η προϋπόθεση αυτή λαμβανόταν υπόψη πληθώρα στοιχείων, όπως η γνώση και εξοικείωση της ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, η δραστηριοποίηση στον επαγγελματικό και οικονομικό τομέα, οι δραστηριότητες του αιτούντος, η φοίτηση αυτού σε κάποιον εθνικό εκπαιδευτικό φορέα, η συμμετοχή του σε οργανώσεις κοινωνικού χαρακτήρα ή συλλογικού

χαρακτήρα με μέλη έλληνες πολίτες, ο συγγενικός δεσμός (και εξ αγχιστείας) με Έλληνες πολίτες, η τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων, υποχρεώσεων απέναντι σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, η περιουσιακή κατάσταση και η κτήση ακινήτου για κατοικία στην Ελλάδα κ.ο.κ.

◦ Η δυνατότητα ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής στα πολιτικά δρώμενα της χώρας και ο σεβασμός των θεμελιωδών αρχών αυτών. Στο πλαίσιο αυτό συνεκτιμώταν και πάλι μια πληθώρα στοιχείων, όπως η εξοικείωσή του με το πολίτευμα της Ελληνικής Δημοκρατίας και τους θεσμούς της, με την πολιτική ζωή, με την πολιτική ιστορία της χώρας και δη της σύγχρονης, η συμμετοχή σε σωματεία, συλλογικούς φορείς και πολιτικές ενώσεις με μέλη Έλληνες πολίτες, ή ακόμα και σε εκλογές της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ωστόσο, σημαντικές τροποποιήσεις επήλθαν με τον άρθρο 3 Ν. 4735/2020, προβλέποντας ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις είναι:

- Η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας για την εκπλήρωση των απορρεόντων εκ της ιδιότητας του έλληνα πολίτη υποχρεώσεων,
- Η επαρκής γνώση της ελληνικής ιστορίας, γεωγραφίας, πολιτισμού, συνηθειών, τρόπου λειτουργία των θεσμών του πολιτεύματος,
- Η ικανότητα ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή της Χώρας με σεβασμό στις θεμελιώδεις αρχές της.
- Η ομαλή ένταξη στην κοινωνικοοικονομική ζωή της χώρας, η οποία ανάγεται σε συνεχές κέντρο των δραστηριοτήτων του αιτούντος.

Με την τροποποίηση αυτή του άρθρου 5Α§1 ΚΕΙ προβλέπεται περαιτέρω ότι η οικονομική ένταξη του αιτούντος εκτιμάται βάσει της σταθερής του εργασίας, της οικονομικής του δραστηριότητας, της διαρκούς εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του φορολογικής και ασφαλιστικής φύσεως προς την Πολιτεία. Για την κοινωνική του ένταξη εξετάζεται η ανάπτυξη σχέσεων με έλληνες, η εξοικείωση με ήθη και έθιμα της Ελλάδος, η συμμετοχή σε εθελοντικές δραστηριότητες, ομάδες και εκδηλώσεις. Το περιεχόμενο της διάταξης αυτής ομοιάζει με αυτήν πριν την τροποποίηση αλλά εμφανίζεται απλουστευμένη σε έναν βαθμό.

Ενδιαφέρον μεγάλο παρουσιάζει ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την πολιτογράφηση συνδέονται άμεσα με την έννοια των ισχυρών δεσμών για την κτήση της ιθαγένειας (Παπασιώπη - Πασιά, 2015, σ. 153). Έτσι, η χώρα μας έχει θέσει προϋποθέσεις με τις οποίες εξετάζει τους εθνικούς δεσμούς για την απονομή της ιθαγένειας (Koning, 2011, σ. 1984).

Η έννοια των ισχυρών δεσμών με μια χώρα για την απόκτηση της ιθαγένειας αυτής το πρώτον διατυπώθηκε (με τη χρήση της έκφρασης του στενότερου δεσμού) από το Δικαστήριο της Χάγης στην Απόφασή του της 6^{ης} Απριλίου 1955 επί της υποθέσεως Λιχτενστάιν κατά Γουατεμάλας. Στην απόφαση αυτή οι ισχυροί δεσμοί θεωρήθηκαν ως η ύπαρξη οικογενειακών δεσμών, η μακροχρόνια διαμονή σε μια χώρα, ο εντοπισμός του βιοτικού κέντρου αλλά και των δραστηριοτήτων του ενδιαφερόμενου να αποκτήσει την ιθαγένεια μιας χώρας σε αυτήν. Η έννοια αυτή εντοπίζεται και στον ΚΕΙ με πολιτογράφηση, με γέννηση και φοίτηση, με φοίτηση. Είναι σαφές ότι ο εντοπισμός των δεσμών αυτών είναι κρίσιμης σημασίας για την θεμελίωση του δικαιώματος της απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας. Μάλιστα, σε μεγάλο βαθμό ο εντοπισμός των ισχυρών δεσμών παρατηρείται στις ουσιαστικές προϋποθέσεις απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σσ. 543 - 549). Αυτό που διασφαλίζεται με την πολιτογράφηση είναι η εξομοίωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του προσώπου αυτού με τα αντίστοιχα των λοιπών πολιτών του συγκεκριμένου κράτους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η πολιτογράφηση απονέμει την ιθαγένεια μόνο εφόσον έχει υποβληθεί σχετική αίτηση του αλλοδαπού (ως συστατικό στοιχείο της πολιτογράφησης) (Σταυρουλάκη, 2016, σ. 592).

3.3 Οι Επιτροπές Πολιτογράφησης

Το άρθρο 12 ΚΕΙ, κατόπιν των τροποποιήσεων του Ν. 4604/2019, προβλέπει τη συγκρότηση των Επιτροπών Πολιτογράφησης. Η §1 αυτού ορίζει τον αριθμό και την τοπική αρμοδιότητα της κάθε Επιτροπής Πολιτογράφησης. Σημειώνεται ότι με τον Ν. 4555/2018 οι συγκεκριμένες μονάδες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων εντάχθηκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών, υπαγόμενες στην Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας αυτού. Η συγκεκριμένη τροποποίηση αποσκοπούσε στην αποτελεσματικότερη και ταχύτερη διεκπεραίωση των αιτημάτων πολιτογράφησης με μεταφορά τους απευθείας στο Υπουργείο Εσωτερικών. Ωστόσο, πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι επιτροπές αυτές μέχρι και την 31/3/2021 εξακολουθούν να καλούν σε εξέταση τους αιτούντες των οποίων οι αιτήσεις εκκρεμούν ενώπιόν τους. Όμως, με τον Ν. 4735/2020 οι συγκεκριμένες Περιφερειακές Διευθύνσεις ανήκουν στην Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας (άρθρο 14§1 Ν. 4735/2020) και μαζί με την Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας υπάγονται στη νεοσύστατη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας,

ενώ οι Επιτροπές Πολιτογράφησης των διευθύνσεων που έχουν συγχωνευθεί διατηρούν τη χωρική τους αρμοδιότητα βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας (άρθρο 15§8 Ν. 4735/2020).

Οι Επιτροπές αυτές αποτελούνται από τα ακόλουθα πρόσωπα:

- Τον Προϊστάμενο έκαστης Περιφερειακής Διεύθυνσης για την Ιθαγένεια, που λειτουργεί ως Πρόεδρος,
- Τον προϊστάμενο του Τμήματος για την Ιθαγένεια ή την Πολιτογράφηση έκαστης Περιφερειακής Διεύθυνσης για την Ιθαγένεια, που αποτελεί μέλος,
- Μέλος ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ ή επιστήμονα προσληφθέντα βάσει των διατάξεων του π.δ. 407/1980 Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος εδρεύοντος εντός της οικείας Διεύθυνσης Ιθαγένειας ή κοντά στην έδρα της (σε ένα εκ των γνωστικών αντικειμένων του εδ. γ της παρ. 2 του άρ. 12 ΚΕΙ) που αποτελεί μέλος,
- Στέλεχος μίας εκ των Οικείων Διευθύνσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υποδεικνύόμενο από τον αρμόδιο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης, που λειτουργεί ως μέλος,
- Μέλος υποδεικνύόμενο βάσει της Εθνικής Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Περαιτέρω, το άρθρο 5B ΚΕΙ προβλέπει ότι στο πρόσωπο του αλλοδαπού που αιτείται την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας θα πρέπει να μην συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης. Σχετικά γνωμοδοτούν οι αρμόδιες υπηρεσίες που ανήκουν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

3.4 Τα δικαιολογητικά

Το άρθρο 6 ΚΕΙ ορίζει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την πολιτογράφηση. Αρχικά πρέπει να σημειωθεί ότι προκειμένου να αποκτηθεί η Ελληνική ιθαγένεια απαιτείται η προσκόμιση των απαραίτητων εγγράφων που συνοδεύουν την αίτηση και αποδεικνύουν τα στοιχεία και γεγονότα που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος, προκειμένου να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια. Όλα τα ξενόγλωσσα πιστοποιητικά πρέπει να φέρουν νόμιμη επικύρωση και μετάφραση και ειδικότερα (Σταυρουλάκη, 2016, σ. 569):

- Τα πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από προσχωρήσασες στη Σύμβαση της Χάγης χώρες, πρέπει να φέρουν την επισημείωση της Σύμβασης αυτής από αρμόδιες αλλοδαπές αρχές στο πρωτότυπο ξενόγλωσσο έγγραφο και όχι στην μετάφραση αυτών,

◦ Τα πιστοποιητικά που εκδίδονται από χώρες που δεν έχουν προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης πρέπει να έχουν επικυρωθεί από τις Ελληνικές προξενικές αρχές στην αλλοδαπή ή από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών για να επιβεβαιωθεί το γνήσιο της υπογραφής του αλλοδαπού οργάνου. Η επικύρωση αφορά στο πρωτότυπο και όχι στο αντίγραφο.

Το άρθρο 6§1 ΚΕΙ πριν τον Ν. 4735/2020 όριζε ότι ο αλλοδαπός που επιθυμεί να αποκτήσει την ελληνική υπηκοότητα με πολιτογράφηση υποβάλλει σχετική δήλωση πολιτογράφησης. Αρμόδιος θεωρείτο για τη δήλωση ο δήμος της μόνιμης διαμονής του και για την υποβολή της αίτησης οι υπηρεσίες της Περιφέρειας στις οποίες υπαγόταν ο δήμος. Σημειώνεται ότι απαλλάσσονταν από την υποχρέωση της δήλωσης οι ομογενείς αλλοδαποί. Βάσει της §2 του ίδιου άρθρου, η δήλωση έπρεπε να υποβληθεί ενώπιον του δημάρχου και απαιτείτο η παρουσία μαρτύρων, δυο Ελλήνων πολιτών. Ωστόσο, με το άρθρο 5 του Ν. 4735/2020 επήλθαν τροποποιήσεις και στην συγκεκριμένη διάταξη. Ειδικότερα, πλέον με ισχύ την 1/4/2021 η αίτηση πολιτογράφησης υποβάλλεται στην Υπηρεσία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών του τόπου διαμονής του αιτούντος και είναι απαραίτητο να συνοδεύεται από τα ακόλουθα:

- Ακριβές αντίγραφο ισχύοντος αλλοδαπού διαβατηρίου/αποδεικτικού ταυτοπροσωπίας/άδειας διαμονής ελλείψει του διαβατηρίου,
- Τίτλος νόμιμης διαμονής σε ισχύ,
- Πιστοποιητικό επάρκειας γνώσεων για πολιτογράφηση,
- Πρωτότυπο πιστοποιητικό γέννησης νομίμως επικυρωμένο,
- Εκκαθαριστικά σημειώματα ή πράξεις διοικητικού προσδιορισμού φόρου,
- Αριθμό μητρώου κοινωνικής ασφάλισης,
- Ηλεκτρονικό παράβολο 550 €⁸. Σχετικά πρέπει να σημειωθεί ότι ήδη με τον Ν. 4604/2019 το παράβολο ύψους 700 ευρώ που απαιτείτο να κατατεθεί μειώθηκε στα 550 ευρώ, ενώ παρέμεινε ίδιο το παράβολο που πρέπει να υποβληθεί σε περίπτωση επανυποβολής αιτήματος για πολιτογράφηση κατόπιν απόρριψης του αρχικού, ήτοι 200 ευρώ.

Η §2 του ίδιου άρθρου καταργείται ως προς την υποβολή της δήλωσης πολιτογράφησης ενώπιον του δημάρχου παρουσία μαρτύρων και την καταχώριση αυτής σε ειδικό πρωτόκολλο, ενώ πλέον η συγκεκριμένη διάταξη προβλέπει ότι ο αιτών εξουσιοδοτεί με την

---

⁸ Για τους ομογενείς, τους κατόχους ιθαγένειας κράτους που αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες και τους ανιθαγενείς απαιτείται παράβολο ύψους 100 €.

αίτησή του την αρμόδια υπηρεσία να συγκεντρώσει, επεξεργαστεί και διαβιβάσει τα προσωπικά του δεδομένα ώστε να εξεταστεί η αίτησή του.

3.5 Η διαδικασία πολιτογράφησης και η ορκωμοσία

Σημαντικές τροποποιήσεις έχουν εισαχθεί με τον Ν. 4735/2020 και για τη διαδικασία της πολιτογράφησης. Ειδικότερα, μέχρι και την εισαγωγή του το άρθρο 7 προέβλεπε τη δράση της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας (όπως περιγράφεται και στην Εικ. 3), τα της συνέντευξης του αιτούντος πολιτογράφηση αλλοδαπού κτλ. Πλέον, το άρθρο 7, όπως έχει τροποποιηθεί με τον προαναφερθέντα νόμο, με ισχύ από 1/4/2021 προβλέπει τα ακόλουθα σημαντικά σημεία:

- Κάθε αιτών πολιτογράφηση αλλοδαπός πρέπει να λάβει μέρος σε γραπτή δοκιμασία, έτσι ώστε να πιστοποιηθεί ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις α' και β' του άρθρου 5^Α. Έτσι, απαιτείται η επιτυχής ανταπόκριση αυτού σε εξετάσεις ελληνικής γλώσσας επιπέδου Β1 και στην εξέταση γνώσεων στοιχείων ελληνικής ιστορίας, γεωγραφίας, ελληνικού πολιτισμού και στοιχείων του πολιτεύματος της χώρας. Για τον σκοπό αυτόν διαμορφώνεται τράπεζα θεμάτων από την Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας που είναι προσβάσιμη από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών (§1).

- Η επιτυχής συμμετοχής στις εξετάσεις αυτές απαιτεί την συγκέντρωση βαθμού τουλάχιστον ίσου με το 70% της μέγιστης δυνατής βαθμολογίας στην εξέταση αυτή⁹. Είναι δυνατή η εκ νέου συμμετοχή του αιτούντος σε περίπτωση αποτυχίας του. Η επιτυχής συμμετοχή στις εξετάσεις αυτές οδηγεί στην χορήγηση στον αιτούντα Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για Πολιτογράφηση που εκδίδεται από τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας (§2).

- Ταυτόχρονα για τους άνω των 62 ετών αιτούντες, του έχοντες άνω του 67% αναπηρία και τους πιστοποιημένα αδυνατούντες να συμμετάσχουν λόγω διαγνωσμένης μαθησιακής δυσκολίας προβλέπεται ότι η συνδρομή των προϋποθέσεων α' και β' του άρθρου 5^Α διαπιστώνεται με προφορική δοκιμασία ενώπιον Ειδικής Τριμελούς Επιτροπής Εξετάσεων¹⁰ (3),

---

⁹ Για την γλωσσική εξέταση απαιτείται τουλάχιστον 66% και στα λοιπά αντικείμενα τουλάχιστον 50%

¹⁰ Που συγκροτείται από έναν υπάλληλο της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας στη θέση του Προέδρου και δυο εκπαιδευτικούς της δημόσιας ή ιδιωτικής εκπαίδευσης και ισάριθμους αναπηρωτές τους

- Ταυτόχρονα προβλέπεται η απαλλαγή των φοιτούντων επιτυχώς σε γυμνάσιο ή λύκειο της χώρας, σε ελληνόγλωσσο πρόγραμμα ελληνικού ΑΕΙ και των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου ελληνόγλωσσου προγράμματος ελληνικού ΑΕΙ ή διδακτορικών τίτλων σε ελληνικό ΑΕΙ και στην ελληνική γλώσσα από την υποχρέωση απόκτησης του Πιστοποιητικού Επαρκούς Γνώσεων Πολιτογράφησης (§4),

- Η αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας κατόπιν της υποβολής του φακέλου πολιτογράφησης ελέγχει την πληρότητα αυτού και εξετάζει τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων αναζητώντας αυτεπάγγελτα το πιστοποιητικό ποινικού μητρώου από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, απευθύνοντας ερώτημα στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές για τη συνδρομή λόγων απόρριψης της αίτησης πολιτογράφησης για λόγους δημοσίας τάξης ή απέλασης. Σε περίπτωση μη συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων εκδίδεται απορριπτική απόφαση της αίτησης (§5),

- Η περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας κατά την προαναφερθείσα εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων καλεί τον αιτούντα σε συνέντευξη, έτσι ώστε να διακριβωθεί το αν έχει ενταχθεί επαρκώς στην κοινωνικοοικονομική ζωή της Ελλάδος και αν έχει τη δυνατότητα της συμμετοχής σε αυτήν ως πολίτης. Η κλήση του γίνεται με αλληλογραφία ενώ η μη εμφάνισή του δικαιολογείται αποκλειστικά για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας. Η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται σε περίπτωση επιστροφής της κλήσης αυτής ως ανεπίδοτης δυο φορές ή σε περίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας του αιτούντος (§6),

- Η συνέντευξη διενεργείται από τρεις υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας¹¹ που έχουν τουλάχιστον πέντε έτη εμπειρίας ως εισηγητές. Αφού ολοκληρωθεί η συνέντευξη, αξιολογείται συνολικά ο αιτών και συντάσσεται αιτιολογημένη εισήγηση σχετικά με την αποδοχή ή την απόρριψη της αίτησης αυτού,

- Για τους ομογενείς αλλοδαπούς που κατέχουν τίτλο διαμονής ομογενούς προβλέπεται απαλλαγή από τη διακρίβωση της συνδρομής των όρων της περ. α' και β' του άρθρου 5^Α, ωστόσο αυτό δεν ισχύει για τη συνδρομή των όρων γ' και δ' του ίδιου άρθρου (§8). Ομογενείς σε πεδίο εφαρμογής ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων εξαιρούνται από τις προαναφερθείσες διαδικασίες (§9).

- Τα της οργάνωσης των προαναφερθεισών εξετάσεων, της διεξαγωγής, της δημιουργίας της τράπεζας θεμάτων, κτλ. καθορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα Ιθαγένειας με απόφασή του (§10). Σε όλα τα παραπάνω επικουρεί και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

---

¹¹ Κατηγορία Π.Ε. ή Τ.Ε.

(§11). Το ίδιο ισχύει και για τον καθορισμό των λεπτομερειών περί του τρόπου διεξαγωγής της ως άνω προβλεπομένης προφορικής συνέντευξης (§15),

- Επίσης με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας συστήνεται οργανωτική επιτροπή για τις εξετάσεις για την απόκτηση του Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων Πολιτογράφησης, επιστημονική επιτροπή για την ανάπτυξη της τράπεζας θεμάτων, την εποπτεία και επίβλεψη των εξετάσεων κ.ο.κ. (§12),

Περαιτέρω, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον το ότι με τον Ν. 4735/2020 καταργήθηκε από 12/10/2020 το άρθρο 7^A ΚΕΙ, το οποίο προέβλεπε την απόρριψη ή αναστολή της αίτησης πολιτογράφησης σε περίπτωση μη συνεχούς διαμονής του αιτούντος στην Ελλάδα. Ομοίως, καταργήθηκε και το άρθρο 7B§1 ΚΕΙ.

Το άρθρο 7^B§2 ΚΕΙ ορίζει ότι αν υπάρχουν αμφιβολίες από την Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας σχετικά με τη συνδρομή των λόγων δημόσιας τάξης και εθνικής ασφάλειας του άρθρου 5B, τότε η υπόθεση παραπέμπεται από τον Περιφερειακό Διευθυντή Ιθαγένειας στον Υπουργό Εσωτερικών, προκειμένου να εκδώσει αυτός απόφαση. Μάλιστα, ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να προβεί στην παραπομπή της υπόθεσης στο Συμβούλιο Ιθαγένειας για διατύπωση γνώμης. Η §3 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι ο σε περίπτωση που ο Υπουργός Εσωτερικών διατηρεί αμφιβολίες για την ορθότητα της αξιολόγησης που περιλαμβάνεται στην εισήγηση που συντάσσει η Επιτροπή Πολιτογράφησης, είναι δυνατή η παραπομπή για γνωμοδότηση στο Συμβούλιο Ιθαγένειας.

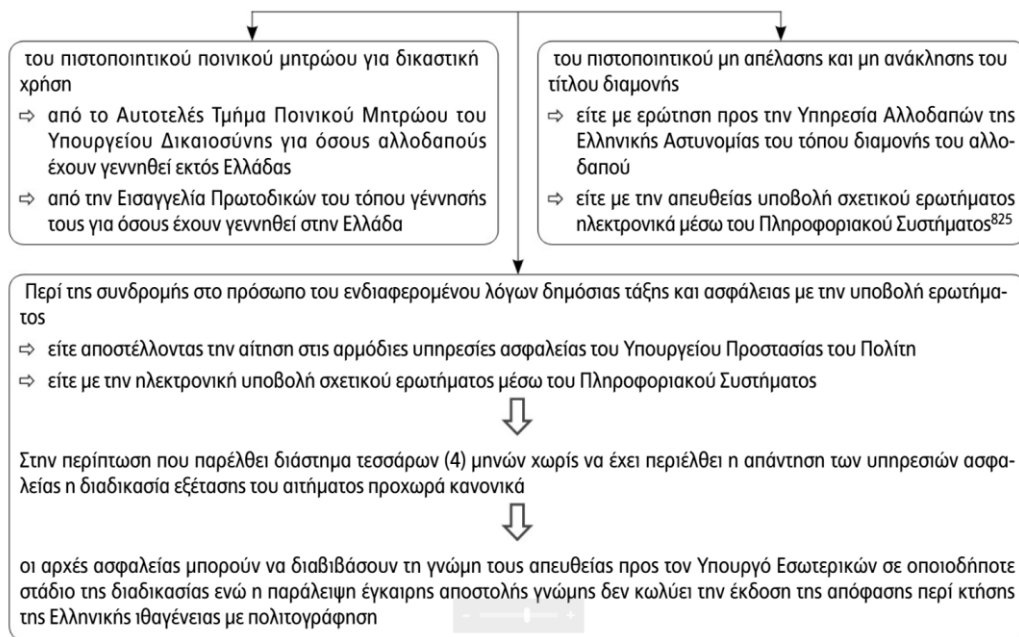
Το άρθρο 8§1 ΚΕΙ προβλέπει ότι η πολιτογράφηση αποφασίζεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, και ότι αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή εκδίδεται με το ονοματεπώνυμο του αιτούντος όπως αποδίδεται στην επίσημη μετάφραση της νόμιμα επικυρωμένης αλλοδαπής πράξης γέννησης αυτού. Είναι δυνατό να κατατεθεί αίτημα με αντικείμενο τη διόρθωση των στοιχείων αυτών για την απόδοσή τους (ορθογραφική ή φθολογική) αφού εκδοθεί η προαναφερθείσα απόφαση και εφόσον δεν αποδίδεται σε εκ παραδρομής σφάλμα, ενώπιον της υπηρεσίας του Δήμου που διενήργησε την εγγραφή του. Απαιτείται να προσκομίζονται και τα σχετικά αναγκαία δικαιολογητικά και η διόρθωση πραγματοποιείται με πράξη του δημάρχου. Βάσει της §2, είναι απαραίτητη η αιτιολόγηση της απόφασης για πολιτογράφηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ενώ η §3 προβλέπει ότι η υποβολή νέας αίτησης είναι επιτρεπτή αφού παρέλθει ένα έτος από την απόρριψη της πρώτης αίτησης.

Το άρθρο 13 ΚΕΙ ορίζει την περίπτωση της τιμητικής πολιτογράφησης προβλέποντας ότι αυτή είναι δυνατή με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται κατόπιν αιτιολογημένης πρότασης του Υπουργού Εσωτερικών, η τιμητική πολιτογράφηση αλλοδαπού που έχει προσφέρει εξαιρετικές υπηρεσίες στην Ελλάδα ή που εξυπηρετεί το εξαιρετικό συμφέρον της χώρας. Για να γίνει η πολιτογράφηση αυτή πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις της §1 περ. β' του άρθρου 5 και των άρθρων 6 και 8, ενώ η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζει τον τρόπο που συντρέχουν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη πρόβλεψη είναι βαθιά συνδεδεμένη με την επανάσταση του 1821 λόγω της εθελοντικής ενίσχυσης από τους φιλέλληνες στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος αλλά και χάρη στον θεσμό των εθνικών ευεργετών (Πατρίκιος, 2017, σ. 1131).

Το άρθρο 9 ΚΕΙ αναφέρεται στην ορκωμοσία. Για την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας απαιτείται η ορκωμοσία του αλλοδαπού, η οποία γίνεται εντός έτους από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή μπορεί να ανακληθεί σε περίπτωση μη ορκωμοσίας εντός της προαναφερθείσας προθεσμίας (§1). Η §3 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι ο όρκος δίδεται ενώπιον του Περιφερειακού Διευθυντή Ιθαγένειας, αλλά σύμφωνα με το άρθρο 36 του Ν. 4674/2020 υπάρχει δυνατότητα μεταβίβασης αυτής της αρμοδιότητας σε όσους έχουν οριστεί Προϊστάμενοι στις οργανικές μονάδες ιθαγένειας κατόπιν δημοσίευσής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Στην περίπτωση ομογενούς διαμένοντος στο εξωτερικό ο όρκος δίνεται ενώπιον του οικείου Έλληνα Πρόξενου. Τέλος, να σημειωθεί ότι συντάσσεται και πρακτικό για τα παραπάνω¹².

---

¹² Ο όρκος έχει ως εξής (άρθρο 9§2) «*Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης*»

Εικόνα 3: Η αυτεπάγγελτη αναζήτηση εγγράφων του άρθρου 7§1 και 2 ΚΕΙ πριν τις τροποποιήσεις του Ν. 4735/2020

Πηγή: Σταυρουλάκη, 2016, σ. 603

3.6 Πολιτογράφηση ομογενών εξωτερικού και χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης

Το άρθρο 10 ΚΕΙ ρυθμίζει την περίπτωση της πολιτογράφησης ομογενών που κατοικούν στο εξωτερικό. Έτσι, στην §1, ορίζει ότι η αίτηση πολιτογράφησης των ομογενών, διαμενόντων στον εξωτερικό, υποβάλλεται στον Έλληνα πρόξενο του τόπου κατοικίας αυτών. Έπειτα αυτή διαβιβάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών με σχετική έκθεση, στην οποία περιέχονται όλα τα στοιχεία που απαιτούνται και τα οποία τεκμηριώνουν την ιδιότητα του ομογενούς που αιτείται την πολιτογράφησης του. Επίσης, η αίτηση αυτή περιλαμβάνει:

- Τη δήλωση πολιτογράφησης ενώπιον του προξένου. Απαιτείται να είναι παρόντες και δυο Έλληνες πολίτες με την ιδιότητα του μάρτυρα,
- Ακριβές αντίγραφο ισχύοντος αλλοδαπού διαβατηρίου/αποδεικτικού ταυτοπροσωπίας,
- Πρωτότυπο πιστοποιητικό γέννησης το οποίο να είναι νομίμως επικυρωμένο και επίσημα μεταφρασμένο ή κάποιο άλλο ισοδύναμο πιστοποιητικό το οποίο να προβλέπεται από το νομικό πλαίσιο της χώρας, της οποίας έχει την ιθαγένεια ο ομογενής,

- Πρωτότυπο πιστοποιητικό ποινικού μητρώου αλλοδαπής αρχής, το οποίο να είναι νόμιμα επικυρωμένο και επίσημα μεταφρασμένο,
- Παράβολο που ανέρχεται στο ύψος των εκατό ευρώ.

Η §2 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αφού εξετάσει τον φάκελο του ομογενούς αλλά και τη γνώμη του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ως προς τη συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας ή όχι, προβαίνει σε εισήγηση προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με περιεχόμενο την αποδοχή της πολιτογράφησης ή την απόρριψη αυτής. Ταυτόχρονα προβλέπεται ότι εφαρμόζονται τα άρθρα 8 και 9 στην περίπτωση αυτή.

Τέλος, το άρθρο 15 ΚΕΙ αναφέρεται στην περίπτωση των ομογενών από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Έτσι, ορίζεται ότι για τους ομογενείς των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης που κατοικούν σε αυτές θεμελιώνεται δικαίωμα απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας υπό την προϋπόθεση ότι έχουν ενηλικιωθεί και δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της ελληνικής τους ιθαγένειας σύμφωνα με τη Συνθήκη της Άγκυρα και της Λωζάννης τηρώντας την διαδικασία του ως άνω αναλυθέντος άρθρου 10§1 ΚΕΙ. Η §2 του ίδιου άρθρου αναφέρεται στους ομογενείς χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης νομίμως εισερχομένων στην Ελλάδα και διαμενόντων σε αυτή, για τους οποίους θεμελιώνεται δικαίωμα απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν ενηλικιωθεί και δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της ελληνικής τους ιθαγένειας βάσει των Συνθηκών της Άγκυρας και της Λωζάννης. Η πολιτογράφηση στην περίπτωση αυτή πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Αυτό πραγματοποιείται με την υποβολή αίτησης στην Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας του τόπου διαμονής αυτών ενώ με την αίτηση υποβάλλεται και κάθε αποδεικτικό στοιχείο που αποδεικνύει την ιδιότητα των ομογενών. Οι περιπτώσεις α-γ της §1 του άρθρου 5 πρέπει να πληρούνται. Η αίτηση εκτιμάται από την αρμόδια Επιτροπή Πολιτογράφησης, που γνωμοδοτεί αφενός για την ιδιότητα του αιτούντος ομογενούς και αφετέρου για την ικανοποίηση των προϋποθέσεων της §3. Επίσης, εφαρμόζονται αναλογικά και οι διαδικασίες του άρθρου 7§6 ΚΕΙ. Ο υπουργός Εσωτερικών με σχετική του απόφαση ορίζει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης των ως άνω αναφερθέντων προσώπων όπως και τα δικαιολογητικά και το ύψος του παραβόλου (άρθρο 15§3 ΚΕΙ).

3.7 Οι προθεσμίες

Τα παραπάνω αναφέρονται στις προβλεπόμενες διαδικασίες πολιτογράφησης ελλήνων πολιτών μέχρι και την εισαγωγή του Ν. 4735/2020. Ωστόσο, είναι σημαντικό να γίνει αναφορά και στο άρθρο 31 ΚΕΙ. Σύμφωνα με αυτό για την πολιτογράφηση πρέπει να τηρηθούν ορισμένες προθεσμίες (§1): Έτσι, πρέπει να τηρηθεί η ειδική προθεσμία των έξι μηνών από την κατάθεση της αίτησης πολιτογράφησης ενώπιον της Περιφέρειας έως ότου κληθεί ο ενδιαφερόμενος για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής πολιτογράφησης. Μέσα σε αυτό το διάστημα η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας οφείλει να αναζητήσει αυτεπαγγέλτως τα αναφερόμενα δικαιολογητικά στο άρθρο 7§2 εδ. α' ΚΕΙ αλλά και τη γνώμη των αρμοδίων υπηρεσιών ασφαλείας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Σε περίπτωση που η αίτηση του ενδιαφερόμενου δεν είναι πλήρης, τότε το εξάμηνο εκκινεί από όταν συμπληρώθηκε ο οικείος φάκελος ή επανυποβλήθηκε η πλήρης αίτηση. Οποιαδήποτε καθυστέρηση της αποστολής των δικαιολογητικών που αναζητούνται αυτεπάγγελτα δεν οδηγεί σε αναστολή της εξέτασης του φακέλου (περ. α'). Επίσης, πρέπει να τηρηθεί η προθεσμία τεσσάρων μηνών από όταν κλήθηκε ο αιτών για συνέντευξη μέχρι να υποβληθεί η εισήγηση της Επιτροπής προς τον Υπουργό Εσωτερικών (περ. β'). Τέλος, πρέπει να τηρηθεί και η προθεσμία δύο μηνών για να εκδοθεί η σχετική υπουργική απόφαση και να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (εδ. γ'). Κλείνοντας, πρέπει να σημειωθεί ότι βάσει του ίδιου άρθρου (§4) οι ως άνω προθεσμίες αναστέλλονται σε περίπτωση εκκρεμών ποινικών δικών για αδικήματα που επιφέρουν ποινή στερητική της ελευθερίας που ξεπερνά το έτος αλλά και σε άλλα αδικήματα που η καταδίκη αποτελεί κώλυμα πολιτογράφησης. Επιπροσθέτως, ανασταλτικό αποτέλεσμα ισχύει τόσο για την υποβολή αντιρρήσεων από τον ενδιαφερόμενο – αιτούντα ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγενείας όσο και για την παραπομπή της υπόθεσης στο Συμβούλιο Ιθαγενείας από τον αρμόδιο Υπουργό.

3.8 Η κριτική αποτίμηση του ισχύοντος ΚΕΙ

Ο ισχύων Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας στην Ελλάδα από την κύρωσή του με τον Ν. 3284/2004 μέχρι και σήμερα έχει τροποποιηθεί πολλές φορές, διότι παρατηρήθηκαν ανά διαστήματα αδυναμίες, προβλήματα και φαινόμενα κακοδιοίκησης κατά την εφαρμογή του. Το αρχικό θεσμικό πλαίσιο της ελληνικής ιθαγένειας ήταν ιδιαίτερα αυστηρό, ιδίως στα ζητήματα πολιτογράφησης των αλλοδαπών. Με τον ΚΕΙ του 2004 προκειμένου να

πολιτογραφηθεί ένας αλλοδαπός θα έπρεπε να έχει ενηλικιωθεί, να μην έχει καταδικασθεί τελεσιδικώς τα τελευταία δέκα χρόνια πριν υποβάλλει την αίτησή του, να μην υπάρχει εκκρεμότητα εκτέλεσης αποφάσεως απέλασης αυτού, να διατηρεί τη νόμιμη διαμονή του στην Ελλάδα για δέκα χρόνια τα τελευταία δώδεκα έτη πριν την αίτηση, να γνωρίζει επαρκώς την ελληνική γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό. Οι προβλέψεις του νόμου αυτού κρίθηκαν ιδιαίτερα αυστηρές, ιδίως ως προς την δεκαετή νόμιμη διαμονή του εντός των τελευταίων δώδεκα ετών, που αποτελούσε μακρό διάστημα και συνέπιπτε με τα ανώτερα τιθέμενα όρια διαμονής. Έτσι, παρατεινόταν ενδεχομένως αδικαιολόγητα η αναμονή των ενδιαφερομένων να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια επιδιώκοντας την απόδειξη της ένταξης αυτών στην κοινωνία. Αρμόδιος για την απόφαση ήταν ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο οποίος μπορούσε να απορρίψει την αίτηση του ενδιαφερομένου χωρίς αιτιολογία κατά το άρθρο 8§2 (τότε) ΚΕΙ και δεν προβλεπόταν η επανυποβολή νέας αίτησης προτού παρέλθει έτος. Με τον τρόπο αυτόν αφαιρείτο το δικαίωμα των ενδιαφερομένων για δικαστικό έλεγχο, επιτρέποντας στην Διοίκηση να αξιολογεί ελεύθερα τα τιθέμενα στον αλλοδαπό κριτήρια για τη πολιτογράφηση. Επίσης, το σύστημα αυτό διακρινόταν από επιλεκτικότητα, διακριτική ευχέρεια, αδιαφάνεια. Ομοίως και στις χρονικές προθεσμίες δεν υφίστατο μια αποκλειστική ή εύλογη προθεσμία απάντησης της Διοίκησης με αποτέλεσμα να παρατηρούνται τεράστιες καθυστερήσεις (Παπαθεοδώρου, 2015, σσ. 160-162).

Με τον Ν. 3838/2010 επιδιώχθηκε η λειτουργία ταυτόχρονων μηχανισμών ένταξης κάποιων ομάδων αλλοδαπών με την κατηγοριοποίηση αυτών. Τέθηκε σε εφαρμογή η διπλή διαδικασία απόκτησης της ιθαγένειας, με τη γέννηση από έλληνες γονείς και με τον τόπο γέννησης. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις πολιτογράφησης συμπληρώθηκαν με αυστηρά μέτρα που αναφέρονταν στην δημόσια τάξη, περιορίζοντας την πρόσβαση στην ελληνική ιθαγένεια (άρθρο 2 ΚΕΙ μετά τον Ν. 3838/2010) (Παπαθεοδώρου, 2015, σσ. 164-167). Η αυστηρότητα των προβλέψεων του Ν. 3838/2010 ως προς τις τροποποιήσεις που εισήγαγε στον ΚΕΙ διαπιστώθηκε και από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας στην απόφαση με αριθμ. 460/2013 όπου κρίθηκαν αντισυνταγματικές, οδηγώντας στην ψήφιση του Ν. 4332/2015, με τον οποίον επιχειρήθηκε η αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης (Christopoulos, 2017, σ. 484; Mavrommatis, 2017, σ. 10; Ανδρουλάκης, και συν., 2019, σσ. 155-156). Με τον Ν. 4332/2015 επανήλθε η δυνατότητα απόκτησης της ιθαγένειας λόγω γέννησης και φοίτησης που επρόκειτο για μια διάταξη η οποία τελούσε σε ανεπίσημη

αναστολή μετά την έκδοση της αποφάσεως 460/2013 του ΣτΕ (Fouskas, και συν., 2019, σ. 10).

Τροποποιήσεις στον ΚΕΙ επέφερε και ο Ν. 4531/2018 ως προς την πολιτογράφηση συζύγων Ελλήνων διπλωματικών υπαλλήλων αλλά εισήγαγε και την 12ετή νόμιμη παραμονή των αιτούντων, ενώ προστέθηκαν και νέες άδειες στο άρθρο 5 ΚΕΙ. Ο Ν. 4555/2018 μετέβαλλε το καθεστώς των Περιφερειακών Διευθύνσεων, αφαιρώντας τες από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και υπάγοντάς τες στην Ειδική γραμματεία Ιθαγένεια του Υπουργείου Εσωτερικού. Στη συνέχεια, με τον Ν. 4604/2019 (άρθρα 31-49) τροποποιήθηκαν τα άρθρα του ΚΕΙ για την επιτάχυνση και την ομογενοποίηση της διαδικασίας πολιτογράφησης αλλά και για τον εκσυγχρονισμό του ΚΕΙ, ώστε να προσαρμοστεί στις ανάγκες της εποχής, τροποποιήθηκαν οι διατάξεις σχετικά με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τη διαδικασία της πολιτογράφησης αλλά και την ορκωμοσία. Με τον Ν. 4674/2020 επήλθαν και πάλι αλλαγές στην άρθρο 9 ΚΕΙ και παραχωρήθηκε η αρμοδιότητα τέλεσης της ορκωμοσίας από τον Περιφερειακό Διευθυντή Ιθαγένειας. προς του προϊσταμένους των οργανικών μονάδων ιθαγένειας που εποπτεύουν. Αυτό προβλέφθηκε ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία της ορκωμοσίας βάσει της εγγύτητας του τόπου διαμονής και για την επιτάχυνση της συνολικής διαδικασίας.

Τα παραπάνω αποτελούν ενδεικτικά παραδείγματα των έντονων μεταρρυθμιστικών προσπαθειών του Έλληνα νομοθέτη, ώστε να εκσυγχρονίσει το σύστημα πολιτογράφησης στην Ελλάδα. Οι προσπάθειες αυτές μαρτυρούν και τα έντονα προβλήματα που παρουσιάζει η συγκεκριμένη διαδικασία στη χώρα. Ειδικότερα, τα προβλήματα αυτά έχει επισημάνει πολλάκις ο Συνήγορος του Πολίτη. Το μεγαλύτερο πρόβλημα διαχρονικά στο δίκαιο της ιθαγένειας ήταν ότι οι αλλαγές επέφεραν συγκρούσεις νόμων εξαιτίας της ισχύος μεταβατικών διατάξεων αποδίδοντας σε ορισμένες διατάξεις αναδρομική ισχύ και σε άλλες όχι (Γραμματικάκη - Αλεξίου, Παπασιώπη - Πασιά, & Βασιλακάκης, 2017, σ. 10). Περαιτέρω, διαχρονικά η διαδικασία πολιτογράφησης απαιτούσε την εμπλοκή και συνεργασία πολλών υπηρεσιών ακόμα και διαφορετικών υπουργείων, προκαλώντας σύγχυση και καθυστέρηση λόγω και της ελλιπούς συνεργασίας αυτών. Μέχρι πρότινος οι υπηρεσίες που εμπλέκονταν στη διαδικασία πολιτογράφησης ήταν ο δήμος της μόνιμης κατοικίας του αιτούντος για την υποβολή της δήλωσης πολιτογράφησης, η εκάστοτε αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας – που αρχικά ανήκε στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση και στη συνέχεια στο Υπουργείο Εσωτερικών - για την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και το Υπουργείο Δικαιοσύνης για την παροχή

πληροφοριών, την έκδοση του ποινικού μητρώου κτλ., η Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, το Εθνικό Τυπογραφείο για τη δημοσίευση της απόφασης, ο τοπικός Δήμος για την εγγραφή του πολιτογραφηθέντος κ.ο.κ. Είναι φανερό ότι ο τόσο μεγάλος αριθμός των εμπλεκόμενων δημοσίων υπηρεσιών επόμενο είναι να συνδέεται με καθυστερήσεις και αναποτελεσματικότητα (Fouskas, και συν., 2019, σ. 20).

Σε πρακτικό επίπεδο παρατηρείται τεράστια καθυστέρηση διεκπεραίωσης των αιτημάτων για πολιτογράφηση. Πρόκειται για ένα φαινόμενο που δεν αποτελεί μεμονωμένο περιστατικό αλλά γενικευμένο πρόβλημα που εντοπίζεται στις πρακτικές της αρμόδιας κατά καιρούς υπηρεσίας, όπως στην πρακτική της εξέτασης φακέλων βάσει της ημερομηνίας πρωτοκόλλησης των αιτημάτων εξαιτίας και της καθυστέρησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για διαβίβαση του φακέλου που δεν ανταποκρίνεται στον χρόνο που τελικά υποβλήθηκε το αίτημα. Μάλιστα, αυτή η καθυστέρηση δεν μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια ή παράλειψη των αιτούντων αλλά σε λόγους που ανάγονται σε οργανωτικά αλλά και λειτουργικά προβλήματα του μεγάλου αριθμού των υπηρεσιών που εμπλέκονται στη διαδικασία πολιτογράφησης. Η καθυστέρηση της αναζήτησης των δικαιολογητικών και των λοιπών στοιχείων που απαιτούνται, η καθυστέρηση της ενεργειών των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, η αλλαγή της χωρικής αρμοδιότητας κατά καιρούς αποτελούν συνήθη προβλήματα (Συνήγορος του Πολίτη, 2014, σ. 2). Επίσης, προβληματική κρίθηκε και η διεξαγωγή των συνεντεύξεων για την πολιτογράφηση των αιτούντων. Παρατηρήθηκαν τεράστιες καθυστερήσεις αλλά και αντικρουόμενες μεταξύ τους πρακτικές από την κατά τόπον αρμόδια επιτροπή (Συνήγορος του Πολίτη, 2016, σ. 91). Μάλιστα, η συνέντευξη ενώπιον των Επιτροπών πολιτογράφησης διακρινόταν από διαφοροποιημένο βαθμό δυσκολίας βάσει των ακαδημαϊκών προσόντων των μελών της, διαφορετική συμπεριφορά αυτών απέναντι στους αιτούντες που περιελάμβανε μέχρι και εχθρική αντιμετώπιση κ.ο.κ. (Συνήγορος του Πολίτη, 2015, σ. 80).

Με βάση τα παραπάνω η συνολική αποτίμηση του ΚΕΙ ήταν ότι επρόκειτο για ένα προβληματικό πλαίσιο, με τεράστιες αδυναμίες, ελλιπή οργάνωση και συνεργασία και αναποτελεσματικότητα και καθυστερήσεις. Αδυναμίες και προβλήματα στο μηχανογραφικό σύστημα, υπέρβαση του χρονικού ορίου διεκπεραίωσης, ελλείψεις στην πληροφόρηση των αρμοδίων αποκεντρωμένων διοικήσεων, μη αποκρυστάλλωση εννοιών στις διατάξεις, συσσώρευση νέων αιτήσεων κ.ο.κ. αποτελούν μόνιμα παράπονα των εμπλεκόμενων στην πολιτογράφηση προσώπων. Μάλιστα, οι δυσλειτουργίες αυτές μαρτυρούσαν εγγενή οργανωτικά προβλήματα αλλά ορισμένες φορές και την αμφισβήτηση αυτών από τον ίδιο

τον έλληνα νομοθέτη ενώ σε καμία περίπτωση οι διαδικασίες πολιτογράφησης δεν θεωρούνταν ενταγμένες πλήρως στην διοικητική και δικαιοπρακτική κανονικότητα της Ελλάδας (Συνήγορος του Πολίτη, 2016, σσ. 91-92).

Αντιλαμβανόμενος όλα τα παραπάνω ο Έλληνας νομοθέτης στο τέλος του 2020 επιχείρησε μια ουσιώδη τροποποίηση του ΚΕΙ. Έτσι, επιδιώχθηκε ο εκσυγχρονισμός του νομικού πλαισίου του ΚΕΙ για την απλοποίηση των διαδικασιών και την προώθηση της συμμετοχής των πολιτογραφηθέντων στην ζωή της χώρας με τον Ν. 4735/2020. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 αυτού ο στόχος της ψήφισής του είναι να απλοποιηθούν οι διαδικασίες πολιτογράφησης των αλλοδαπών και να επιτευχθεί η προώθηση της δυνατότητας αυτών να συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο στην πολιτική ζωή της χώρας και μετά την πολιτογράφησή τους. Επίσης, επιδιώκει να μειωθεί η γραφειοκρατία και να επισπευστούν οι διαδικασίες πολιτογράφησης και παράλληλα, να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα, να προωθείται η ισονομία αλλά και η διαφάνεια, αδυναμίες που άλλωστε σημειώνονται και ανωτέρω από τον Συνήγορο του Πολίτη (άρθρο 2). Με τον Ν. 4735/2020 επιχειρήθηκε να ανασχεδιασθεί η διαδικασία της πολιτογράφησης, έτσι ώστε η ελληνική ιθαγένεια να αποδίδεται με αντικειμενικά κριτήρια, με διαφανή και γρήγορο και αποδοτικό τρόπο σε όσους πληρούν τις εκ του νόμου οριζόμενες προϋποθέσεις και ταυτόχρονα να εξαλειφθούν τα φαινόμενα κακοδιοίκησης, πελατειακών σχέσεων και διαφθοράς. Προς την κατεύθυνση αυτή επιλέχθηκε η οργανωτική αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας, προκειμένου να επιταχυνθούν οι διαδικασίες και να μειωθεί το διοικητικό κόστος αυξάνοντας την εποπτεία των επιμέρους μονάδων (Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4735/2020, 2020, σ. 1). Έτσι, με το άρθρο 13 του Ν. 4735/2020 γίνεται αναφορά στη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας. Η διεύθυνση αυτή αναλαμβάνει την διάρθρωση, την εποπτεία, την παροχή οδηγιών στις υπαγόμενες σε αυτήν μονάδες ώστε να εφαρμόζεται ορθά η νομοθεσία περί ιθαγένειας (§1). Αυτή συγκροτείται από την Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας (§2). Επίσης, με το άρθρο 14 προβλέπεται η αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, ενώ το άρθρο 15 συστήνει και τρεις νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

Ουσιώδης διαφοροποίηση του ΚΕΙ επήλθε με την τροποποίηση της υποβολής της αίτησης πολιτογράφησης ενώπιον της Υπηρεσίας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών και με κατάργηση της προηγούμενης διαδικασίας. Με τον τρόπο αυτόν μειώθηκε ο αριθμός των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και επιδιώκεται μια αμεσότητα στην όλη διαδικασία. Παράλληλα, ένα από τα βασικότερα ίσως χαρακτηριστικά του Ν. 4735/2020 είναι η εισαγωγή των

γραπτών εξετάσεων και η έκδοση του Πιστοποιητικού Επαρκούς Γνώσεως για την Πολιτογράφηση, το οποίο αναφέρεται στην διαπίστωση των γνώσεων του αιτούντος την πολιτογράφησή του. Μάλιστα, οι εξετάσεις αυτές διεξάγονται σε πανελλήνιο επίπεδο, με κοινά θέματα, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, και καθιερώνουν έναν ομοιογενή τρόπο εξέτασης των αιτούντων. Επιπροσθέτως, όπως προβλέπει ο Ν. 4735/2020 πρέπει στη συνέχεια να πιστοποιηθεί και ο βαθμός της ενσωμάτωσης του αλλοδαπού στην ελληνική κοινωνία και στην οικονομική ζωή της χώρας, το οποίο δεν ανάγεται σε αντικείμενο γραπτών εξετάσεων, αλλά για τον λόγο αυτόν απαιτείται η διεξαγωγή προφορικής συνέντευξης. Ο τρόπος αυτός θεωρήθηκε ως ο κατάλληλος με την εισαγωγή μιας ομοιογενούς, αδιάβλητης διαδικασίας, ώστε να εξακριβωθούν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης αντικαθιστώντας τη δράση των Επιτροπών Πολιτογράφησης που παρουσίαζαν πλήθος οργανωτικών αλλά και λειτουργικών δυσχερειών ενώ αξιολογούσαν με ανομοιόμορφο τρόπο τις αιτήσεις, προκαλώντας καθυστερήσεις και αναποτελεσματικότητα. Έτσι, ο στόχος είναι να μειωθεί ο χρόνος που απαιτείται για την διεκπεραίωση αιτημάτων πολιτογράφησης και η απεξάρτηση αυτής της εξέτασης από συνεδριάσεις και αιτήσεις ανά συνεδρίαση. Επίσης, διαμορφώνεται ένα καθεστώς με αντικειμενική εξέταση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων και περιορισμού των αντιφάσεων στην τεκμηρίωση των εισηγήσεων. Ο ίδιος στόχος τίθεται και με την τροποποίηση του άρθρου 7B και την κατάργηση μιας σύνθετης διαδικασίας μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων υπηρεσιών (Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4735/2020, 2020, σσ. 1-4).

Σε κάθε περίπτωση όλες οι προαναφερθείσες πρωτότυπες τροποποιήσεις φαίνονται ελπιδοφόρες, διότι εισάγουν μια νέα πιο απλή αλλά συνάμα και πιο διαφανή διαδικασία για την πολιτογράφηση στην Ελλάδα. Αναμφίβολα, στο μέλλον θα φανεί αν ευοδώσει αυτή η καινοτομία από την σε πρακτικό επίπεδο εφαρμογή όλων αυτών των διατάξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Η ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

4.1 Το Παράδειγμα της Κύπρου

Στην Κύπρο η απόκτηση της ιθαγένειας συνδέεται με μια σειρά δικαιωμάτων, όπως η απόκτηση ταυτότητας, διαβατηρίου, αριθμού φορολογικού μητρώου και στην πράξη ο πολιτογραφημένος εντάσσεται στη χώρα ακριβώς με τα ίδια δικαιώματα όπως οι Κύπριοι πολίτες¹³. Στην Κύπρο είναι επιτρεπτή η διπλή υπηκοότητα, ενώ η απόκτηση της κυπριακής ιθαγένειας προβλέπεται με συγκεκριμένους τρόπους. Σχετικά εφαρμόζεται ο Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμος του 2002 και συγκεκριμένα το έβδομο κεφάλαιο αυτού.

Στην παράγραφο 111 προβλέπεται η δυνατότητα απόκτησης της ιδιότητας του πολίτη της Δημοκρατίας κατόπιν πολιτογράφησης. Έτσι, αναφέρεται ότι:

«Ο Υπουργός, όταν υποβληθεί σ' αυτόν αίτηση κατά τον καθορισμένο τύπο και τρόπο από οποιοδήποτε αλλοδαπό ενήλικα και με πλήρη ικανότητα, ο οποίος ικανοποιεί τον Υπουργό ότι κατέχει τα προσόντα για πολιτογράφηση σύμφωνα με τις διατάξεις του Τρίτου Πίνακα, δύναται να χορηγήσει σ' αυτόν πιστοποιητικό πολιτογράφησης. Το πρόσωπο αυτό, στο οποίο χορηγείται το πιστοποιητικό πολιτογράφησης, μόλις δώσει επίσημη διαβεβαίωση πίστεως στη Δημοκρατία, στον τύπο που καθορίζεται στο Δεύτερο Πίνακα, καθίσταται πολίτης της Δημοκρατίας κατόπιν πολιτογράφησης, από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγείται σ' αυτόν το πιο πάνω πιστοποιητικό.

Νοείται ότι, με πρόταση του Υπουργού σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη περίπτωση ή κατηγορία περιπτώσεων, το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί να απορρίψει την αίτηση για χορήγηση πιστοποιητικού πολιτογράφησης, εκτός εάν ο αιτητής αποκηρύξει την ιδιότητα του πολίτη οποιασδήποτε άλλης χώρας την οποία αυτός κατέχει».

---

¹³ Με ορισμένες εξαιρέσεις, όπως π.χ. η αδυναμία εκλογής ως Πρόεδρος κτλ.

Η παράγραφος 111^A προβλέπει τα της τιμητικής πολιτογράφησης αλλοδαπού για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Η απόφαση λαμβάνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και σε κάθε περίπτωση απαιτείται η εκ των προτέρων ενημέρωση της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Σύμφωνα με τον Τρίτο Πίνακα για την πολιτογράφηση απαιτούνται τα ακόλουθα προσόντα:

- Διαμονή στην Κυπριακή Δημοκρατία για όλους τους δώδεκα μήνες πριν υποβληθεί σχετική αίτηση,
- Το διάστημα επτά ετών πριν το προαναφερθέν δωδεκάμηνο ο αιτών να διαμένει στην Κύπρο, ή να έχει υπηρετήσει σε δημόσια υπηρεσία, είτε μερικώς τα δυο παραπάνω και δη για χρονικά διαστήματα που αθροιστικά ξεπερνούν τα τέσσερα έτη. Για φοιτητές, επισκέπτες και αυτοεργοδοτούμενους, αθλητές και προπονητές, τεχνικούς αθλημάτων, νοσοκόμους, οικιακούς βοηθούς, για συζύγους και τέκνα αυτών κτλ. θα πρέπει η συνολική διαμονή τους στην Κύπρο να ανέρχεται στα επτά έτη και το ένα έτος πριν υποβληθεί η αίτηση η διαμονή του να είναι συνεχής. Επίσης, πρέπει να έχουν καλό χαρακτήρα,
- Να έχουν πρόθεση αν χορηγηθεί σε αυτούς πιστοποιητικό ιθαγένειας να διαμείνουν στην Δημοκρατία της Κύπρου, να εισέλθουν ή να εξακολουθήσουν να υπηρετούν σε δημόσια υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας ή να υπηρετούν σε διεθνή οργανισμό με μέλος την Κύπρο ή σε υπηρεσία, εταιρία, σώμα ή σύνδεσμο που έχει ιδρυθεί στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Με βάση τα παραπάνω διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις πολιτογράφησης Κυπρίων πολιτών:

Η πρώτη περίπτωση είναι η πολιτογράφηση βάσει των ετών παραμονής με τις προϋποθέσεις που περιγράφηκαν ανωτέρω. Στην περίπτωση που ο αλλοδαπός είναι γονέας ή τέκνο Κύπριου πολίτη τότε το χρονικό διάστημα μειώνεται στα πέντε έτη. Τα έγγραφα που πρέπει να προσκομίζονται μαζί με την αίτηση πολιτογράφησης παρουσιάζονται στην Εικ. 4.

Πιστοποιητικό γεννήσεως αιτούντος

Πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου αιτούντος

Πιστοποιητικό γάμου

Φωτοαντίγραφα διαβατηρίου αιτούντος, που να φαίνονται οι σφραγίδες αφίξεων και αναχωρήσεων

Αναλυτική κατάσταση αφίξεων και αναχωρήσεων συμπληρωμένη από τον αιτούντα

Αντίγραφα αγγελιών σε ημερήσια εφημερίδα δύο συνεχόμενων δημοσιεύσεων όπου γνωστοποιείται ότι ο αιτών υπέβαλε αίτηση για Πολιτογράφηση

Δύο φωτογραφίες μεγέθους διαβατηρίου

Φωτοαντίγραφο απόδειξης για καταβληθέντα τέλη ευρώ 500 ευρώ

Εικόνα 4: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην περίπτωση της πολιτογράφησης λόγω ετών παραμονής

Πηγή: Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, 2021

Περαιτέρω, είναι δυνατή η πολιτογράφηση λόγω σύναψης γάμου με Κύπριο υπήκοο. Το δικαίωμα αυτό παρέχεται σε συζύγους Κυπρίων πολιτών που έχουν συμπληρώσει τριετή γάμο και έχουν διαμείνει στην χώρα για δυο χρόνια, προτού υποβληθεί η αίτηση αυτή. Τα έγγραφα που θα πρέπει να συνοδεύουν την αίτησή παρουσιάζονται στην Εικ. 5. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αίτηση υποβάλλεται εις διπλούν ενώ επί της κάθε μιας εξ αυτών επικολλάται χαρτόσημα 8,54 ευρώ (Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, 2021).

Πιστοποιητικό γέννησης τους αιτούντος
Πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου
Πιστοποιητικό γάμου
Πιστοποιητικό γεννήσεως τέκνων
Φωτοαντίγραφο διαβατηρίου
Φωτοαντίγραφο διαβατηρίου συζύγου
Πιστοποιητικό εγγραφής του Κυπρίου συζύγου, όταν αυτό επιβάλλεται
Δήλωση αρμονικής συμβίωσης του ζεύγους, η οποία πρέπει να φέρει τις υπογραφές αυτού ενώπιον του λειτουργού της Επαρχιακής Διοίκησης
Βεβαίωση συμβίωσης από τον οικείο κοινοτάρχη
Φωτοαντίγραφο απόδειξης για καταβληθέντα τέλη ύψους 300 ευρώ

Εικόνα 5: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην πολιτογράφηση λόγω σύναψης γάμου

Πηγή: Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού Μετανάστευσης, 2021

Η αίτηση αυτή υποβάλλεται και από συζύγους απόδημων Κυπρίων, εφόσον έχουν συμπληρωθεί κατ' ελάχιστον τρία έτη γάμου. Οι αιτήσεις υποβάλλονται ενώπιον των Επαρχιακών Διοικήσεων του τόπου διαμονής του αιτούντος για την περίπτωση των κατοίκων της Δημοκρατίας και ενώπιον των πλησιέστερων Προξενείων – Πρεσβειών της Δημοκρατίας στην περίπτωση κατοίκων του εξωτερικού. Είναι απαραίτητο να συνοδεύεται η αίτηση αυτή από επιστολή του ζεύγους, στην οποία να αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους ο αλλοδαπός σύζυγος αιτείται την απονομή της κυπριακής υπηκοότητας. Αν όμως έχουν συμπληρωθεί πέντε έτη γάμου και έχει αποκτηθεί τουλάχιστον ένα τέκνο, τότε δεν είναι απαραίτητο να επισυναφθεί η επιστολή αυτή (Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, 2021).

Τέλος, διακρίνεται και η πολιτογράφηση βάσει σχεδίου για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση επενδυτών στην Κύπρο. Πρόκειται για έναν τρόπο με τον οποίον η χώρα προσελκύει επενδυτές. Έτσι, αλλογενής πολίτης που ικανοποιεί τα οικονομικά κριτήρια που προβλέπονται είτε ο ίδιος είτε μέσα από την εταιρία στην οποία συμμετέχει ως μέτοχος και σύμφωνα με το ποσοστό συμμετοχής τους είτε ως υψηλόβαθμο Διευθυντικό Στέλεχος

εταιρίας που ικανοποιεί τα οικονομικά κριτήρια μπορεί να υποβάλει αίτηση για να πολιτογραφηθεί ως κύριος πολίτης με τη διαδικασία της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης. Αν πρόκειται για υψηλόβαθμο Διευθυντικό στέλεχος μπορεί να υποβάλει την αίτηση αυτή με δεδομένο ότι λαμβάνει αμοιβή τέτοιου ύψους, ώστε να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για την Κυπριακή Δημοκρατία ύψους 100 χιλιάδων € για περίοδο τουλάχιστον τριετίας και θεωρώντας ότι η φορολογία έχει ήδη αποδοθεί ή προπληρωθεί. Ο αιτών θα πρέπει να έχει επενδύσει τα τρία προηγούμενα έτη πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης και να διατηρεί τις επενδύσεις για τουλάχιστον τρία έτη και πάλι πριν την ημερομηνία αυτή. Επίσης, πρέπει να πληρούνται και ορισμένοι ακόμα όροι που αναφέρονται κατωτέρω. Σε περίπτωση που κάποιο κριτήριο ή όρος – προϋπόθεση παύει να ισχύει τότε είναι δυνατή η ανάκληση της πολιτογράφησης (Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, 2021).

Τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται (εναλλακτικά) είναι τα εξής (Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, 2021):

1. Επένδυση σε κρατικά ομόλογα: ο αιτών θα πρέπει να έχει αγοράσει ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας αξίας τουλάχιστον 5 εκ. €.
2. Επένδυση σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κυπριακών επιχειρήσεων – οργανισμών: Είναι απαραίτητο ο αιτών να έχει αγοράσει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ομόλογα, χρεόγραφα, αξιόγραφα) που έχουν εκδοθεί στην Κύπρο τουλάχιστον αξίας 5 εκ. €. Δεν είναι απαραίτητο να αγοράστηκαν στην έκδοση, καθώς είναι δυνατή η αγορά τους και μεταγενέστερα.
3. Επενδύσεις σε ακίνητα, έργα υποδομής και αναπτύξεις: ο αιτών θα πρέπει να έχει επενδύσει τουλάχιστον ποσό 5 εκ. € με σκοπό αγοράς, ανέγερσης ακινήτου, δημιουργίας οικιστικών ή εμπορικών ή τουριστικών αναπτύξεων ή άλλων έργων
4. Αγορά – σύσταση – συμμετοχή σε επιχειρήσεις και εταιρίες της με έδρα στην Κυπριακή Δημοκρατία τουλάχιστον αξίας 5 εκ. €: Οι συγκεκριμένες οντότητες θα πρέπει αποδεδειγμένα να λειτουργούν στην Κύπρο και να απασχολούν στο προσωπικό τους τουλάχιστον πέντε κυπρίους πολίτες. Στο κριτήριο αυτό περιλαμβάνεται και η με υποχρεωτικό τρόπο μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές.
5. Να διατηρεί προσωπικές καταθέσεις ή καταθέσεις ιδιωτικών του εταιριών ή καταπιστεύματα στα οποία είναι δικαιούχος σε τράπεζες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή ιδιωτικών αξίας τουλάχιστον 5 εκ. €.

6. Είναι δυνατός ο συνδυασμός των παραπάνω με συνολικό ύψος αξίας 5 εκ. €.

7. Πρόσωπα με καταθέσεις στη Λαϊκή τράπεζα Δημόσια Εταιρία Λτδ που μειώθηκαν τουλάχιστον κατά 3 εκ. € λόγω των μέτρων που τέθηκαν σε εφαρμογή στις 15/3/2013. Σε περίπτωση μικρότερης απομείωσης των καταθέσεων είναι δυνατή η αίτηση πολιτογράφησης αφού ο αιτών προβεί σε επιπρόσθετη επένδυση των προαναφερθέντων κριτηρίων.

8. Το υπουργικό συμβούλιο μπορεί να μειώσει το ποσό των προαναφερθέντων κριτηρίων σε 2,5 εκ. € για επενδυτές που μπορεί να αποδειχθεί ότι έχουν συμμετάσχει σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων τουλάχιστον 12,5 εκ. €, και σε 2 εκ. € για επενδυτές που έχουν συμμετάσχει σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων άνω των 12,5 εκ. €.

Επίσης, απαιτείται και η συνδρομή των ακόλουθων όρων:

- Λευκό ποινικό μητρώο και να μην περιλαμβάνεται το όνομα του αιτούντος στον κατάλογο προσώπων για τα οποία διατάσσεται δέσμευση της περιουσίας εντός της ΕΕ,
- Διαμονή στην Κύπρο: απαιτείται ο αιτών να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιοκτησίας εντός της Κύπρου με αξίας αγοράς τουλάχιστον 500.000€.

Επίσης, μαζί με την αίτηση πρέπει να υποβάλλονται και τα έγγραφα των Εικ. 6-7.

Πιστοποιητικό Λευκού Ποινικού Μητρώου από τη χώρα καταγωγής και συνήθους διαμονής αν είναι διαφορετική,

Έγγραφο που να αποδεικνύει την διαμονή του στην Κύπρο, δηλαδή

(α) Αγοραπωλητήριο Συμβόλαιο

(β) Τίτλος ιδιοκτησίας ή Απόδειξη υποβολής του Συμβολαίου στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

(γ) Αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς

(δ) Έμβασμα στο κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα εν ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας του πωλητή.

Εικόνα 6: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην πολιτογράφηση επενδυτών

Πηγή: Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, 2021

Έγγραφα που προσκομίζονται με την αίτηση πολιτογράφησης επενδυτών ανά οικονομικό κριτήριο					
Κριτήριο 1	Κριτήριο 2	Κριτήριο 3	Κριτήριο 4	Κριτήριο 5	Κριτήριο 6
Πιστοποιητικό Εγγραφής της εταιρείας/ εταιρειών από τον Έφορο Εταιρειών	Αποδείξεις για την αγορά των κρατικών ομολόγων από το Γενικό Λογιστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας	Αγοραπωλητήριο Συμβόλαιο	Αγοραπωλητήριο Συμβόλαιο	Βεβαιώσεις κυπριακών τραπεζών για τις καταθέσεις του αιτούντος ή των εταιρειών στις οποίες είναι ο τελικός δικαιούχος ή των καταπορευμάτων στα οποία είναι ο τελικός δικαιούχος τακτικής προθεσμίας τριών ετών	Βεβαίωση για το ύψος και το χρόνο της απομείωσης καταθέσεων
Πιστοποιητικό μετόχων από τον Έφορο Εταιρειών ή πιστοποιητικά που να αποδεικνύουν ότι ο επενδυτής είναι ο τελικός δικαιούχος της εταιρείας	Τίτλος και άλλα έγγραφα που σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και έμβασμα σε κυπριακό εμπορικό τραπεζικό λογαριασμό στο όνομα της επιχείρησης – οργανισμού.	Τίτλος ιδιοκτησίας ή Αποδείξη υποβολής του Συμβολαίου στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	Αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς	Εμβάσμα του ποσού της κατάθεσης σε κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα	Σε περίπτωση καταθέσεων εταιρειών, στις οποίες ο αιτών είναι ο τελικός δικαιούχος να επισυνάπτονται Πιστοποιητικό Εγγραφής της εταιρείας από τον Έφορο Εταιρειών ή/ και οποιοδήποτε άλλο σχετικό αποδεικτικό στοιχείο, μαζί με υπεύθυνη δήλωση από τον διαχειριστή των κεφαλαίων αυτών ως προς το δικαστικό πρόσωπο
Ελεγχόμενοι λογαριασμοί της εταιρείας/ εταιρειών για τα τελευταία τρία έτη που προηγούνται του έτους υποβολής της αίτησης		Αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς	Βεβαίωση Έφορου Εταιρειών για τους μετόχους		
Σε περίπτωση που ο αιτών είναι υπηλθόβιο διεθνικό στέλεχος απαιτείται επαρκέστατη η προσκόμιση του συμβολαίου εργοδότησης του και Βεβαίωση Εισπράξης από το Τμήμα Εσοτερικών Προσόδων		Εμβάσμα σε κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα εν ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας του πωλητή	Εμβάσμα σε κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα εν ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας		
Οποιοδήποτε άλλο έγγραφο ζητηθεί είτε από το Υπουργείο Εσωτερικών, είτε από το Υπουργείο Οικονομικών			Βεβαίωση από το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τις ασφαλιστικές αποδοχές των εργοδοτούμενων στην εταιρεία		
			Βεβαίωση από το Τμήμα Εσοτερικών Προσόδων για τις φορολογητέες αποδοχές των Κύπριων εργοδοτούμενων στις εταιρείες ή επιχειρήσεις στις οποίες ο αιτών προέβηκε σε επένδυση		

Εικόνα 7: Τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν με την αίτηση πολιτογράφησης στην πολιτογράφηση επενδυτών ανά οικονομικό κριτήριο

Πηγή: Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, 2021

Τέλος, πρέπει να διευκρινιστεί ότι τίποτα από τα παραπάνω δεν επιδρά στην διακριτική ευχέρεια του Υπουργικού Συμβουλίου σε σχέση με το να λάβει απόφαση για την απονομή της κυπριακής ιθαγενείας (Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, 2021).

4.2 Το παράδειγμα της Γερμανίας

Η Γερμανία αποτελεί μια χώρα με πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες ενώ η νομοθεσία για την πολιτογράφηση, όπως άλλωστε αναγνωρίζει και το αρμόδιο γραφείο, German Federal Foreign Office, είναι ιδιαίτερα σύνθετη. Η απόκτηση της γερμανικής ιθαγένειας συνοδεύεται από ορισμένα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα ψήφου, η ελεύθερη μετακίνηση, το δικαίωμα του συνέρχεσθε και του συνεταιρίζεσθαι, απεριόριστη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, δυνατότητα διορισμού ως δημόσιος υπάλληλος. Ωστόσο, η απόκτηση αυτής έχει ως συνέπεια το ότι ο φορέας της φέρει και μια σειρά υποχρεώσεων, που ισχύουν για κάθε

γερμανό πολίτη, όπως η στρατιωτική θητεία, ο σεβασμός και υπακοή στους νόμους, η εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων κτλ. Όμως, η απόκτηση της γερμανικής ιθαγένειας δεν είναι δυνατή για όλους. Σύμφωνα με το νομοθετικό καθεστώς προβλέπονται τρεις περιπτώσεις απόκτησης αυτής, αυτές είναι το δικαίωμα του αίματος, το δικαίωμα του εδάφους και η διαδικασία της πολιτογράφησης (Επίσημη Ιστοσελίδα "Germany Visa - Information Requirements Application Form", 2017). Η τελευταία εξετάζεται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Η διαδικασία της πολιτογράφησης διέπεται από τον Νόμο περί Ιθαγένειας¹⁴, που τέθηκε σε εφαρμογή την 1/1/2000. Πρόκειται για ένα καθεστώς που, όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα, απαιτεί τη διαπίστωση στενών δεσμών με τη Γερμανία για την απονομή της γερμανικής ιθαγένειας (Erdmann, Παπαναγιώτου, & Συμεωνίδης, 2011). Αποτελεί προϊόν διαβουλεύσεων σε πολιτικό επίπεδο και μια προσπάθεια ανταπόκρισης στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Είναι αξιοσημείωτο ότι σε αυτόν γίνεται αναφορά στον όρο ιθαγένεια¹⁵ παρά στον όρο υπηκοότητα¹⁶ καθώς θεωρείται ότι ο δεύτερος έχει πολιτικό περιεχόμενο και αναφέρεται συγκεκριμένα σε ουσιώδη δημοκρατικά δικαιώματα και υποχρεώσεις που συνδέονται με το νομική κατάσταση (Farahat & Hailbronner, 2020, σ. 1).

Ο γερμανικός Νόμος περί Ιθαγένειας, λοιπόν, στο άρθρο 10 προβλέπει τα εξής:

§1: Κάθε αλλοδαπός που κατοικεί για 8 χρόνια νόμιμα και μόνιμα στη Γερμανία και διατηρεί την δικαιπρακτική ικανότητα προς τούτο μπορεί να πολιτογραφηθεί κατόπιν σχετικής αιτήσεως εφόσον προκύπτει η ταυτότητα αυτού και η ιθαγένειά του και:

1. Επιβεβαιώνεται η δέσμευσή του από το ελεύθερο δημοκρατικό συνταγματικό σύστημα όπως αποτυπώνεται στο δίκαιο της Γερμανίας και δηλώνει ότι δεν θα προβεί σε ενέργειες που έχουν ως στόχο την ανατροπή του συνταγματικού πολιτεύματος της Ομοσπονδίας, δεν θα θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα αυτής με τη χρήση βίας ή με προπαρασκευαστικές ενέργειες προς τούτο, δεν θα εμποδίζει τα συνταγματικώς θεσπισμένα όργανα στην εκτέλεση των καθηκόντων τους ή επιβεβαιώνει ότι πλέον δεν επιδιώκει τέτοιες ενέργειες.

2. Του έχει απονεμηθεί μόνιμο δικαίωμα διαμονής στην Γερμανία ή προέρχεται από την Ελβετία ή από κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

---

¹⁴ Staatsangehörigkeitsgesetz (StAG) of 15 July, 1999, Federal Law Gazette, vol. I, p. 1618.

¹⁵ Staatsangehörigkeit

¹⁶ Staatsbürgerschaft

3. Είναι σε θέση να συντηρεί τον εαυτό του και τα πρόσωπα που εξαρτώνται από αυτόν χωρίς προσφυγή σε κοινωνικά βοηθήματα,
4. Παρατείνεται ή αποβάλλει ή χάνει την προηγούμενη ιθαγένειά του,
5. Δεν έχει καταδικαστεί για κάποιο έγκλημα και διατηρεί λευκό ποινικό μητρώο,
6. Γνωρίζει επαρκώς τη Γερμανική γλώσσα,
7. Γνωρίζει επαρκώς το νομικό σύστημα, τα της κοινωνίας και της διαβίωσης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και αποδέχεται τους κοινωνικούς κανόνες, ιδίως τους σχετιζόμενους με την απαγόρευση της πολυγαμίας.

§2: Το ίδιο ισχύει για τον σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα του αιτούντος, τα οποία πολιτογραφούνται ανεξάρτητα από το αν πληρείται η προϋπόθεση της οκταετούς διαμονής στην Γερμανία.

§3: Αν διαπιστωθεί ότι έχει παρακολουθήσει μαθήματα ένταξης ο χρόνος διαμονής μειώνεται στα επτά έτη. Μπορεί να μειωθεί σε έξι χρόνια αν έχει καταβάλει εξαιρετικές προσπάθειες ένταξης, ιδίως αν αποδεικνύει άριστη γνώση της γλώσσας.

§4: Σχετικά με τη διαπίστωση της γνώσης της γερμανικής γλώσσας, διεξάγονται γραπτές και προφορικές εξετάσεις που οδηγούν στην κτήση του *Zertifikat Deutsch*, δηλαδή πτυχίου επιπέδου B1 ή αντίστοιχο από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς¹⁷. Σε περίπτωση αιτούντος κάτω των 16 ετών αρκεί αν αποδεικνύει ότι έχει αναπτύξει τις γλωσσικές ικανότητες βάσει της ηλικίας του.

Σε πρακτικό επίπεδο η νόμιμη διαμονή στην Γερμανία διαπιστώνεται από τα κυβερνητικά αρχεία. Σχετικά με την οικονομική σταθερότητα είναι δυνατή η υποβολή τραπεζικών εγγράφων και άλλων εγγράφων που να αποδεικνύουν τη συνδρομή της συγκεκριμένης προϋπόθεσης. Σχετικά με την αποβολή της προηγούμενης ιθαγένειάς του, αυτό δεν απαιτείται όταν δεν επιτρέπεται από το δίκαιο αυτής ή όταν είναι αδύνατη, αν συνδέεται με

---

¹⁷ Έτσι, σε πρακτικό επίπεδο η πιστοποίηση της γνώσης της γερμανικής γλώσσας πραγματοποιείται είτε με πιστοποιητικό γερμανικής γλώσσας, όπως το *Zertifikat Deutsch*, είτε με πιστοποίηση που αποκτάται μέσω μαθημάτων ένταξης όπως το DTZ – German test for immigrants, είτε με πιστοποιητικό που αποδεικνύει την ολοκλήρωση τουλάχιστον τετραετούς φοίτησης σε γερμανικό σχολείο με βαθμό επαρκή για την προαγωγή του, είτε με αποδεικτικό ολοκλήρωσης σχολής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Γερμανία. Σε περίπτωση που ο αιτών δεν διαθέτει κάποιο από τα προαναφερθέντα έγγραφα είναι δυνατή η συμμετοχή σε κυβερνητικές εξετάσεις για την πιστοποίηση της γνώσης της γλώσσας

σοβαρά μειονεκτήματα ή εξαρτάται από προϋποθέσεις που δεν μπορούν να εκπληρωθούν¹⁸ (άρθρο 12 Νόμου περί Ιθαγένειας). Πρέπει, βέβαια, να διευκρινιστεί ότι στην πράξη η εξαίρεση από την πρακτική αυτή αποτελεί τον κανόνα, καθώς είχε λειτουργήσει ανασταλτικά για την πολιτογράφηση (Farahat & Hailbronner, 2020, σσ. 31-32).

Αν πληρούνται όλα τα παραπάνω τότε μπορεί να εκκινήσει η διαδικασία για την πολιτογράφηση με την υποβολή αίτησης. Κάθε πρόσωπο άνω της ηλικίας των 16 μπορεί να την υποβάλει αυτοπροσώπως, όμως μόνο οι γονείς ή οι νόμιμοι κηδεμόνες για τους κάτω των 16. Η διαδικασία που τηρείται είναι η ακόλουθη: κάθε ομόσπονδο κρατίδιο λειτουργεί ένα γραφείο μετανάστευσης για την υποβολή της αίτησης. Μετά από αυτήν ο αιτών απαιτείται να υποβληθεί σε τεστ αξιολόγησης, η επιτυχής συμμετοχή στο οποίο οδηγεί στην έκδοση του πιστοποιητικού πολιτογράφησης, το οποίο αποτελεί προαπαιτούμενο για την πολιτογράφηση. Πρόκειται για ένα τεστ 33 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής σχετικά με τη ζωή στη Γερμανία, την κοινωνία, τους κανόνες και τους νόμους αλλά και ερωτήσεις που σχετίζονται με την περιοχή κατοικίας του αιτούντος. Το τεστ αυτό διαρκεί μια ώρα και απαιτείται ο κάθε αιτών να πετύχει τουλάχιστον 17 σωστές απαντήσεις. Κατόπιν ο επιτυχών λαμβάνει ένα πιστοποιητικό πολιτογράφησης, το οποίο προστίθεται στον φάκελο αίτησης. Για τη συμμετοχή στην εξέταση αυτή είναι δυνατό να λάβει μέρος σε μαθήματα ένταξης. Σημειώνεται ότι προβλέπεται στο προαναφερθέν άρθρο 10 του Νόμου περί Ιθαγένειας η εξαίρεση από τη συγκεκριμένη διαδικασία αν δεν είναι δυνατή η συμμετοχή λόγω ασθένειας, μεγάλης ηλικίας ή αναπηρίας, αν ο αιτών είναι κάτω των 16 ετών, αν έχει λάβει πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης από Γερμανικό πανεπιστήμιο στις πολιτικές, νομικές ή κοινωνικές επιστήμες (Hailbronner & Farahat, 2015). Επίσης, απαιτείται η καταβολή ορισμένου παραβόλου, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των 255 ευρώ για τους ενήλικους αιτούντες, των 51 ευρώ για τους κάτω των 16 χρονών με την υποβολή της αίτησής τους, παραβόλου ύψους 25 ευρώ για τη συμμετοχή στο τεστ της πολιτογράφησης και παραβόλου 25 ευρώ για το πιστοποιητικό ιθαγένειας (Επίσημη Ιστοσελίδα "Germany Visa - Information Requirements Application Form", 2017).

Εφόσον έχουν συγκεντρωθεί όλα τα προαναφερθέντα έγγραφα, έχει υποβληθεί η αίτηση, έχουν κατατεθεί τα αποδεικτικά πληρωμής των παραβόλων και το πιστοποιητικό πολιτογράφησης, οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν τον φάκελο και σε περίπτωση έγκρισης

---

¹⁸ Έτσι, η απαίτηση αυτή δεν εφαρμόζεται σε προερχομένους από το Ιράν, το Μαρόκο, το Αφγανιστάν, τον Λίβανο, τη Συρία και στην πράξη ούτε απαιτείται σε όσους προέρχονται από την Ελβετία και χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

παρέχεται το πιστοποιητικό ιθαγένειας που απονέμει την γερμανική υπηκοότητα στον αιτούντα (Επίσημη Ιστοσελίδα "Germany Visa - Information Requirements Application Form", 2017).

Επαναλαμβάνεται ότι η ίδια διαδικασία με τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις ισχύει όχι μόνο για τους έχοντες μόνιμη κατοικία στην Γερμανία, αλλά και για όσους τελούν γάμο με Γερμανό πολίτη. Πέραν των ως άνω τιθέμενων προϋποθέσεων απαιτείται να αποδεδειχθούν και οι περί γάμου όροι, δηλαδή να διαπιστώνεται γάμος που διαρκεί τουλάχιστον δυο χρόνια και ο αιτών να κατοικεί στη Γερμανία για τουλάχιστον τρία έτη (Επίσημη Ιστοσελίδα "Germany Visa - Information Requirements Application Form", 2017).

4.3 Συγκριτική επισκόπηση με την πολιτογράφηση στην Ελλάδα

Επιχειρώντας μια συγκριτική ανάλυση των τριών νομοθετικών πλαισίων περί πολιτογράφησης (δηλαδή της Κύπρου, της Γερμανίας και της Ελλάδας) που έχουν παρουσιαστεί στην παρούσα εργασία, παρατηρούνται ορισμένα στοιχεία:

Και στις τρεις χώρες παρατηρούνται παρόμοιες περιπτώσεις απόκτησης της ιθαγένειας με πολιτογράφηση. Η χαρακτηριστικότερη από αυτές αναφέρεται στους επί μακρόν διαμένοντες εντός της Επικρατείας, συζύγους και τέκνα αυτών κτλ. Πρόκειται για ένα κοινό στοιχείο μεταξύ τους. Στην Κύπρο επιτρέπεται η πολιτογράφηση συγκεκριμένων επενδυτών. Στην Ελλάδα η πρακτική της επενδυτικής δραστηριότητας παρατηρείται στις περιπτώσεις θεώρησης εισόδου και χορήγησης άδειας διαμονής στην χώρα (Σταυρουλάκη, 2016, σσ. 228-236).

Και στις τρεις χώρες παρατηρείται ότι τίθεται το κριτήριο της ελάχιστης μόνιμης νόμιμης διαμονής στο έδαφος της χώρας, προκειμένου να απονεμηθεί η ιθαγένεια και να ολοκληρωθεί η πολιτογράφηση. Το διάστημα αυτό δεν διαφέρει ουσιωδώς από χώρα σε χώρα.

Σχετική έκθεση που έχει δημοσιευθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει τις βασικές διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις πρακτικές των κρατών μελών στα θέματα πολιτογράφησης. Από το έγγραφο αυτό είναι δυνατή η άντληση στοιχείων για τις τρεις προαναφερθείσες χώρες και η εξαγωγή ορισμένων συμπερασμάτων. Ειδικότερα, ως προς το προσκομιζόμενα έγγραφα σε σχέση με την απόδειξη της μόνιμης και νόμιμης διαμονής παρατηρείται ότι η Κύπρος απαιτεί τον μικρότερο όγκο εγγράφων, περιοριζόμενη στην

προσκόμιση της άδειας διαμονής. Η Γερμανία και η Ελλάδα από την άλλη σαφώς απαιτούν να συνοδεύεται η αίτηση από περισσότερα έγγραφα (European Commission, 2020, σ. 19). Ενδεχομένως, στο σημείο αυτό η Ελλάδα να μπορεί να υιοθετήσει την πρακτική της Κύπρου που μειώνει την γραφειοκρατία ως προς την απόδειξη του χρόνου διαμονής στην χώρα. Ωστόσο, κάτι τέτοιο θα πρέπει να γίνει με τρόπο που να μην θέτει σε κίνδυνο τη διαπίστωση συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης.

Η γνώση της γλώσσας αποτελεί προαπαιτούμενο στη Γερμανία και στην Ελλάδα, ενώ στην Κύπρο δεν γίνεται αναφορά στο κριτήριο αυτό. Η απαίτηση αυτή αποδεικνύει τη σημασία που αποδίδεται από τις εθνικές κυβερνήσεις της Γερμανίας και της Ελλάδας στην διασφάλιση του ότι οι νέοι πολίτες θα κατανοούν και θα επικοινωνούν με τους συμπολίτες τους και με το κράτος. Στην Κύπρο η προϋπόθεση αυτή δεν προβλέπεται, αποδεικνύοντας μια πιο χαλαρή εφαρμογή της απαίτησης των στενών δεσμών με τη χώρα. Έτσι, αρκεί μια στοιχειώδης γνώση της γλώσσας (European Commission, 2020, σ. 19). Από τη μια το στοιχείο αυτό αποδεικνύει μια ευελιξία της διαδικασίας, ωστόσο, στην Ελλάδα που ο στενός δεσμός είναι τόσο ισχυρός στις διαδικασίες πολιτογράφησης προκαλεί προβληματισμό η αναγνώριση ελλήνων πολιτών που δεν έχουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας και δεν προκρίνεται από τη γράφουσα η κατάργηση του κριτηρίου αυτού προς επίσπευση των διαδικασιών.

Επίσης, στην Ελλάδα και στη Γερμανία προβλέπεται η επιτυχής συμμετοχή σε σχετική εξέταση αξιολόγησης με ερωτήσεις που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή, το σύστημα, το πολίτευμα κτλ. της χώρας. Στην Κύπρο δεν γίνεται αναφορά σε τέτοια εξέταση. Είναι αξιοσημείωτο, βέβαια, ότι αντίστοιχη εξέταση προβλέφθηκε στην Ελλάδα με τον Ν. 4735/2020, ενώ μέχρι πρότινος η εξέταση περιοριζόταν στην συνέντευξη και στην πιστοποίηση της γνώσης της γλώσσας. Αλλά με τον Ν. 4735/2020 καθιερώθηκε η συγκεκριμένη γραπτή εξέταση σε πανελλήνιο επίπεδο, η απαλλαγή συμμετοχής σε αυτό ορισμένων κατηγοριών αιτούντων (όπως ακριβώς συμβαίνει και στη Γερμανία). Το στοιχείο αυτό κρίνεται ως θετικό και χαρακτηρίζεται ως απαραίτητο στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού. Ενδεχομένως, η συγκεκριμένη τροποποίηση του ΚΕΙ να αποτελεί υιοθέτηση πρακτικής της Γερμανίας. Είτε ισχύει αυτό είτε όχι, είναι σαφές ότι πρόκειται για μια καλή πρακτική, που ορθώς μεταφέρθηκε στην εθνική μας έννομη τάξη.

Είναι προφανές ότι η διαδικασία της πολιτογράφησης ενέχει την εμπλοκή ενός συγκεκριμένου αριθμού υπηρεσιών από κάθε επίπεδο της κυβέρνησης – κεντρικής ή τοπικής δηλαδή - ξεκινώντας από τοπικές υπηρεσίες μέχρι την κορυφή της κυβέρνησης για την

έκδοση της απόφασης πολιτογράφησης και στις τρεις χώρες. Η Κύπρος και η Γερμανία¹⁹ επιλέγουν μια οριζόντια προσέγγιση, όπου η αίτηση τελικά εξετάζεται από μια υπηρεσία, ενώ στην Ελλάδα προτιμάται μια κάθετη προσέγγιση, υπό την έννοια ότι η αίτηση ξεκινά από ένα επίπεδο και μεταβαίνει σε άλλο (European Commission, 2020, σ. 22). Η επιλογή της Κύπρου και της Γερμανίας αποτελεί μια λύση για την επίσπευση των διαδικασιών. Η Ελλάδα θα μπορούσε να παραδειγματιστεί από την επιλογή αυτή για την επιτάχυνση της διαδικασίας και τον περιορισμό των χρονοτριβών. Αυτό, άλλωστε, αποδεικνύεται και από τον Ν. 4735/2020, που επέλεξε την αναδιάρθρωση της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας και τη σύσταση των τριών Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας. Πλέον τα θέματα ιθαγένειας δεν υπάγονται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, αλλά απευθείας σε υπηρεσίες που ανήκουν στο Υπουργείο Εσωτερικών. Προκρίνεται η πρακτική αυτή της Γερμανίας και της Κύπρου και σε μελλοντικές τροποποιήσεις του ΚΕΙ, ώστε να περιοριστεί στο μεγαλύτερο βαθμό η εμπλοκή υπηρεσιών που υπάγονται σε διαφορετικές διευθύνσεις και να επιτευχθεί μια οριζόντια προσέγγιση για την επιτάχυνση της διαδικασίας.

Τέλος, ένα σημαντικό σημείο της παρούσης σύγκρισης είναι ότι στην Γερμανία μεγάλο μέρος της διαδικασίας διενεργείται και μέσω του διαδικτύου. Στην Κύπρο σταδιακά ψηφιοποιούνται οι διαδικασίες, ενώ στην Ελλάδα ακόμα και εν μέσω της πανδημίας COVID-19 μια απλή επίσκεψη στις αντίστοιχες ιστοσελίδες αποδεικνύει την έντονη ανάγκη της φυσικής παρουσίας του αιτούντος για τα παραπάνω²⁰, παρόλο που ορισμένα δικαιολογητικά μπορούν να εκδοθούν μέσω των εφαρμογών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Αυτό, λοιπόν, που προτείνεται για τη χώρα μας είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ψηφιοποίηση των διαδικασιών, ώστε η φυσική παρουσία του αιτούντος να περιορίζεται μόνο στα βασικά σημεία, π.χ. στις γραπτές εξετάσεις, στη συνέντευξη κτλ. και συνεπώς να επιτευχθεί ο περιορισμός χρονοτριβών, καθυστερήσεων και φαινομένων κακοδιοίκησης.

---

¹⁹ Αναλόγως βεβαίως και του καθεστώτος που ισχύει σε κάθε ομοσπονδιακό κρατίδιο

²⁰ Έτσι, ενδεικτικά σημειώνεται η δυνατότητα να κλείσει ο αιτών ηλεκτρονικό ραντεβού, ώστε να μεταβεί στην αρμόδια υπηρεσία σε συγκεκριμένο χρόνο για να υποβάλει την αίτησή του

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Η Ποιοτική Έρευνα

Με την επιστημονική κοινωνική έρευνα επιδιώκεται να μελετηθεί, καταστεί κατανοητό και αναπαρασταθούν όψεις της κοινωνικής πραγματικότητας μέσα από μια συστηματική και μεθοδευμένα ελεγχόμενη συλλογή, συγκέντρωση, ανάλυση και ερμηνεία των εμπειρικών δεδομένων (Τσιώλης, 2015, σσ. 473-474). Για την παρούσα εργασία επιλέγεται ως καταλληλότερη μέθοδος για έρευνα η ποιοτική ανάλυση. Μόνο με ποιοτική έρευνα μπορούν να μελετηθούν με ακρίβεια και αξιοπιστία τα θέματα που μας ενδιαφέρουν. Τα άτομα που μπορούν να συμμετάσχουν είναι πολύ λίγα σε όλη την Ελλάδα και κατέχουν σπάνιες θέσεις συνεπώς έχουν εξειδικευμένες γνώσεις, (Ζαφειρόπουλος, 2015). Στο Ν. Πέλλας για παράδειγμα, υπάρχουν τέσσερις, στο Ν. Χαλκιδικής δύο, στο Ν. Ευρυτανίας μόλις ένας, καθώς στη συγκεκριμένη περίπτωση το δείγμα των συμμετεχόντων αποτελείται αποκλειστικά από υπαλλήλους Τμημάτων της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας. Η ποιοτική έρευνα αποτελεί μια οριοθετημένη δραστηριότητα, η οποία τοποθετεί τον παρατηρητή στον κόσμο και έγκειται σε έναν αριθμό μεθόδων, τόσο ερμηνευτικών όσο και πρακτικών, που καθιστούν τον κόσμο ορατό στον παρατηρητή. Εντοπίζονται πολλές διαφοροποιήσεις με άλλες έρευνες και δη με την ποσοτική. Ωστόσο, το βασικό χαρακτηριστικό της ποιοτικής ανάλυσης και έρευνας είναι το γεγονός ότι αυτήν δεν βασίζεται σε αριθμητικά δεδομένα ούτε σε μαθηματικούς υπολογισμούς. Πραγματοποιείται σε πραγματικές συνθήκες και όχι σε τεχνητές ή πειραματικά ελεγχόμενες. Κατά άλλη άποψη είναι η έρευνα εκείνη που εστιάζει στο νόημα των όσων λέγονται και όχι στην συμπεριφορά των ανθρώπων. Το ενδιαφέρον του ερευνητή επικεντρώνεται στο νόημα και στον τρόπο που ο καθένας βιώνει τα γεγονότα (Ισαρη & Πουρκός, 2015, σσ. 12-13).

Η ποιοτική έρευνα στηρίζεται σε μια ερμηνευτική προσέγγιση ενώ διακρίνεται για τον ανακατασκευαστικό της χαρακτήρα. Ο ερευνητής εκ των προτέρων αντιλαμβάνεται ότι το υπό εξέταση κοινωνικό φαινόμενο είναι ερμηνευμένο εκ των προτέρων από δρόντα

υποκείμενα που το ζουν και ταυτόχρονα το παράγουν με τις πράξεις τους. Στο πλαίσιο αυτό οφείλει να διεισδύσει σε αυτό και να καταστήσει κατανοητούς όλους τους τρόπους που αυτό βιώνεται, νοηματοδοτείται και οργανώνεται, κατανοείται στον κοινωνικό κόσμο. Πρόκειται, λοιπόν, για μια ανακατασκευαστική διαδικασία, αφού οι ερμηνεία που αποδίδεται από τον ερευνητή έχει δευτερογενή χαρακτήρα, αναλύοντας τα πρωτογενή δεδομένα που συγκεντρώνονται μέσα από την έρευνα (Τσιώλης, 2015, σσ. 474-475). Έτσι, η ποιοτική έρευνα δεν επιδιώκει να ελέγξει μια θεωρία αλλά να την αναδείξει μέσα από τα συλλεχθέντα δεδομένα και εν προκειμένω με τη βοήθεια του ανοικτού και ευέλικτου σχήματος της συνέντευξης (Κυριαζή, 2011, σσ. 253-254).

5.2 Το ερευνητικό εργαλείο: η συνέντευξη

Η έρευνα της παρούσης εργασίας έχει διεξαχθεί με το ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης με σκοπό τη διερεύνηση του φαινομένου δίνοντας βαρύτητα στην οπτικής των ερωτώμενων. Βοηθάει να γίνει συγκριτική μελέτη των απόψεων των μελών ενός οργανισμού. (Ζαφειρόπουλος, 2015). Η συνέντευξη θεωρείται ως μια μέθοδος που μπορεί να παραγάγει έγκυρη αλλά και με αξιοπιστία γνώση, λειτουργώντας ως ουδέτερο εργαλείο που αποκαλύπτει αλήθειες του ερωτώμενου (Κυριαζή, 2011, σ. 255). Η συνέντευξη ανάγεται στην πλέον διαδεδομένη μέθοδο για την συλλογή ερευνητικών δεδομένων με ποιότητα σε πολλά πεδία της έρευνας και δη στην κοινωνική. Η χρήση της συνέντευξης στηρίζεται σε μια οντολογική προσέγγιση για τα στοιχεία που συγκροτούν τον κοινωνικό κόσμο, λαμβάνοντας υπόψη εμπειρίες, ερμηνείες, απόψεις, διαδράσεις των ανθρώπων αναγόμενες σε διαστάσεις της κοινωνικής πραγματικότητας κτλ. (Ισαρη & Πουρκός, 2015, σ. 96).

Η ποιοτική συνέντευξη επιτρέπει στον ερευνητή τη διερεύνηση σε βάθος αντιλήψεων, αξιών και απόψεων, την κατανόηση του σύνθετου χαρακτήρα της πολυπλοκότητας που διακρίνει την εμπειρία και την ανθρώπινη συμπεριφορά, την μελέτη του υπό εξέταση φαινομένου μέσα από τις εμπειρίες των συμμετεχόντων και την ανάδειξη των χαρακτηριστικών τους μέσα από τα μάτια και τη φωνή αυτών, τη διαδραστική επικοινωνία με τους ερωτώμενους, τη διερεύνηση θεμάτων μη προκαθορισμένων και την τροποποίηση ακόμη και του αρχικού σχεδιασμού της διαδικασίας της έρευνας (Ισαρη & Πουρκός, 2015, σ. 99; Τσιώλης, 2018, σσ. 99-122). Η συνέντευξη διενεργείται μέσα από ορισμένες ερωτήσεις που έχουν καθορισθεί εκ των προτέρων και λειτουργούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να κατευθύνουν τη συζήτηση. Ωστόσο, πρόκειται για μια ουσιαστική συζήτηση με τον συμμετέχοντα που

κατευθύνεται με διακριτικό τρόπο από τον ερευνητή. Με τον τρόπο αυτόν παρέχεται στον ερωτώμενο η δυνατότητα ο ίδιος να αναπτύξει τα ζητήματα που κρίνει σημαντικότερα, περιγράφοντας με ελεύθερο τρόπο τις εμπειρίες του και αναφερόμενος σε όσα γεγονότα, εμπειρίες και καταστάσεις στα οποία αποδίδει ο ίδιος ιδιαίτερη σημασία εκφράζοντας με τον τρόπο αυτόν τις απόψεις του (Κυριαζή, 2011, σσ. 253-254). Εν προκειμένω χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ημιδομημένης συνέντευξης σε βάθος με τη χρήση ερωτήσεων ανοικτού τύπου (Ισαρη & Πουρκός, 2015, σσ. 96-99).

Ο Οδηγός των συνεντεύξεων για την εκπόνηση αυτών αποτελείται από δεκαπέντε (15) ερωτήματα που επιδιώκουν να εξετάσουν τις βασικότερες πτυχές του υπό εξέταση θέματος, δηλαδή της πορείας της πολιτογράφησης και του ΚΕΙ στην Ελλάδα, της ανάδειξης αδυναμιών αυτού, της διερεύνησης των προβλημάτων πολιτογράφησης και της διατύπωσης μεταρρυθμιστικών προτάσεων. Ο οδηγός των συνεντεύξεων διαμορφώθηκε σύμφωνα με τις οδηγίες και κατευθύνσεις που παρέχονται στη βιβλιογραφία για την έρευνα στον δημόσιο τομέα, και συγκεκριμένα στο έργο του Robins (2008), Yeager (2008) και Ζαφειρόπουλου (2015).

Όλα τα ερωτήματα της συνέντευξης μελετούν τις απόψεις των συμμετεχόντων σε θέματα πολιτογράφησης. Τα ερωτήματα 1 και 2 αποσκοπούν στη μελέτη του αντικειμένου του ερωτώμενου, ώστε να προκύψει ο δεσμός αυτού με τη διαδικασία πολιτογράφησης. Τα ερωτήματα 3, 4 και 8 αναφέρονται στα προβλήματα και στον βαθμό εξυπηρέτησης των αιτούντων πολιτογράφησης. Το ερώτημα 5 αναφέρεται στους παράγοντες που επιδρούν στην αποτελεσματικότητα της διοίκησης κατά τη διεκπεραίωση των αιτημάτων πολιτογράφησης. Το ερώτημα 6 διερευνά την επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων που απασχολούνται στα τμήματα πολιτογράφησης. Τα ερωτήματα 7, 9-15 μελετούν τις απόψεις των συμμετεχόντων ως προς τις υφισταμένες νομοθετικές μεταβολές του ΚΕΙ, την αξιολόγηση αυτών, την υιοθέτηση πρακτικών από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και νομοθετικές μεταβολές στο μέλλον.

5.3 Τα ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα, σύμφωνα με τα οποία διαμορφώθηκε ο οδηγός των συνεντεύξεων και διεξήχθη η έρευνα της παρούσης εργασίας, είναι τα ακόλουθα:

Ποιες είναι οι απόψεις των ερωτώμενων δημοσίων υπαλλήλων Τμημάτων Πολιτογράφησης – Ιθαγένειας ως προς:

1. τα προβλήματα εξυπηρέτησης του κοινού,
2. τον βαθμό εξυπηρέτησης των πολιτών,
3. τους παράγοντες που επιδρούν στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης σε θέματα πολιτογράφησης,
4. την επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων σε ζητήματα ιθαγένειας,
5. τις παρελθοντικές και υφιστάμενες νομοθετικές μεταβολές του ΚΕΙ (αξιολόγηση, όραμα της Διοίκησης, κατάργηση διατάξεων κτλ.),
6. την υιοθέτηση πρακτικών από άλλες χώρες κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης,
7. την πρόταση νέων μεταρρυθμίσεων για την απλούστευση της όλης διαδικασίας πολιτογράφησης.

5.4 Το δείγμα και η διεξαγωγή των συνεντεύξεων

Η έρευνα που εκπονήθηκε στην παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώθηκε αποκλειστικά με τη συμμετοχή δεκαεπτά (17) υπαλλήλων Τμημάτων Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Πριν την έναρξη των συνεντεύξεων οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν διεξοδικά για το αντικείμενο της έρευνας και τη διεξαγωγή αυτής στο πλαίσιο της εκπόνησης της μεταπτυχιακής διατριβής της γράφουσας στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, ενώ, ταυτόχρονα τονίστηκε η τήρηση των κανόνων σχετικά με την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων και η επεξεργασία των συλλεχθέντων δεδομένων αποκλειστικά και μόνο για ακαδημαϊκούς σκοπούς. Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν τον μήνα Δεκέμβριο του 2020 σε ελάχιστες περιπτώσεις δια ζώσης, σε κάποιες τηλεφωνικά και σε άλλες μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, εξαιτίας της πανδημίας λόγω του ιού SARS-CoV-2 και της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα με την εφαρμογή των μέτρων προστασίας για τον περιορισμό της διασποράς της νόσου COVID-19 που ο συγκεκριμένος κορωνοϊός προκαλεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Το Προφίλ των Συμμετεχόντων στην Έρευνα

Άπαντες οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα προέρχονται από υπηρεσίες ιθαγένειας. Στον πίνακα που ακολουθεί περιγράφεται το προφίλ αυτών. Για λόγους προστασίας των προσωπικών δεδομένων τους, η αναφορά στην άποψη κάθε συμμετέχοντος θα γίνεται με τη χρήση του γράμματος Σ²¹ και τον αντίστοιχο αριθμό, ανάλογα με τον Α/Α της κάθε συνέντευξης (Πιν. 1).

6.2 Συνεργασία με άλλες υπηρεσίες και χρόνος εξυπηρέτησης του κοινού

Το πρώτο ερώτημα που τέθηκε στους συμμετέχοντες αναφέρεται στις υπηρεσίες με τις οποίες συνεργάζονται κατά την διεκπεραίωση των καθηκόντων τους και αν η συνεργασία αυτή επιδρά στον χρόνο εξυπηρέτησης του κοινού. Από τις απαντήσεις τους διαπιστώνεται η συνεργασία τους με τις ακόλουθες υπηρεσίες: Δήμοι της χώρας, Ληξιαρχεία, Δημοτολόγια, Αστυνομικά Τμήματα, Προξενικά Γραφεία, Εθνικό Τυπογραφείο, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείο Παιδείας και Υπουργείο Δικαιοσύνης, Τμήμα Ποινικού Μητρώου, Εισαγγελίες της χώρας και Δικαστήρια, Υπουργείο Εσωτερικών, άλλα τμήματα και διευθύνσεις Ιθαγένειας (Κεντρική Υπηρεσίας Ιθαγένειας, Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας κτλ.), ΚΕΠ, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Τμήματα Ασφαλείας.

---

²¹ «Συμμετέχων»

Πίνακας 1: Προφίλ συμμετεχόντων στην έρευνα

Συμμετέχων - Ερωτώμενος	Υπηρεσία Απασχόλησης	Αντικείμενο	Χρόνια Ενασχόλησης
Σ1	Α' Περιφερειακή Δ/ση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας - Τμήμα Ιθαγένειας Ν.Πέλλας	παραλαβή αιτημάτων ιθαγένειας, έλεγχος, συμπληρωματικά έγγραφα, επικοινωνία με αρμόδιες υπηρεσίες, έκδοση αποφάσεων ιθαγένειας (κυρίως με καθορισμό), αποστολή για ΦΕΚ, δημοτολόγηση, κοινοποιήσεις, ενημερώσεις κοινού, αποστολή αλληλογραφίας στα ΕΛ.ΤΑ.	Από το 2000
Σ2	Α' Περιφερειακή Δ/ση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας - Τμήμα Ιθαγένειας Ν. Πέλλας	παραλαβή αιτημάτων ιθαγένειας, έλεγχος, συμπληρωματικά έγγραφα, επικοινωνία με αρμόδιες υπηρεσίες, έκδοση αποφάσεων ιθαγένειας (κυρίως με φοίτηση 4332/15), αποστολή για ΦΕΚ, δημοτολόγηση, κοινοποιήσεις, ενημερώσεις κοινού, αποστολή αλληλογραφίας στα ΕΛ.ΤΑ.	Από το 2017
Σ3	Τμήμα Ιθαγένειας Πέλλας	απονομή ελληνικής ιθαγένειας	Από το 2005
Σ4	Τμήμα Πολιτογράφησης Κεντρικής Μακεδονίας	πολιτογράφησης και όλα τα στάδια της μέχρι την υπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα, ενημέρωση – συμπλήρωση των φακέλων σε περίπτωση που επιστρέψουν από το Υπουργείο χωρίς την υπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα, μετά τον έλεγχο από το καινούριο τμήμα ελέγχου του Υπουργείου	Από το 2019
Σ5	Τμήμα Πολιτογράφησης Α' Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας	έλεγχος της πληρότητας και η επικαιροποίηση φακέλων πριν την εισαγωγή τους στην Επιτροπή Πολιτογράφησης - αναπληρωματικό μέλος της Επιτροπής Πολιτογράφησης - αναπληρώτρια Γραμματέας της παλαιότερα	Πάνω από έξι χρόνια
Σ6	Α Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας (προϊσταμένη τμήματος)	γραμματεία, έλεγχος φακέλων αιτήσεων κτήσης ελληνικής ιθαγένειας (Ν. 4332/2015) πριν την υπογραφή από τη Διευθύντρια	Πάνω από έξι χρόνια
Σ7	Α' Περιφερειακή Διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας	εισηγητής τμήματος πολιτογράφησης, γραμματέας επιτροπής πολιτογράφησης στους νομούς κεντρικής Μακεδονίας πλην της Θεσσαλονίκης	Από την αρχή του 2020
Σ8	Τμήμα Ιθαγένειας Ημαθίας	καθήκοντα προϊσταμένου, υποθέσεις διαπίστωσης ιθαγένειας	Πάνω από 17 χρόνια
Σ9	Τμήμα Ιθαγένειας Ημαθίας	εμπιρέτηση κοινού, διαπίστωση συνδρομής όρων για απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση ή με φοίτηση - γέννηση - φοίτηση ανηλικών, παραλαβή αιτημάτων, διεκπεραίωση αυτών ως την εντολή δημοτολόγησης	Από το 2015
Σ10	Τμήμα Ιθαγένειας Ημαθίας	απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας με γέννηση - φοίτηση, φοίτηση, πολιτογράφηση, ενημέρωση κοινού, παραλαβή αιτήσεων, διεκπεραίωση φακέλων ως εντολή δημοτολόγησης	Από το 2015
Σ11	Τμήμα Ιθαγένειας Σερρών	εισηγήτρια, παραλαβή φακέλων, έλεγχος εγγράφων, έκδοση αποφάσεων κτήσης ελληνικής ιθαγένειας	Περίπου δέκα χρόνια
Σ12	Τμήμα Ιθαγένειας Σερρών	προϊσταμένη τμήματος	Από το 2004
Σ13	Τμήμα Ιθαγένειας Χαλκιδικής	προϊσταμένη τμήματος, ενημέρωση πολιτών, παραλαβή αιτήσεων, επεξεργασία αιτήσεων, έκδοση αποφάσεων, έλεγχος δικαιολογητικών, συνεργασία με άλλες υπηρεσίες	Από το 2011
Σ14	Τμήμα Ιθαγένειας Ν. Ροδόπης	διαπιστωτικές αποφάσεις ιθαγένειας, καθορισμός από γέννηση, δήλωση, αναγνώριση, έκδοση αποφάσεων για Ομογενείς από τις τ.ε. ΕΣΣΔ, μέλος Επιτροπής Πολιτογράφησης και μέχρι πρόσφατα και της Ειδικής Επιτροπής του άρθρου 15 του Ν. 3284/2004	Από το 2000
Σ15	Τμήμα Ιθαγένειας Ν. Ευβοίας	έλεγχος και έκδοση αδειών διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών, εξέταση αιτημάτων κτήσης ελληνικής ιθαγένειας	Από το 2003
Σ16	Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Β. Τομέα και Αν. Αττικής	εισηγήτρια στο Τμήμα Πολιτογράφησης, αιτήσεις κτήσης ελληνικής ιθαγένειας ομογενών και αλλογενών αλλοδαπών	Πάνω από 8 χρόνια
Σ17	Τμήμα Πολιτογράφησης Ανατολικής Αττικής	επεξεργασία αιτημάτων όλων των κατηγοριών πολιτογράφησης, έκδοση αποφάσεων κτήσης ιθαγένειας και δημοτολογήσεων	Από το 2011

6.3 Τα Προβλήματα στη Διεκπεραίωση των Υποθέσεων

Το επόμενο ερώτημα που απευθύνθηκε στους συμμετέχοντες σχετίζεται με τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην εργασία τους. Έτσι, ο Σ1 σημειώνει ότι «Συνήθη προβλήματα είναι οι διαφοροποιήσεις σε ονοματεπωνυμικά στοιχεία των αλλοδαπών κατά την κατάθεση των δικαιολογητικών τους, ή άλλες διαφορές σε έγγραφα που προσκομίζουν, ή και ελλιπή δικαιολογητικά κατά την κατάθεση. Κάποιες φορές δεν λείπει και η μη κατανόηση κάποιων δικαιολογητικών. Οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να δείχνουν περισσότερη προσοχή στην νομοθεσία της χώρας μας ως προς την ιθαγένεια, μελετώντας κατάλληλα, όπως βέβαια παράλληλα μαθαίνοντας καλύτερα την ελληνική γλώσσα μας», ενώ σύμφωνα είναι και ο Σ2 που συμπληρώνει ότι «Η διαδικασία θα διευκολυνόταν αν οι πολίτες έδειχναν περισσότερη εμπιστοσύνη και αξιοπιστία στην υπηρεσία και ανταποκρίνονταν ταχύτερα και πληρέστερα σε ό,τι τους ζητάμε». Ο Σ3 επισημαίνει περισσότερα πρακτικά ζητήματα που εμποδίζουν την άμεση διεκπεραίωση των υποχρεώσεών τους, όπως η μη τήρηση του ωραρίου, η συνεχόμενη τηλεφωνική όχληση, η δυσκολία κατανόησης των ζητούμενων δικαιολογητικών λόγω μη επαρκούς γνώσης της γλώσσας και εντοπίζει ως λύσεις τον ηλεκτρονικό έλεγχο των υποθέσεών τους μέσα από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και την καλύτερη γνώση της γλώσσας προτού υποβληθεί αίτηση για πολιτογράφηση. Ο Σ4 αναφέρει ότι «Δεν θα έλεγα ότι υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα, εκτός από την μη καλή κατανόηση της γλώσσας από τους ενδιαφερόμενους», ενώ ο Σ5 σημειώνει ότι «Τα κυριότερα προβλήματα σε σχέση με τους πολίτες είναι οι διαμαρτυρίες τους για τις καθυστερήσεις καθώς και όταν τους ζητούνται συμπληρωματικά δικαιολογητικά για τα οποία δεν είχαν ενημερωθεί εξαρχής ότι μπορεί να χρειαστεί να προσκομίσουν». Στα προβλήματα που προκύπτουν από τη μη κατανόηση της ελληνικής γλώσσας από το κοινό αναφέρεται και ο Σ6 αλλά και ο Σ7 που συμπληρώνει ότι «Σε αυτές τις περιπτώσεις χρήσιμη θα ήταν η απεύθυνση των πολιτών για συνδρομή σε

ΜΚΟ ή διαμεσολαβητές – δικηγόρους». Σχετικά ενδιαφέρον παρουσιάζει και η απάντηση του Σ8 που περιγράφει κατάλληλα την κατάσταση αυτή δηλώνοντας ότι «Η υπηρεσία μας απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε αλλοδαπούς ή ημεδαπούς που κατοικούν από μακρού στο εξωτερικό. Ως εκ τούτου είναι λίγο δύσκολη η επικοινωνία μας με αυτούς, ειδικά όταν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ορολογία. Δεν ξέρω οι ίδιοι τί θα μπορούσαν να κάνουν με αυτό. Ο γράφων και οι λοιποί συνάδελφοι προσπαθούν να εξηγούν τις διαδικασίες με όσον το δυνατόν κατανοητότερο τρόπο. Επίσης υπάρχουν περιπτώσεις όπου απευθύνονται στην υπηρεσία μας για να αποκτήσουν την ιθαγένεια για να ικανοποιήσουν ανάγκες τους ξένες ως προς την αποστολή μας όπως διευκόλυνση μετανάστευσής τους σε άλλες χώρες, υπαγωγή σε προνοιακά επιδόματα ή άλλες απολαβές που περιορίζονται μόνον σε όσους έχουν ήδη την ελληνική υπηκοότητα κ.λπ.». Αντίστοιχο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η απάντηση του Σ9 που αναφέρει ότι «Το κυριότερο πρόβλημα σε σχέση με τους πολίτες, που μέσα σε αυτά τα χρόνια ενασχόλησης με το αντικείμενο έχω εντοπίσει, είναι η δυσκολία στο να επικοινωνήσει ο υπάλληλος σωστά με τον πολίτη, γιατί ο πολίτης είτε δεν μιλάει/καταλαβαίνει επαρκώς την γλώσσα, είτε γιατί δεν είναι σε θέση να διαβάσει το ενημερωτικό υλικό που του δίνουμε. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι ενδιαφερόμενοι έρχονται (πλην της αρχικής τους εμφάνισης στην υπηρεσία, οπότε και θα τους δοθούν αιτήσεις και ενημερωτικό υλικό-οδηγίες) τουλάχιστον άλλες δύο φορές, προκειμένου να “μας δείξουν” το υλικό που έχουν συγκεντρώσει, να το ελέγξουμε προτού καταθέσουν το αίτημά τους. Στο άλλο άκρο, υπάρχουν και αυτοί οι οποίοι ενημερώνονται πλημμελώς/λάθος από γνωστούς-φίλους, συγκεντρώνουν από μόνοι τους δικαιολογητικά, πολλές φορές χωρίς να πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις για απόκτηση της Ιθαγένειας». Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες απόψεις είναι και ο Σ10, Σ11, Σ12 και Σ13. Ο τελευταίος χαρακτηριστικά προσθέτει ότι «Το σημαντικότερο πρόβλημα είναι η μη κατανόηση της γλώσσας από τους ενδιαφερόμενους, η ανασφάλεια που έχουν στις

διαδικασίες που ορίζονται από τη νομοθεσία, ο μικρός βαθμός ένταξης τόσο των ενηλίκων, εν μέρει δικαιολογημένο όσο και των τέκνων τους που σε λίγες μόνο περιπτώσεις ξεφεύγουν από τα δεδομένα της οικογένειάς τους». Μια ακόμα πτυχή των προβλημάτων προς αντιμετώπιση προσθέτει και ο Σ14 αναφέροντας ότι «(οι πολίτες) Πολλές φορές είναι απαιτητικοί. Θέλουν όλα τα αιτήματα τους να ικανοποιούνται άμεσα. Θα πρέπει να αναφέρουν όλα τα περιστατικά και τα γεγονότα που αφορούν τις υποθέσεις τους και να μην αποκρύπτουν στοιχεία». Μάλιστα, στην απόκρυψη στοιχείων αναφέρεται και ο Σ16 «οι περισσότερες καθυστερήσεις προέρχονται συνήθως από διάφορες πληροφορίες που προσπαθούν να αποκρύψουν ή όταν προσπαθούν να παραπλανήσουν την υπηρεσία σχετικά είτε με τα ταυτοποιητικά τους έγγραφα, είτε με το ποινικό τους μητρώο είτε ακόμα και με την διεύθυνση κατοικίας τους». Τέλος, και η απάντηση του Σ17 είναι παρόμοια με τις προαναφερθείσες.

6.4 Βαθμός Εξυπηρέτησης και Παράπονα

Το επόμενο ερώτημα που τέθηκε στους συμμετέχοντες είναι ο βαθμός της εξυπηρέτησης των πολιτών που πιστεύουν ότι επιτυγχάνει η υπηρεσία τους και τα συνήθη παράπονα που δέχονται. Οι Σ1, Σ2, Σ4, Σ5 αναφέρονται στα παράπονα που λαμβάνουν για τις καθυστερήσεις στις επιτροπές πολιτογράφησης και στα κεντρικά του Υπουργείου Εσωτερικών για την έκδοση των αποφάσεων. Ο Σ3 αναφέρει ότι «Η διαδικασία της πολιτογράφησης όπως είναι σήμερα είναι χρονοβόρα και απαιτεί συνεχόμενη μεταφορά των φακέλων. Για τον πολίτη από τη στιγμή που θα καταθέσει την αίτησή του μέχρι αυτή να εξεταστεί υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση λόγω πλήθους αιτημάτων με αποτέλεσμα γι' αυτό το χρονικό διάστημα να ζητούνται επιπλέον δικαιολογητικά για επικαιροποίηση, με αποτέλεσμα τη δυσαρέσκειά του». Ο Σ6 προσθέτει ότι ο όγκος των αιτήσεων είναι μεγάλος και «τα παράπονα τους είναι ότι περιμένουν αρκετά χρόνια για να πολιτογραφηθούν», ενώ

το ίδιο σημείο αναφέρει και ο Σ7. Οι Σ8 και Σ9 τονίζουν ότι ο βαθμός εξυπηρέτησης από το τμήμα τους είναι υψηλός και ότι τα παράπονα ξεκινούν αφού κατατεθούν τα αιτήματα των πολιτών μέχρι και τη διεκπεραίωσή τους. Το ίδιο σημειώνουν και οι Σ10, Σ11, Σ13, Σ14, Σ15, Σ16. Τέλος, ο Σ17 αναφέρει ότι «Η διαδικασία είναι χρονοβόρα κυρίως λόγω έλλειψης προσωπικού. Ένα μεγάλο ποσοστό των ενδιαφερόμενων που λαμβάνει αρνητική εισήγηση από την Επιτροπή δεν έχει αντιληφθεί ότι η διαδικασία της πολιτογράφησης δεν είναι μία απλή αίτηση που θα εγκριθεί σίγουρα. Θα πρέπει να ανταποκριθούν στη δοκιμασία της συνέντευξης για να ευδοκιμήσει το αίτημά τους».

6.5 Παράγοντες που Επιδρούν Αρνητικά στην Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα

Ερωτώμενοι οι συμμετέχοντες ως προς τους παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του έργου τους αναφέρουν τα εξής:

- Η απουσία του κατάλληλου ηλεκτρονικού εξοπλισμού (Σ1, Σ3, Σ9, Σ10, Σ14, Σ17),
- Οι διαρκείς νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με αποσπασματικό χαρακτήρα και η απουσία οδηγιών (Σ2, Σ3, Σ5, Σ7, Σ10, Σ11, Σ12, Σ13),
- Η μη τήρηση του ωραρίου από τους πολίτες και η στενότητα του χώρου (Σ3),
- Η μη έγκαιρη ενημέρωση του πληροφοριακού συστήματος ιθαγένειας (Σ7, Σ9),
- Η ανεπαρκής επαγγελματική επιμόρφωση (Σ8),
- Η καθυστερημένη απάντηση ερωτημάτων από άλλες υπηρεσίες (Σ8, Σ9, Σ10),
- Η μη επαρκής στελέχωση με προσωπικό των τμημάτων (Σ13),

- Η απόσταση μεταξύ τμημάτων – διευθύνσεων – υπουργείου και η έλλειψη κοινής γραμμής στην επίλυση θεμάτων που προκύπτουν κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων (Σ15, Σ16),
- Η απουσία ηλεκτρονικής διασύνδεσης (Σ17).

6.6 Η Επιμόρφωση των Συμμετεχόντων

Το επόμενο ερώτημα που τέθηκε στους συμμετέχοντες είναι το αν επιμορφώνονται και καταρτίζονται σε ζητήματα ιθαγένειας. Οι απαντήσεις στο ερώτημα αυτό διαφέρουν ουσιωδώς μεταξύ τους. Αρνητικά απάντησαν οι Σ2, Σ5, Σ7, Σ8, Σ9, Σ11, Σ12, Σ13, Σ15 και Σ17. Μάλιστα, όλοι αυτοί εκφράζουν παράπονα για την μη κατάρτισή τους σε συνδυασμό και με τις συνεχείς νομοθετικές μεταρρυθμίσεις. Από την άλλη, οι Σ1, Σ6 και Σ14 δηλώνουν ότι η επιμόρφωση είναι επαρκής, ενώ ο Σ4 δηλώνει ότι «Αν και δεν γίνονται συχνά σεμινάρια επιμόρφωσης σε θέματα ιθαγένειας και πολιτογράφησης, η υπηρεσία υποστηρίζει την επιμόρφωση και την εκπαίδευση των υπαλλήλων σε οποιοδήποτε επίπεδο πανεπιστημιακών σπουδών επιθυμούν να ακολουθήσουν, μέσω της έγκρισης - χορήγησης εκπαιδευτικής άδειας». Σημαντικό, πάντως, είναι ότι όσοι δεν ήταν κατηγορηματικοί στην ανεπάρκεια της διοίκησης στην εκπαίδευσή τους τονίζουν ότι οι ίδιοι φροντίζουν να εκπαιδευτούν μέσω του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (Σ14, Σ16).

6.7 Η Αξιολόγηση των Νομοθετικών Μεταρρυθμίσεων

Καίριο ερώτημα που τέθηκε στους συμμετέχοντες στο πλαίσιο της παρούσης έρευνας είναι ο τρόπος με τον οποίον αξιολογούν τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις του ΚΕΙ την τελευταία δεκαετία. Οι απαντήσεις τους παρουσιάζουν τεράστιο ενδιαφέρον. Πολλοί από αυτούς τάσσονται υπέρ της άποψης ότι παρατηρείται μεγάλη βελτίωση στον τομέα αυτόν (Σ1: «Έχει

βελτιωθεί πολύ, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια», Σ4: «Από ότι φαίνεται έχει ξεκινήσει (με αργούς ρυθμούς) μια διαδικασία απλοποίησης των διαδικασιών», Σ6: «Αρκετά καλές . Θα μπορούσε όμως ο νομοθέτης να ήταν πιο αυστηρός με το εισόδημα των αιτούντων κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας», Σ7: «Οι νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα έχουν θετικό πρόσημο», Σ8: «Ανεπιφύλακτα θετικά για τις νομοθετικές μεταβολές του ν. 1250/1982 και 1438/1984. Η Κωδικοποίηση του 3284/2004 δεν προσέφερε και κάτι καινοτόμο. Θετικά αλλά με επιφυλάξεις λόγω προβλημάτων που προέκυψαν στην εφαρμογή τους αξιολογώ τους ν. 3838/2010 και 4332/2015», Σ16: «Νομίζω ότι γενικά ακολουθούν μια πορεία προς την εξέλιξη και την πρόοδο. Αργά βέβαια αλλά σταθερά νομίζω ότι ακολουθεί ανοδική πορεία», Σ17: «Θετικό ότι πλέον οι εξετάσεις θα είναι γραπτές, ώστε να διασφαλίζεται μεγαλύτερος βαθμός διαφάνειας των εξετάσεων για τους υποψηφίους»). Άλλοι εκφράζουν τη δυσαρέσκειά τους (Σ2: «Αν και πολλές μεταβολές γίνονται προς τη σωστή κατεύθυνση, η προχειρότητα των ρυθμίσεων, η συνεχής μεταβολή τους καθώς και η καθυστερημένη εφαρμογή τους (λόγω ελλιπούς προετοιμασίας) οδηγούν σε νέες καθυστερήσεις, ασάφειες και δυσλειτουργίες», Σ3: «Υπάρχει πολυνομία με συνεχείς τροποποιήσεις. Οι συχνές αλλαγές δυσκολεύουν τους υπαλλήλους», Σ11: «Οχι καινοτόμες και χρονοβόρες», Σ12: «Μη ικανοποιητικές», Σ13: «Θα μπορούσε να γίνει πιο αυστηρό σε κάποιες περιπτώσεις π.χ. χρήσης μη νομίμων δικαιολογητικών, μη προσκόμισης στοιχείων ένταξης και οπωσδήποτε βαθμολόγηση των οικονομικών στοιχείων ενδιαφερόμενων με κλίμακα», Σ14: «Γίνονται προσπάθειες αλλά ελάχιστες και σε πρόχειρο επίπεδο», Σ15: «Οι συνεχόμενες αλλαγές στο αντικείμενο της πολιτογράφησης, η καθυστέρηση στην έκδοση σχετικών εγκυκλίων που επεξηγούν τους νόμους, προκαλούν σύγχυση τόσο στους υπαλλήλους που χειρίζονται θέματα πολιτογράφησης όσο και στους πολίτες»). Τέλος, δυο συμμετέχοντες (Σ9 και Σ10) σημειώνουν ότι λόγω της βραχυχρόνιας ενασχόλησής τους με

το συγκεκριμένο αντικείμενο μπορούν να εκφέρουν άποψη αποκλειστικά για τον Ν. 4735/2020, τον οποίο χαρακτηρίζουν ως κινούμενο προς την ορθή και θετική κατεύθυνση.

6.8 Τα Προβλήματα στη Διαδικασία Πολιτογράφησης

Επίσης άκρως σημαντικό ερώτημα της έρευνας αυτής είναι η άποψη των συμμετεχόντων σχετικά με τα προβλήματα του υπάρχοντος συστήματος πολιτογράφησης. Στην συντριπτική τους πλειοψηφία αναφέρουν ως σημαντικότερο πρόβλημα την καθυστέρηση και τις διαδικασίες μεγάλης διάρκειας (Σ1, Σ2, Σ3, Σ5, Σ6, Σ11, Σ12, Σ13). Η απάντηση αυτή διανθίζεται και από εξίσου ενδιαφέρουσες αποκρίσεις: «Το κυριότερο πρόβλημα είναι η ίδια η διαδικασία, που μπορεί από απλή να μετατραπεί σε περίπλοκη και χρονοβόρα και δεύτερο πρόβλημα για τους ενδιαφερόμενους είναι η συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής» (Σ4), «Κυριότερα προβλήματα είναι η συχνή αλλαγή της νομοθεσίας, χωρίς μία ολοκληρωμένη πρόταση, αλλά με αποσπασματικές - εμβολωματικές παρεμβάσεις, παλινωδίες, οπισθοχωρήσεις και συχνά ιδεοληπτικά τέλματα (πάγωμα νόμου Ραγκούση)» (Σ7), «Τα κυριότερα είναι η συχνή αλλαγή του νομικού πλαισίου, η έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων και προϋποθέσεων, η διασύνδεση των υπηρεσιών, ο εξοπλισμός των υπηρεσιών, κ.α.». (Σ10), «Η ελλιπής και λανθασμένη σε κάποιες περιπτώσεις πληροφόρηση που φτάνει στις υπηρεσίες σχετικά με τους αλλοδαπούς από τις υπηρεσίες των Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας και από το ποινικό (μητρώο)» (Σ16), «Προφορική συνέντευξη από διαφορετικές Επιτροπές. Δεν υπάρχει έως σήμερα ξεκάθαρα όριο εισοδήματος για τους αιτούντες, από το οποίο να αποδεικνύεται η διαβίωση στη Χώρα γενικά. Δεν θα έπρεπε να δίνεται η δυνατότητα να κάνουν αιτήσεις άτομα που είναι κάτοικοι αλλοδαπής και έχουν αποκρύψει το γεγονός αυτό από την ΑΑΔΕ» (Σ17).

6.9 Παραδειγματισμός από Πρακτικές Άλλων Χωρών

Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν θα μπορούσε ο εθνικός νομοθέτης να υιοθετήσει νομοθετικές πρακτικές άλλων χωρών. Η πλειοψηφία αυτών δήλωσε άγνοια ως προς τις διαδικασίες πολιτογράφησης άλλων χωρών, ενώ εκφράστηκαν και ορισμένες επιφυλάξεις σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο λόγω της διαφορετικής ταυτότητας της κάθε χώρας και του διαφορετικού συστήματος (Σ1, Σ4, Σ5). Περισσότερες πληροφορίες εντοπίζονται σε περιορισμένες απαντήσεις: «Σίγουρα θα μπορούσε παραδειγματιστεί από άλλες χώρες και να γίνει πιο τυποποιημένη και αντικειμενική η διαδικασία με συγκεκριμένα κριτήρια εισοδηματικά, εργασιακά, οικογενειακά, επάρκειας γλώσσας, κοινωνικής ένταξης κ.α.» (Σ9), «Μπορεί να παραδειγματιστεί από πιο καινοτόμες πρακτικές και όχι τόσο χρονοβόρες π.χ. Μεγάλη Βρετανία» (Σ11), «Θα μπορούσε να παραδειγματιστεί π.χ. από Αγγλία όπου εάν δεν είσαι επαγγελματικά τακτοποιημένος ώστε να μην επιβαρύνεις το όλο σύστημα, τόσο το ασφαλιστικό όσο και το υγείας αλλά και το κοινωνικό, το αίτημά σου απορρίπτεται. Αντίθετα σε μας αν γνωρίζεις ιστορία, πολιτική, γεωγραφία, ακόμα και τελείως άπορος μέχρι πρόσφατα περνούσες κι ας επιβάρυνες όλο την κοινωνική υποδομή» (Σ14), «Το σύστημα χωρών όπως η Σουηδία απαιτεί ένα βασικό επίπεδο γνώσης της γλώσσας προκειμένου ο αλλοδαπός να έχει δικαίωμα να ανανεώνει τις άδειες διαμονής. Έτσι διασφαλίζεται ένας βαθμός ένταξης από το κράτος και προετοιμάζει τον αλλοδαπό για να γίνει πολίτης του όταν αποφασίσει να κάνει την αίτηση» (Σ17).

6.10 Η Αξιολόγηση του Ν. 4735/2020

Κεντρική θέση στην παρούσα έρευνα καταλαμβάνει και το ερώτημα που διερευνά την άποψη των συμμετεχόντων σχετικά με τις προσδοκίες για την αποτελεσματικότητα του Ν. 4735/2020. Ορισμένοι συμμετέχοντες εκφράζουν την αδυναμία αξιολόγησης αυτού προτού

εφαρμοστεί σε πρακτικό επίπεδο (Σ4, Σ6, Σ8, Σ9, Σ10, Σ11, Σ12, Σ14). Ενδιαφέρον, ωστόσο, παρουσιάζουν οι περισσότερες αναλυτικές απαντήσεις:

Σ1: «Οι πανελλήνιες εξετάσεις, θα συμβάλουν πιστεύω, σε μια πιο ορθολογική αντιμετώπιση της πορείας και της διαδικασίας μιας πολιτογράφησης, όπως και η πρότερη γνώση της ελληνικής γλώσσας».

Σ2: «Οι γραπτές εξετάσεις σε πανελλήνιο επίπεδο θα μειώσουν τον μεγάλο όγκο των αιτήσεων με τον αποκλεισμό, εκ των προτέρων, αυτών που αν εξετάζονταν από την Επιτροπή Πολιτογράφησης αυτή θα εισηγούνταν αρνητικά για την πολιτογράφησή τους».

Σ3: «Θεωρώ ότι είναι πολύ σωστός ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η πολιτογράφιση ενός αλλογενούς αλλοδαπού διότι βασική είναι η καλή γνώση της γλώσσας αλλά και η ομαλή ένταξη του στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας».

Σ5: «Η εισαγωγή γραπτών εξετάσεων σε πανελλαδικό επίπεδο θα συμβάλει στην μείωση του όγκου των αιτήσεων μέσω του εκ των προτέρων αποκλεισμού όσων πιθανότατα θα λάμβαναν αρνητική εισήγηση από την Επιτροπή και άρα θα δώσει τη δυνατότητα στο σύστημα να «αναπνεύσει» και να κινείται ταχύτερα προς όφελος όσων πληρούν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις. Επίσης θα εξαλειφθεί η ανομοιομορφία στην κρίση μεταξύ των Επιτροπών Πολιτογράφησης».

Σ7: «Η εξακρίβωση των γνώσεων των αλλοδαπών σε γλώσσα, ιστορία, πολιτισμό και πολιτικούς θεσμούς με εξετάσεις και θέματα από μια τράπεζα, είναι θετική. Ένσταση υπάρχει στο γεγονός ότι μπαίνει τεκμήριο οικονομικής ένταξης (εισόδημα), το ύψος του οποίου θα καθορίζεται με υπουργικές αποφάσεις».

Σ13: «Πιστεύω ότι θα πρέπει να δούμε πρώτα αποτελέσματα και μετά θα είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε το σύστημα. Δυστυχώς δεν έχει ζητηθεί από το Υπουργείο η Καταγραφή των θεμάτων που αντιμετωπίζουμε καθημερινά και οι απόψεις μας σε καμία νομοθετική αλλαγή που νομοθετεί. Πιστεύω ότι αυτό θα ήταν ο καλύτερος οδηγός για την εξέλιξη της διαδικασίας, της καλύτερης εξυπηρέτησης των ενδιαφερόμενων και την απλούστευση της διαδικασίας».

Σ15: «Είναι μεγάλο βήμα η αλλαγή που προβλέπεται στη διαδικασία της πολιτογράφησης με τις γραπτές εξετάσεις μέσα από τράπεζα θεμάτων. Φαίνεται δίκαιη προκειμένου μια υπόθεση να ξεκαθαρίζει σε πολύ σύντομο χρόνο από το αποτέλεσμα των γραπτών εξετάσεων και δίνει μια σαφή εικόνα του ανθρώπου που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί Έλληνας».

6.11 Το Όραμα της Διοίκησης για τα Άρθρα 5Α, 6 και 7 ΚΕΙ μετά τη Θέση σε Ισχύ του Ν. 4735/2020

Στο πλαίσιο της παρούσης έρευνας κρίθηκε απαραίτητη και η διερεύνηση των απόψεων των συμμετεχόντων σχετικά με τις ουσιαστικές αλλαγές που εισήγαγε ο Ν. 4735/2020 τροποποιώντας τα άρθρα 5Α, 6 και 7 ΚΕΙ. Οι Σ1 και Σ2 εστιάζουν στο ότι ο στόχος του νομοθέτη ήταν η ορθότερη και κατά το δυνατό πιο αντικειμενική απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας στους μόνιμους αλλοδαπούς στην Ελλάδα. Άλλες απόψεις που τέθηκαν είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής της ελληνικής ιθαγένειας κατά την πολιτογράφηση των αλλογενών αλλοδαπών και το αδιάβλητο αυτής της διαδικασίας (Σ3, Σ5, Σ6), η απλούστευση των διαδικασιών (Σ4, Σ10), η παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους αιτούντες με αντικειμενικά κριτήρια μέσω μιας ομοιόμορφης εφαρμογής των διαδικασιών σε όλη την επικράτεια (Σ11, Σ12, Σ13), όχι μόνο σε νομικό αλλά και σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, η ένταξη των πολιτογραφημένων στην ελληνική κοινωνία (Σ14, Σ17), η προώθηση της διαφάνειας και της δημοκρατίας μέσα από τη διαδικασία πολιτογράφησης (Σ16, Σ17).

Περισσότερο λεπτομερείς είναι: η απάντηση του Σ7 που αναφέρει ότι «Στόχος της Διοίκησης, όπως έχει ανακοινωθεί από τους καθ' ύλην αρμόδιους, είναι η εξακρίβωση των γνώσεων των υποψηφίων αλλογενών αλλοδαπών να γίνεται με αδιάβλητο, αντικειμενικό και δίκαιο τρόπο, μέσω της χρήσης της τεχνολογίας, ενώ τελικός σκοπός είναι η χωρίς καθυστερήσεις απονομή (ή απόρριψη) της ιθαγένειας», του Σ8 που τονίζει ότι «η Διοίκηση θέλει να επιταχύνει τις διαδικασίες, να εμπεδώσει την αίσθηση εμπιστοσύνης και της διαφάνειας των πολιτών προς το Κράτος και ταυτόχρονα να περιορίσει το κοινό που θα προχωράει στην αίτηση για ιθαγένεια με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά (γνώση ελληνικής γλώσσας, ύπαρξη ελάχιστου εισοδήματος κτλ.», του Σ9 που εκφράζει την άποψη ότι «με τις όποιες μεταβολές επέρχονται από την εφαρμογή του νέου νόμου, το όραμα της διοίκησης είναι να αυστηροποιηθούν ίσως ακόμη περισσότερο οι όροι της πολιτογράφησης, να “ξεκαθαρίσει” κατά κάποιον τρόπο η εσφαλμένη εικόνα που είχαν κάποιοι πολίτες ότι πληρώνοντας απλά ένα X παράβολο και μαζεύοντας κάποια χαρτιά αποκτούσε κάποιος την Ιθαγένεια. Επίσης, με τη θέσπιση των γραπτών εξετάσεων (πιστοποιητικό επάρκειας γνώσεων για πολιτογράφηση) η διοίκηση προσδοκά την επίσπευση της όλης διαδικασίας».

6.12 Διατάξεις του ΚΕΙ που χρήζουν Κατάργησης

Η διερεύνηση των απόψεων των υπαλλήλων τμημάτων ιθαγένειας δεν θα μπορούσε να παραβλέψει τη στάση τους απέναντι στις λοιπές διατάξεις του ΚΕΙ και ως προς το αν θα έπρεπε να καταργηθεί και κάποια άλλη διαδικασία. Οι Σ2, Σ3, Σ4, Σ6, Σ11, Σ12, Σ13, Σ15 και Σ16 δεν εντοπίζουν καμία τέτοια διάταξη. Οι Σ5, Σ7, Σ9, Σ10 και Σ14 εντοπίζουν διατάξεις εκτός του πεδίου της πολιτογράφησης. Τέλος, ο Σ1 σημειώνει ότι θα έπρεπε να απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για το δικαίωμα της αίτησης πολιτογράφησης, ο Σ8 προτείνει ότι «οι διαδικασίες πολιτογράφησης θα πρέπει να γενικευτούν σιγά – σιγά και να επεκταθούν σε βάρος των διαδικασιών «διαπίστωσης» της ιθαγένειας. Για παράδειγμα η

απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με βάση το άρθρο 1 ή το άρθρο 2 να μπορεί να γίνει όσο ο ενδιαφερόμενος είναι ανήλικος ή σε περίπτωση που αυτός ενηλικιώθηκε να μπορεί να γίνει μέχρι τα 24 του έτη. Από εκεί και μετά να μην δίνεται η ιθαγένεια με διαπίστωση αλλά με πολιτογράφηση. Επίσης να μην υπάρχει στην πολιτογράφηση διάκριση σε ομογενείς και αλλογενείς. Όλοι να πληρώνουν το ίδιο παράβολο και να τηρούν τις ίδιες χρονικές προϋποθέσεις αναφορικά με την μόνιμη κατοικία τους στην Ελλάδα». Στο ίδιο πλαίσιο και ο Σ17 προσθέτει ότι οι ομογενείς θα έπρεπε να έχουν μια ενιαία διαδικασία.

6.13 Προτεινόμενες Αλλαγές Απλούστευσης της Διαδικασίας Πολιτογράφησης

Ένα ακόμα κρίσιμο ερώτημα που τέθηκε στο πλαίσιο των συνεντεύξεων αναφέρεται σε αλλαγές που θα μπορούσαν να απλοποιήσουν περαιτέρω τη διαδικασία πολιτογράφησης. Ο Σ1 είναι ο μοναδικός συμμετέχων που δήλωσε ότι δεν απαιτούνται περαιτέρω αλλαγές. Ταυτόχρονα, από πολλούς συμμετέχοντες «ακούστηκε» η ανάγκη της ψηφιοποίησης των διαδικασιών και της ηλεκτρονικής αίτησης, της ηλεκτρονική διασύνδεσης των υπηρεσιών μεταξύ τους και με άλλες κρατικές υπηρεσίες και υπουργεία (Σ3, Σ7, Σ9, Σ10, Σ16, Σ17). Ορισμένοι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στη σύνθεση των επιτροπών. Έτσι, ο Σ5 σημειώνει «Θεωρώ περιττή την εξέταση όλων των αιτήσεων από 3μελή επιτροπή υπαλλήλων. Θα ήταν προτιμότερο ο αλλοδαπός να καλείται σε συνέντευξη μόνο εφόσον συντρέχουν λόγοι, δηλ. από τα στοιχεία του φακέλου εγείρονται αμφιβολίες για την επαρκή ένταξή του στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας και η δυνατότητα συμμετοχής του ως πολίτη σε αυτήν» και ο Σ15 αναφέρει ως λύση «την αύξηση των επιτροπών πολιτογράφησης από υπαλλήλους οι οποίοι θα εναλλάσσονται ως μέλη μεταξύ των νομών. Κανένας υπάλληλος δε θα εξετάζει υποθέσεις που αφορούν τον Νομό στον οποίο υπηρετεί». Ο Σ16 επισημαίνει την ανάγκη υποβολής της αίτησης πολιτογράφησης μέσω ΚΕΠ και τη μη επαφή αυτών με το

προσωπικό των Υπηρεσιών, ενώ ο Σ8 προτείνει «την απλούστευση των χρονικών προϋποθέσεων πριν την υποβολή του αιτήματος. Τώρα υπάρχουν τρεις κατηγορίες διαμονής: τρία χρόνια πριν την αίτηση, επτά και δώδεκα. Θα πρότεινα μια κατηγορία, ανεξαρτήτως τύπου άδειας διαμονής, επτά έτη μόνιμης (πραγματικής) κατοικίας στα τελευταία εννέα έτη νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα. Επίσης θα πρότεινα οι υπηρεσίες ιθαγένειας να έχουν ηλεκτρονική επικοινωνία αντίστοιχη με αυτήν που έχουν με το Αυτοτελές Τμήμα Ποινικού Μητρώου του Υπουργείου Δικαιοσύνης και με τις βάσεις δεδομένων αφιξαναχωρήσεων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και με άλλες οντότητες του Δημοσίου όπως ο ΕΦΚΑ, η ΑΑΔΕ, ο ΟΑΕΔ κτλ., ώστε τα ζητούμενα στοιχεία (εκκαθαριστικά, ένσημα, ασφάλεια υγείας) να έρχονται στην υπηρεσία μας ύστερα από εσωτερική – υπηρεσιακή αναζήτηση και όχι ύστερα από αλληλογραφία με τον πολίτη. Επίσης θα πρότεινα να ελέγχονται και να σφραγίζονται τα διαβατήρια των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν ευρωπαϊκή άδεια διαμονής και για τις μετακινήσεις τους εντός του χώρου Σένγκεν και τα στοιχεία αυτά να καταχωρούνται ισότιμα στις βάσεις δεδομένων αφιξαναχωρήσεων». Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι παρόλο που ο Σ8 επισημαίνει ως λύση την απλούστευση των χρονικών προϋποθέσεων, ο Σ2 θεωρεί απαραίτητο το να απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για το δικαίωμα της αίτησης πολιτογράφησης. Ορισμένοι συμμετέχοντες, πάντως, επισημαίνουν την ανάγκη λειτουργίας σεμιναρίων. Έτσι, ο Σ6 αναφέρει «Τα δωρεάν σεμινάρια (από υπαλλήλους) ελληνομάθειας πάνω στις ερωτήσεις (τράπεζα θεμάτων) που θα θέσει το Υπουργείο για να περάσουν οι αιτούντες τις εξετάσεις» και ο Σ13 «την εφαρμογή δυνατότητα εκπαίδευσης ενδιαφερόμενων σε ειδικά σχολεία πριν την πολιτογράφηση και τον έλεγχο των οικονομικών στοιχείων ένταξης τους». Αυστηρότητα διακρίνεται στην άποψη του Σ4, ο οποίος συγκεντρώνει στην απάντησή του την ουσία του υπό εξέταση ζητήματος, τονίζοντας ότι «για να αλλάξει η διαδικασία της πολιτογράφησης ή κάποια μέρη της, θα πρέπει να αλλάξει ο νόμος και για να γίνει αυτό θα πρέπει να υπάρχει πολιτική

βούληση ως προς το «ποιους» και με ποιο τρόπο θέλουμε σαν κράτος να αποκτήσουν την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη. Επομένως, δεν μπορώ να πω ότι με κάποιες αλλαγές απλουστεύεται η διαδικασία».

6.14 Το Κλειδί μιας Απλής και Διαφανούς Διαδικασίας Πολιτογράφησης

Η προτελευταία ερώτηση στο πλαίσιο των συνεντεύξεων αναφέρεται στις νομοθετικές αλλαγές στις οποίες ελπίζουν οι συμμετέχοντες και στο αν μπορούν να αναδείξουν τα ουσιώδη συστατικά μιας απλής και διαφανούς διαδικασίας πολιτογράφησης. Στο πλαίσιο αυτό ο Σ7 τονίζει ότι για να επιτευχθεί αυτό είναι αναγκαία η πολιτική βούληση, ενώ ο Σ8 εντοπίζει ένα σύνθετο περιβάλλον στο οποίο οι απλές διαδικασίες ενδεχομένως να μην μπορούν να βρουν θέση, υποστηρίζοντας ότι «Θα ήθελα πρώτα να δω την εφαρμογή των νέων διατάξεων του 4735/2020 στην πράξη, οι οποίες θεωρητικά φέρνουν κάποιες αλλαγές προς αυτήν την κατεύθυνση. Γενικά πάντως νομίζω ότι επειδή η εποχή μας είναι σύνθετη δεν μπορούν να υπάρχουν απλές απαντήσεις και λύσεις στα προβλήματα των ανθρώπων». Οι Σ9 και Σ10 επαναλαμβάνουν ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση μπορεί να επιτύχει μια απλούστευση των διαδικασιών πολιτογράφησης στην Ελλάδα, ενώ καίρια είναι η απάντηση του Σ13, ο οποίος αναφέρει ότι «Ο σύντομος χρόνος δεν είναι το παν για την διαδικασία», αναγνωρίζοντας ότι η υπεραπλούστευση ενέχει και κάποιους κινδύνους. Τέλος, ο Σ17 υποστηρίζει σχετικά ότι «Θα πρέπει να δρομολογηθεί η νέα διαδικασία για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα των νέων διατάξεων. Ήδη η διαδικασία έχει αλλάξει αρκετά. Η συνέντευξη δεν γίνεται να απαλειφθεί εντελώς για λόγους δημοσίας τάξεως και ασφάλειας».

6.15 Ο Καταλυτικός Παράγοντας της Άμεσης Διεκπεραίωσης της Πολιτογράφησης

Η τελευταία ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα ήταν να υποδείξουν τον παράγοντα εκείνον που οι ίδιοι θεωρούν καταλυτικό, βάσει της επαγγελματικής τους θέσης και εμπειρίας, για την γρήγορη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης. Ο Σ1 αποδίδει τεράστια σημασία στη διαδικασία εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Ο Σ2 αναφέρεται σε ένα κεντρικό σημείο, δηλαδή «τη σαφήνεια και πληρότητα της νομοθεσίας σε συνδυασμό με την κατάρτιση του προσωπικού των Δ/νσεων ιθαγένειας και την σωστή ενημέρωση του κοινού», άποψη την οποία ασπάζεται και ο Σ5 αλλά και ο Σ8 που κάνει λόγο για «υποχρεωτικού χαρακτήρα κατάρτιση προσωπικού σε πυκνή βάση και τεχνολογική αναβάθμιση των διαδικασιών». Υπέρ της άποψης αυτής ως προς το σκέλος της εκπαίδευσης των υπαλλήλων τάσσεται και ο Σ17, υποστηρίζοντας ότι «ο αριθμός του προσωπικού και η επαρκής επιμόρφωσή του είναι ο βασικότερος παράγοντας για την ταχύτερη εκτέλεση των διαδικασιών».

Περαιτέρω, ο Σ3 διακρίνει στη διαδικασία πολιτογράφησης των αλλογενών ως κρίσιμο συστατικό το πλήθος των επιτροπών και την ενασχόληση περισσότερων υπαλλήλων με την πολιτογράφηση ενώ στη διαδικασία πολιτογράφησης των ομογενών την αναμονή του ποινικού μητρώου. Ο Σ4 αποδίδει τεράστια σημασία στην συνέντευξη των υποψηφίων, υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για το πεδίο στο οποίο πρέπει να γίνουν αλλαγές, χωρίς, όμως, να αναφέρεται σε αυτές. Ο Σ7 τάσσεται υπέρ της άποψης ότι «ο σημαντικότερος παράγοντας για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης είναι η κατεύθυνση που δίνεται από την κεντρική διοίκηση και η πολιτική βούληση». Ο Σ9 λεπτομερώς αναφέρει ότι «Εφόσον υπάρξει η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, εφόσον υλοποιηθεί η σύζευξη των τμημάτων πολιτογράφησης και με άλλους φορείς, εφόσον βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η ήδη υπάρχουσα ηλεκτρονική επικοινωνία με το ΥΠΡΟΠΟ και το ΑΤΠΜ, και τέλος εφόσον

εφαρμοστούν τα όσα αναφέρει ο Ν. 4735/2020, πιστεύω ότι η διαδικασία διεκπεραίωσης της πολιτογράφησης θα γίνει σαφώς γρηγορότερη. Θεωρώ όμως ότι ο χρόνος διεκπεραίωσης και μόνο, δεν είναι το απόλυτο ζητούμενο, στην παρούσα φάση. Οι διαδικασίες θα πρέπει να επιταχυνθούν και να είναι απλούστερες για τον πολίτη, λειτουργώντας πάντα μέσα σε διαφανή, συγκεκριμένα και αυστηρά πλαίσια». Υπέρ της ηλεκτρονικής διασύνδεσης και διακυβέρνησης τάσσεται και ο Σ16 που αποδίδει τεράστια σημασία στην «ψηφιακή διασύνδεση των υπηρεσιών πολιτογράφησης με άλλες υπηρεσίες του κράτους όπου διατίθενται στοιχεία που ελέγχονται από την ιθαγένεια (ΕΦΚΑ, ΟΑΕΔ, Υπ. Δικαιοσύνης – Ποινικό Μητρώο, Δημοτολόγιο)».

Ο Σ11 υποστηρίζει ότι τέτοιοι παράγοντες είναι οι εξετάσεις, η επαρκής στελέχωση των υπηρεσιών και λιγότερη γραφειοκρατία. Τη στελέχωση θίγει και ο Σ13, που αναφέρεται «στη στελέχωση όλων των υπηρεσιών με το απαραίτητο προσωπικό και τη συνεχή εκπαίδευση τους, την έγκαιρη προσαρμογή όλων των διαδικασιών στα νέα δεδομένα, την άμεση παροχή οδηγιών σε ερωτήματα που τίθενται». Ο Σ14 θεωρεί ότι σημαντικός παράγοντας για την άμεση διεκπεραίωση της πολιτογράφησης είναι η διεξαγωγή της συνέντευξης, προσθέτοντας ότι «εφόσον όμως θα ισχύσει το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας να είναι προϋπόθεση για την κατάθεση του αιτήματος θα ελαχιστοποιηθεί η χρονοβόρα αναμονή στις δικές μας Υπηρεσίες».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

7.1 Συζήτηση Αποτελεσμάτων - Συμπεράσματα

Στην παρούσα διπλωματική εργασία εξετάστηκε η διαδικασία της πολιτογράφησης και το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει αυτήν στην Ελλάδα. Από όσα έχουν εκτεθεί ανωτέρω προκύπτει ο στενός δεσμός που εντοπίζεται ανάμεσα σε ένα άτομο και σε ένα κράτος, λόγω της ιθαγένειας που αποκτά ο πρώτος και τον συνδέει στενά με το δεύτερο. Επομένως, είναι σαφές ότι το ενδιαφέρον της διαδικασίας απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τους αλλογενείς τους ομογενείς αλλά και τους ανιθαγενείς, όπως αυτή προβλέπεται, είναι κρίσιμης σημασίας. Σε μια εποχή που απαιτούνται η ταχύτητα και η ποιότητα, η απλούστευση των διαδικασιών πολιτογράφησης θα έπρεπε να αποτελεί κύριο μέλημα του εθνικού νομοθέτη. Και όπως προκύπτει από τα κεφάλαια που προηγήθηκαν ο εθνικός νομοθέτης φαίνεται να έχει λάβει υπόψη του όλες τις αδυναμίες του ΚΕΙ, όπως έχουν εντοπιστεί από το 2004 μέχρι και σήμερα, από το έτος, δηλαδή, που τέθηκε σε εφαρμογή ο αντίστοιχος νόμος. Η πλέον πρόσφατη τροποποίηση του ΚΕΙ έχει επέλθει με τον Ν. 4735/2020, ο οποίος εισάγει ορισμένες σημαντικές μεταρρυθμίσεις, επιχειρώντας με πιο διαφανείς διαδικασίες να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα, τη δικαιοκρατία και τον περιορισμό τόσο των φαινομένων κακοδιοίκησης όσο και των παθογενειών της δημόσιας διοίκησης, τουλάχιστον σε ό,τι σχετίζεται με τον ΚΕΙ και δη τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα.

Ιστορικά, από τη θεμελίωσή του μέχρι και σήμερα ο ΚΕΙ έχει τροποποιηθεί πολλάκις, με τους περισσότερους από τους τροποποιητικούς του νόμους να κρίνονται αναποτελεσματικοί, ιδίως σε ό,τι σχετίζεται με τη διαδικασία πολιτογράφησης. Πολύπλοκη νομοθεσία, σύνθετες διατάξεις και μη ξεκάθαρες διαδικασίες αποτελούν χαρακτηριστικά του συνολικού αυτού καθεστώτος. Πέραν, όμως, των ανωτέρω η μεγαλύτερη αδυναμία του καθεστώτος πολιτογράφησης στην Ελλάδα είναι η εμπλοκή πλήθους δημοσίων υπηρεσιών για τη διεκπεραίωση της κάθε αίτησης, η εξέταση των αιτήσεων από διαφορετικές Επιτροπές, που ενδεχομένως να εφαρμόζουν διαφορετικά κριτήρια και δεν αντιμετωπίζουν με ίσο τρόπο τους αιτούντες. Χαρακτηριστικό των παραπάνω είναι το γεγονός ότι εντοπίζονται αρκετοί νόμοι που μεταβάλλουν το διοικητικό καθεστώς των Διευθύνσεων Ιθαγένειας. Ενώ αρχικά αυτές υπάγονταν στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις στη συνέχεια συστάθηκε Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας. Μετέπειτα υπήχθησαν στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η Ειδική Γραμματεία καταργήθηκε και οι Διευθύνσεις υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας. Με την αναδιάρθρωση του Ν. 4735/2020 συγκροτήθηκαν Κεντρική, Γενική και Περιφερειακές Διευθύνσεις. Η επιδίωξη του εθνικού νομοθέτη με το παραπάνω είναι να υιοθετήσει μια οριζόντια προσέγγιση, όπως η Κύπρος και η Γερμανία για την επίτευξη των διαδικασιών.

Τεράστιες καθυστερήσεις έχουν προκληθεί και από την προβλεπόμενη σειρά ενεργειών για την υποβολή των αιτήσεων πολιτογράφησης, όπου απαιτείτο η αυτοπρόσωπη παρουσία του αιτούντος σε διαφορετικές υπηρεσίες. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό του Ν. 4735/2020 είναι το γεγονός ότι μεταρρυθμίζει την όλη διαδικασία αποσκοπώντας στην ταχύτητα αλλά και στην αποτελεσματικότητα και προβλέποντας την απευθείας υποβολή της σχετικής αίτησης ενώπιον της αρμόδιας Υπηρεσίας Ιθαγένειας. Η προσέγγιση αυτή και πάλι ομοιάζει με την οριζόντια προσέγγιση της Γερμανίας και της Κύπρου.

Τέλος, τεράστια ταλαιπωρία αλλά και μη διαφανείς διαδικασίες έχουν παρατηρηθεί και από τον τρόπο εξέτασης των αιτούντων ενώπιον των Επιτροπών Πολιτογράφησης. Ένα ακόμα μέλημα του εθνικού νομοθέτη ήταν ο περιορισμός των φαινομένων αυτών μέσω των προβλέψεων του Ν. 4735/2020. Για τον λόγο αυτόν εισήγαγε το Πιστοποιητικό Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση, καθιερώνοντας μια ενιαία και ομοιογενή διαδικασία εξέτασης των αιτούντων σε πανελλήνιο επίπεδο. Η συγκεκριμένη προσέγγιση, επίσης, ομοιάζει με τις αντίστοιχες εξετάσεις που διεξάγονται και στη Γερμανία και αποβλέπει σε μια συνολική βελτίωση και επίσπευση – απλούστευση αλλά και εγκυροποίηση της όλης διαδικασίας.

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από την διεξαχθείσα έρευνα και τις πολύ σημαντικές απόψεις των υπαλλήλων των Υπηρεσιών Ιθαγένειας που έλαβαν μέρος σε αυτήν. Από τις απόψεις αυτές ανά ερευνητικό ερώτημα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

1. Σχετικά με τις συνεργαζόμενες υπηρεσίες και τον αντίκτυπο της συνεργασίας αυτής στον χρόνο διεκπεραίωσης της αίτησης πολιτογράφησης, άπαντες οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την άποψη ότι εμπλέκεται ένας μεγάλος αριθμός υπηρεσιών – από Υπουργεία, Προξενεία και Πρεσβείες, τα Δικαστήρια και τις Εισαγγελίες, μέχρι και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Επίσης, στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι, αναπόφευκτα, αυτό επιδρά αρνητικά στον χρόνο εξέτασης κάθε αιτήματος πολιτογράφησης. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνει και το σχετικό πόρισμα της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2020). Επίσης, επιβεβαιώνει και το περιεχόμενο εκθέσεων που έχουν συνταχθεί από τον Συνήγορο του Πολίτη (2014, 2015, 2016).

2. Σχετικά με τα προβλήματα της διεκπεραίωσης των αιτημάτων πολιτογράφησης οι συμμετέχοντες επισημαίνουν τη δυσκολία των αιτούντων στην ορθή συμπλήρωση των στοιχείων τους και την προσκόμιση όσων δικαιολογητικών απαιτούνται. Συνολικά, όλοι

σημειώνουν ότι η επικοινωνία με τους πολίτες προκαλεί προβλήματα, μεταξύ των οποίων εντάσσεται και η μη κατανόηση της γλώσσας. Άλλωστε, δεν θα πρέπει να παραβλέπεται ότι οι Υπηρεσίες Ιθαγένειας ως επί το πλείστον έρχονται σε επαφή με αλλοδαπούς πολίτες, και είναι επόμενο το βασικότερο πρόβλημα να είναι η επικοινωνία, όπως επισημαίνει και ο Συνήγορος του Πολίτη (2016).

3. Σχετικά με τον βαθμό εξυπηρέτησης και τα παράπονα από τους πολίτες, οι συμμετέχοντες τάχθηκαν υπέρ της άποψης ότι συνηθέστερο παράπονο των πολιτών είναι η καθυστέρηση της όλης διαδικασίας πολιτογράφησης και δη της διαδικασίας ενώπιον των Επιτροπών. Αυτό, άλλωστε, επιβεβαιώνει την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2020) και του Συνηγόρου του Πολίτη (2014, 2015).

4. Σχετικά με τους παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων αναφέρθηκε στην απουσία του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού, στις διαρκείς νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με αποσπασματικό τρόπο, στην ανεπαρκή επιμόρφωση των υπαλλήλων, στην καθυστέρηση διεκπεραίωσης των αιτημάτων πολιτογράφησης, στην εμπλοκή μεγάλου αριθμού υπηρεσιών και βεβαίως στην ανεπαρκή ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα. Όλες αυτές οι απόψεις έχουν υποστηριχθεί και στο έργο των Fouskas, και συν. (2019), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2020), αλλά αναλύθηκαν διεξοδικά και από τον Παπαθεοδώρου (2015) και τους Γραμματικάκη, Αλεξίου, Παπασιώπη – Πασιά και Βασιλακάκη (2017).

5. Ως προς την επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων σε ζητήματα πολιτογράφησης προκύπτουν περιορισμένες πρωτοβουλίες για τη διεξαγωγή τέτοιων προγραμμάτων, ενώ ορισμένοι συμμετέχοντες τόνισαν ότι με δική τους πρωτοβουλία εκπαιδεύονται σχετικά.

6. Σχετικά με την αξιολόγηση των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων, ακούστηκαν όλες οι απόψεις, τόσο θετικές όσο και αρνητικές. Επίσης, παρατηρήθηκαν και πιο ουδέτερες

απόψεις, λόγω της βραχυχρόνιας ενασχόλησης των ερωτηθέντων με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Αυτό που επιβεβαιώνεται, πάντως, είναι η άποψη των Γραμματικάκη, Αλεξίου, Παπασιώπη – Πασιά και Βασιλακάκη (2017), ως προς το ότι οι συνεχείς νομοθετικές αλλαγές έχουν οδηγήσει και σε αλληλεπικάλυψη νόμων και σύγχυση ορισμένες φορές λόγω ασάφειας και πολυπλοκότητας.

7. Σχετικά με τα προβλήματα στη διαδικασία πολιτογράφησης, οι συμμετέχοντες αναφέρουν σε μεγάλη συχνότητα την ίδια τη διαδικασία που είναι εξαιρετικά χρονοβόρα, τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, την εναλλαγή των Επιτροπών κτλ. Και πάλι, πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για απόψεις που έχουν αναφερθεί ανωτέρω στο θεωρητικό μέρος της εργασίας αυτής από τους Γραμματικάκη, Αλεξίου, Παπασιώπη – Πασιά και Βασιλακάκη (2017), τους Fouskas και συν. (2019), αλλά και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020).

8. Σχετικά με τις πρακτικές που μπορούν να υιοθετηθούν από άλλες χώρες της Ευρώπης για τη διαδικασία πολιτογράφησης, οι περισσότεροι δηλώνουν άγνοια, ενώ πολλοί συμφώνησαν με την πρακτική αυτή χωρίς να μπορούν να υποδείξουν μια συγκεκριμένη χώρα. Εξαιρέση αποτελούν οι περιπτώσεις αναφοράς στη Μεγάλη Βρετανία και τη Σουηδία.

9. Σχετικά με την αξιολόγηση του Ν. 4735/2020, εντοπίζεται μια επιφυλακτικότητα μέχρι την πρακτική του εφαρμογή. Ωστόσο, δεν μπορεί να παραβλεφθεί από τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις η τεράστια σημασία της εισαγωγής των πανελληνίων γραπτών εξετάσεων για την έκδοση του Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση και η συμβολή αυτής στην ορθολογική αντιμετώπιση της διαδικασίας πολιτογράφησης και την απλούστευση – επιτάχυνση αυτής. Πρόκειται, πάντως, για μια άποψη που επιβεβαιώνει όσα αναφέρονται και στην Αιτιολογική Έκθεση του νόμου αυτού.

10. Ομοίως, σχετικά με το όραμα της Διοίκησης με την ψήφιση του Ν. 4735/2020 ως προς τα άρθρα 5Α, 6 και 7 αυτού επισημαίνεται ότι ο εθνικός νομοθέτης απέβλεπε στον

εξορθολογισμό της διαδικασίας πολιτογράφησης, στην με αντικειμενικό και διαφανή τρόπο απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας, στην επιτάχυνση της διαδικασίας αυτής, στην απλούστευσή της. Επομένως, προκύπτει ότι και στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα οι απόψεις των συμμετεχόντων συμπίπτουν και με το περιεχόμενο της Αιτιολογικής Έκθεσης του Ν. 4735/2020.

11. Σχετικά με τις διατάξεις του ΚΕΙ που χρήζουν κατάργησης, οι περισσότερες απαντήσεις αναφέρονται σε διατάξεις που σημειώθηκαν στο Κεφάλαιο 2 της παρούσης εργασίας. Η απάντηση αυτή είναι αναμενόμενη, καθώς οι ερωτώμενοι απασχολούνται σε Υπηρεσίες Ιθαγένειας και είναι επόμενο να έχουν μια συνολική θεώρηση του ΚΕΙ.

12. Σχετικά με τις προτάσεις απλούστευσης της διαδικασίας πολιτογράφησης, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση κατέχει κεντρική θέση στις απαντήσεις μαζί με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Άλλωστε, αυτό έχει υποστηριχθεί και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), και προκρίνεται ως μια λύση που θα ενισχύσει την ταχύτητα της διαδικασίας πολιτογράφησης. Η περαιτέρω απλούστευση της διαδικασίας υποβολής της αίτησης πολιτογράφησης αλλά και της μετέπειτα διαδικασίας ενώπιον των Επιτροπών κρίνεται απαραίτητη από τους συμμετέχοντες. Ωστόσο, στο επίπεδο αυτό αναμένεται η εφαρμογή των προβλέψεων του Ν. 4735/2020, προκειμένου να διαπιστωθεί η ανάγκη περαιτέρω απλούστευσης της διαδικασίας. Επίσης, γίνεται αναφορά και στην εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, είναι σημαντική η άποψη ότι όλα τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν υπό τον όρο της ύπαρξης πολιτικής βούλησης

13. Σχετικά με τον παράγοντα – κλειδί για μια απλή και διαφανή διαδικασία πολιτογράφησης, και πάλι γίνεται αναφορά στην αναγκαιότητα της πολιτικής βούλησης, και στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ενώ εκφράζονται και επιφυλάξεις μέχρι την πρακτική εφαρμογή του Ν. 4735/2020.

14. Τέλος, οι συμμετέχοντες επεσήμαναν τον παράγοντα εκείνον που θεωρούν καταλυτικό για την άμεση διεκπεραίωση της πολιτογράφησης. Έτσι, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, η διαμόρφωση ενός σαφούς και πλήρους νομοθετικού πλαισίου, η εκπαίδευση και κατάρτιση των αρμοδίων υπαλλήλων και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση εντοπίζονται στις απαντήσεις. Οι απόψεις αυτές είναι αναμενόμενες και επιβεβαιώνουν όλα τα ως άνω αναφερόμενα.

7.2 Προτάσεις για το Μέλλον

Το βασικότερο συμπέρασμα που προκύπτει από την παρούσα διπλωματική εργασία – τόσο από το θεωρητικό όσο και από το ερευνητικό της μέρος – είναι ότι απαιτείται η πρακτική εφαρμογή του Ν. 4735/2020, προκειμένου να διαπιστωθούν οι περαιτέρω μεταρρυθμίσεις του καθεστώτος. Ωστόσο, από την έρευνα προκύπτουν ορισμένες προτάσεις, που κρίνονται ως έχουσες μεγάλη σημασία για την απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας πολιτογράφησης.

Η πρώτη πρόταση αναφέρεται στην ψηφιοποίηση των διαδικασιών, όπως συμβαίνει στη Γερμανία, και στην ηλεκτρονική διασύνδεση μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό – μέσω των εφαρμογών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης – θα επισπεύδεται η συνεργασία ανάμεσα στις αρμόδιες υπηρεσίες και θα περιοριστούν οι τεράστιες καθυστερήσεις διεκπεραίωσης των αιτημάτων πολιτογράφησης. Πέραν τούτου, όμως, κρίνεται απαραίτητη η επιμόρφωση και μετεκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε συνεχώς να αναπτύσσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ταχεία εξέταση και διεκπεραίωση των αιτημάτων πολιτογράφησης. Τέλος, διαπιστώνεται η ανάγκη της περαιτέρω απλούστευσης και αποκρυστάλλωσης του νομοθετικού πλαισίου για την πολιτογράφηση. Με τον τρόπο αυτόν θα υιοθετηθεί ένα συμπαγές και οριζόντιο πλαίσιο, όπως αυτό της Γερμανίας, που θα προωθεί ταχείες και αποτελεσματικές διαδικασίες. Αυτό

αναφέρεται στον τρόπο υποβολής των αιτήσεων, στον τρόπο συνεργασίας των αρμοδίων υπηρεσιών, στην εξέταση των αιτημάτων, στη διεξαγωγή της γραπτής και της προφορικής εξέτασης κ.ο.κ.

7.3 Περιορισμοί

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή δημοσίων υπαλλήλων από Τμήματα Ιθαγένειας όλης της χώρας. Ωστόσο, εντοπίζονται και ορισμένοι περιορισμοί σε αυτήν. Ο πρώτος αναφέρεται στο μέγεθος του δείγματος. Στην έρευνα αυτήν συμμετείχαν δεκαεπτά (17) υπάλληλοι και κρίνεται σκόπιμο στο μέλλον να διεξαχθεί αντίστοιχη έρευνα με το ίδιο αντικείμενο με τη συμμετοχή περισσότερων υπαλλήλων.

Ο δεύτερος περιορισμός αναφέρεται στον χρόνο διεξαγωγής της έρευνας αυτής, πριν την πλήρη εφαρμογή του Ν. 4735/2020, ήτοι 1/4/2021, ως προς τις θεμελιώδεις διατάξεις του για τη διαδικασία πολιτογράφησης. Έτσι, θεωρείται ότι θα παρουσίαζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να επαναδιεξαχθεί σε εύθετο χρόνο και αφού τεθεί σε εφαρμογή ο νέος ΚΕΙ, όπως έχει τροποποιηθεί. Μια τέτοια έρευνα, αναμφισβήτητα, θα παρουσίαζε μεγάλο ενδιαφέρον καθώς θα επέτρεπε την επισήμανση των αδυναμιών του νέου νομοθετικού καθεστώτος, μέσω της εφαρμογή και της αξιολόγησής του αφού διαπιστωθούν οι αδυναμίες του και στην πράξη.

Κλείνοντας, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι είναι σαφές πως η πανδημία COVID-19 επίσης αποτελεί έναν αναπόφευκτο περιορισμό, όχι μόνο για τον αριθμό συμμετεχόντων στην διεξαχθείσα έρευνα. Υπό κανονικές συνθήκες, αναμφίβολα, θα ήταν δυνατή η μελέτη των απόψεων και των αιτούντων την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, ώστε να εξεταστεί σφαιρικά το ισχύον καθεστώς και οι αδυναμίες του. Δυστυχώς, κάτι τέτοιο, λόγω των μέτρων περιορισμού της διασποράς του νέου κορωνοϊού δεν επέτρεψε τη διεξαγωγή μιας τέτοιας έρευνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Ανδρουλάκης, Β., Δαβράδος, Ν., Κουτσοπούλου, Α., Κοφίνης, Σ., Σίμου, Μ. -Α., Τσεβάς, Χ., & Τσούκα, Χ. (2019). *Δίκαιο Ιθαγένειας - Η ελληνική ιθαγένεια εν μέσω εθνικών λύσεων και διεθνών εξελίξεων*. (Χ. Τσούκα, Επιμ.) Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γεωργιάδου, Μ. (2015). *Εφαρμογές Ειδικών Αστικών Νόμων*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γραμματικάκη - Αλεξίου, Α., Παπασιώπη - Πασιά, Ζ., & Βασιλακάκης, Ε. (2017). *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο* (Στ' Έκδοση εκδ.). Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Εσωτερικών - Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας - Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας. (2019, 1 Ιουλίου). Ανάκτηση 4 Ιουλίου 2020, από <https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2019/07/egk6-01072019.pdf>

Επίσημη Ιστοσελίδα "Germany Visa - Information Requirements Application Form". (2017). *How to get German Citizenship?* Ανάκτηση 29 Δεκεμβρίου 2020, από <https://www.germany-visa.org/immigration-residence-permit/german-citizenship/>

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία: επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Κριτική.

Τσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας - Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Κεσεπίδης, Α. (2019). *Πολιτογράφηση Αλλοδαπών - Προϋποθέσεις και έννομες συνέπειες*. Ανάκτηση 2 Ιουλίου 2020, από https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/antonios_kepesidis/politografisi-allodapon

Κυριαζή, Ν. (2011). *Η κοινωνιολογική έρευνα - Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.

Ο Γερμανικός Νόμος περί Ιθαγένειας - Nationality Act της 22ας Ιουλίου 1913 (Reich Law Gazette I σελ. 583 - Federal Law Gazette III 102-1), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 του Νόμου της 20ης

Νοεμβρίου 2019 (Federal Law Gazette I, σελ. 1626). (n.d.). Ανάκτηση 6 Ιανουαρίου 2021, από https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stag/englisch_stag.pdf

Παπαθεοδώρου, Θ. (2015). Νομικό Καθεστώς Αλλοδαπών - Ελληνική και Ευρωπαϊκή Νομοθεσία. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Παπασιώπη - Πασιά, Ζ. (2015). *Δίκαιο Αλλοδαπών*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Πατρίκιος, Γ. (2017). Η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας μέσω τιμητικής πολιτογράφησης - Ιστορική αναδρομή και ισχύον κανονιστικό πλαίσιο. *Θεωρία & Πράξη Διοικητικού Δικαίου*(12), σσ. 1131 - 1135.

Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα. (2021). *Πολιτογράφηση*. Ανάκτηση 2 Ιανουαρίου 2021, από http://www.mfa.gov.cy/mfa/Embassies/Embassy_Athens.nsf/All/ABAD3840EA97264FC225803D0027E767?OpenDocument

Ράικος, Α. (2018). Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο III. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Σταυρουλάκη, Ε. (2016). *Μεταναστευτικό Δίκαιο & Δίκαιο Ιθαγένειας*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Συνήγορος του Πολίτη. (2009). *Παθογένειες της διοικητικής δράσης*. Ανάκτηση 6 Ιουλίου 2020, από <https://www.synigoros.gr/resources/docs/09-pathogenies.pdf>

Συνήγορος του Πολίτη. (2014). *Έγγραφο με αριθμό πρωτοκόλλου 158497/38487/2014*. Ανάκτηση 29 Δεκεμβρίου 2020, από <https://www.synigoros.gr/resources/140723-eggrafo-stp.pdf>

Συνήγορος του Πολίτη. (2015). *Ιθαγένεια και Αστική Κατάσταση*. Ανάκτηση 3 Ιανουαρίου 2021, από <https://www.synigoros.gr/resources/docs/ee2015-09-nomos.pdf>

Συνήγορος του Πολίτη. (2016). *Προστασία Προσωπικότητας*. Ανάκτηση 5 Ιουλίου 2020, από <https://www.synigoros.gr/resources/ee2016-12-prostasia-prosopikotitas.pdf>

Συνήγορος του Πολίτη. (2019). *Ομογένεια/Ιθαγένεια*. Ανάκτηση 5 Ιουλίου 2020, από <https://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.omogeneia-ithageneia>

Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. (2021). *Τομέας Αρχείου Πληθυσμού - Απόκτηση Υπηκοότητας λόγω Γάμου με Κύπριο Πολίτη*. Ανάκτηση 6 Ιανουαρίου 2021, από <http://www.moi.gov.cy/moi/CRMD/crmd.nsf/All/D85D66416B31E1F5C2257D2C0043ACB4?OpenDocument>

Τσιώλης, Γ. (2015). Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: διλήμματα, δυνατότητες, διαδικασίες. Στο Γ. Πυργιωτάκης, & Χ. Θεοφιλίδης, *Ερευνητική Μεθοδολογία στις Κοινωνικές Επιστήμες και στην Εκπαίδευση. Συμβολή στην επιστημονική θεωρία και την ερευνητική πράξη* (σσ. 473 - 498). Αθήνα: Πεδίο.

Τσιώλης, Γ. (2018). Η θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Στο Γ. Ζαϊμάκης, *Ερευνητικές διαδρομές στις κοινωνικές επιστήμες: Θεωρητικές - Μεθοδολογικές συμβολές και μελέτες περίπτωσης* (σσ. 97 - 125). Πανεπιστήμιο Κρήτης - Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης & Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας.

Ξενόγλωσση

Anagnostou, D. (2005). Deepening Democracy or Defending the Nation? The Europeanisation of Minority Rights and Greek Citizenship. *West European Politics*, 28(2), σσ. 335 - 357.

Bauböck, R., & Wallace Goodman, S. (2011). *Naturalisation - EUDO Citizenship Policy Brief No. 2*. Ανάκτηση 20 Οκτωβρίου 2021, από https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/51625/RSCAS_EUDO_CIT__PB_2011_02.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Christopoulos, D. (2009). *EUDO Citizenship Observatory - Country Report: Greece*. Ανάκτηση 10 Οκτωβρίου 2020, από <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/19615/Greece2009.pdf?sequence=1>

Christopoulos, D. (2017). An unexpected reform in the maelstrom of the crisis: Greek nationality in the times of the memoranda (2010–2015). *Citizenship Studies*, 21(4), σσ. 483 - 494 doi: 10.1080/13621025.2017.1307604.

Dimitris Christopoulos. (2013). *EUDO Citizenship Observatory*. Ανάκτηση 11 Οκτωβρίου 2020, από https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/19615/RSCAS_EUDO_CIT_2013_10.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Erdmann, K., Παπαναγιώτου, Β., & Συμεωνίδης, Κ. (2011). *Αποκτήστε τη γερμανική υπηκοότητα*. Ανάκτηση 27 Δεκεμβρίου 2020, από <https://www.dw.com/el/%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%AE%CF%83%CF%84%CE%B5-%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE->

%CF%85%CF%80%CE%B7%CE%BA%CE%BF%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/a-6427259

European Commission. (2020). *Pathways to citizenship for third-country nationals in the EU*. Ανάκτηση 3 Ιανουαρίου 2021, από https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/00_eu_emn_study_synthesis_report_citizenship_final_en_0.pdf

Farahat, A., & Hailbronner, K. (2020). *Report on Citizenship Law: Germany (Country Report 2020/05)*. Ανάκτηση 5 Ιανουαρίου 2021, από https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/66430/RSCAS_GLOBALCIT_CR_2020_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Fouskas, T., Anderson, B., Koulierakis, G., Economou, C., Spyridakis, M., Souliotis, K., . . . Gikopoulou, P. (2019). European Migration Network Study 2019: Pathways to citizenship for third - country nationals in the EU Member States - National Report: Greece. Ανάκτηση 3 Ιουλίου 2020, από https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/12_greece_pathways_to_citizenship_en.pdf

Hailbronner, K., & Farahat, A. (2015). *EUDO Citizenship Observatory - Country Report on Citizenship Law: Germany*. Ανάκτηση 5 Ιανουαρίου 2021, από https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/34478/EUDO_CIT_2015_02-Germany.pdf

Koning, E. A. (2011). Ethnic and civic dealings with newcomers: naturalization policies and practices in twenty-six immigration countries. *Ethnic and Racial Studies*, 34(11), σσ. 1974 - 1994 doi: 10.1080/01419870.2011.556747.

Mavrommatis, G. (2017). Greek citizenship tradition in flux? Investigating contemporary tensions between ethnic and civic elements of nationality. *Nationalities Papers*, σσ. 1 - 17 doi: 10.1080/00905992.2017.1354180.

Peters, F., Vink, M., & Schmeets, H. (2016). The ecology of immigrant naturalisation: a life course approach in the context of institutional conditions. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(3), σσ. 359 - 381. Ανάκτηση από <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/29828/AccessstoCitizenshipanditsImpactonImmigrantIntegration.pdf?sequence=1>

Robbins, D. (2008). Questionnaire Construction. Στο K. Yang, & G. J. Miller, *Handbook of Research Method in Public Administration* (σσ. 255 - 267). Boca - Raton - London - New York: CRC Press - Taylor & Francis Group.

Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*(104), σσ. 333 - 339.

Tsitselikis, K. (2006). Citizenship in Greece: Present challenges for future changes. Στο D. Kalekin-Fishman, & P. Pitkänen, *Multiple Citizenship As A Challenge To European Nation-States* (σσ. 145 - 170). Rotterdam: Sense Publishers.

Yeager, S. J. (2008). Where Do Research Questions Come from and How Are They Developed? Στο K. Yang, & G. J. Miller, *Handbook of Research Methods in Public Administration* (σσ. 45 - 59). Boca - Raton - London - New York: CRC Press - Taylor & Francis Group.

Νομοθεσία

Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4735/2020. (2020). Ανάκτηση 8 Ιανουαρίου 2021, από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/t-ithageneia-OLO-eis.pdf>

N. 3284/2004. (2004). *Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας.* Ανάκτηση 15 Οκτωβρίου 2020, από https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/166497

Ο Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμος του 2002 (141(I)/2002). (n.d.). Ανάκτηση 7 Ιανουαρίου 2021, από http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2002_1_141/full.html

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ι. Ο ΟΔΗΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Ο παρών οδηγός συνεντεύξεων έχει συνταχθεί για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου με τίτλο «Πολιτογράφηση ομογενών – αλλογενών – ανιθαγενών: Επισκόπηση της ελληνικής νομοθεσίας και συγκριτική επισκόπηση με νομοθεσίες και πρακτικές άλλων Ευρωπαϊκών χωρών (Κύπρος και Γερμανία). Διερεύνηση των προτάσεων για την απλούστευση των διαδικασιών και προσδοκίες από την εφαρμογή του Ν. 4735/2020».

Ο οδηγός απευθύνεται αποκλειστικά σε υπαλλήλους Τμημάτων Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Τα συλλεχθέντα δεδομένα πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για ακαδημαϊκούς σκοπούς και μόνο, τηρώντας τους κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων μέσω της ανωνυμίας τους. Ο κύριος στόχος είναι κατά την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων να επιτευχθεί όσο το δυνατόν εκτενέστερη αναφορά και συλλογή πληροφοριών για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών και τα εμπόδια που συναντώνται κατά την άσκηση των καθηκόντων, την κατάρτιση και την αποδοτικότητα του προσωπικού, την υφιστάμενη νομοθεσία, τις προτάσεις για την απλούστευση των διαδικασιών αλλά και τις προσδοκίες για την επίτευξη τους.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;
2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;
3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασία σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;
4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;
5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;
6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;
7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;
9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.
10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;
11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;
12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;
13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;
14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;
15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

II. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 1

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

- 1) Α΄ Περιφερειακή Δ/ση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας - Τμήμα Ιθαγένειας Ν.Πέλλας, ΔΕ-Διοικητικών Γραμματέων – Εισηγητής, από έτος 2000 στο αντικείμενο της ιθαγένειας. Αρμοδιότητες: παραλαβή αιτημάτων ιθαγένειας, έλεγχος, συμπληρωματικά έγγραφα, επικοινωνία με αρμόδιες υπηρεσίες, έκδοση αποφάσεων ιθαγένειας (κυρίως με καθορισμό), αποστολή για ΦΕΚ, δημοτολόγηση, κοινοποιήσεις, ενημερώσεις κοινού, αποστολή αλληλογραφίας στα ΕΛ.ΤΑ.
- 2) Υπάρχει συνεργασία με Δήμους της χώρας, Προξενικά Γραφεία, Εθνικό Τυπογραφείο, Υ.ΠΡΟ.ΠΟ., Τμήμα Ποινικού Μητρώου, Εισαγγελίες της χώρας, άλλες Διευθύνσεις και Τμήματα Ιθαγένειας, Υπουργείο Εσωτερικών. Στην ολοκλήρωση περαίωσης μιας υπόθεσης ιθαγένειας σίγουρα επιδρά αυτή η συνεργασία, αναλόγως της υπόθεσης και των στοιχείων αυτής. Φυσικά αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, την περαιτέρω αναμονή για την ολοκλήρωση της υπόθεσης ιθαγένειας των ενδιαφερομένων αλλοδαπών ή ομογενών.
- 3) Συνήθη προβλήματα είναι οι διαφοροποιήσεις σε ονοματεπωνυμικά στοιχεία των αλλοδαπών κατά την κατάθεση των δικαιολογητικών τους, ή άλλες διαφορές σε έγγραφα που προσκομίζουν, ή και ελλιπή δικαιολογητικά κατά την κατάθεση. Κάποιες φορές δεν λείπει και η μη κατανόηση κάποιων δικαιολογητικών. Οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να δείχνουν περισσότερη προσοχή στην νομοθεσία της χώρας μας ως προς την ιθαγένεια, μελετώντας κατάλληλα, όπως βέβαια παράλληλα μαθαίνοντας καλύτερα την ελληνική γλώσσα μας.
- 4) Εμείς με τα ανάλογα ραντεβού που κλείνουμε στους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς ή ομογενείς για την κατάθεση δικ/κών ιθαγένειας, πιστεύω ότι ανταποκρινόμαστε στο έπακρο στα καθήκοντά μας. Τα παράπονα που λαμβάνουμε είναι συνήθως για καθυστερήσεις στις επιτροπές πολιτογράφησης και στα κεντρικά του ΥΠ.ΕΣ. για την έκδοση αποφάσεων, όσο αφορά κυρίως τις πολιτογραφήσεις.
- 5) Παράγοντες είναι ο ηλεκτρονικός κυρίως εξοπλισμός (υπολογιστές, περιφερειακά συστήματα, προγράμματα), τα οποία χρήζουν αντικατάσταση με καινούριας τεχνολογίας.
- 6) Αρκετά.
- 7) Έχει βελτιωθεί πολύ, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.
- 8) Οι καθυστερήσεις στις επιτροπές πολιτογράφησης.
- 9) Μέσα στις χώρες της Ε.Ε. υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς τη διαδικασία της πολιτογράφησης. Υπάρχουν παραδείγματα, που μπορούν να αλλάξουν τα δεδομένα μας.
- 10) Οι πανελλήνιες εξετάσεις, θα συμβάλουν πιστεύω, σε μια πιο ορθολογική αντιμετώπιση της πορείας και της διαδικασίας μιας πολιτογράφησης, όπως και η πρότερη γνώση της ελληνικής γλώσσας.
- 11) Η ορθότερη και κατά το δυνατό πιο αντικειμενική απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας στους μόνιμους αλλοδαπούς στη χώρα μας.
- 12) Να απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για το δικαίωμα της αίτησης πολιτογράφησης αλλοδαπού στη χώρα.
- 13) Δεν υπάρχει λόγος για περαιτέρω απλούστευση των διαδικασιών.

- 14) Να απαιτείται η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, αφού περάσουν συγκεκριμένη εκπαίδευση οι ενήλικες αλλοδαποί-μετανάστες στη χώρα μας και μετά από 10ετή νόμιμη παραμονή.
- 15) Την διαδικασία της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 2

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

Α΄ Περιφερειακή Δ/ση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας - Τμήμα Ιθαγένειας Ν. Πέλλας, ΔΕ-Διοικητικών Γραμματέων – Εισηγητής, από έτος 2017 στο αντικείμενο της ιθαγένειας. Αρμοδιότητες: παραλαβή αιτημάτων ιθαγένειας, έλεγχος, συμπληρωματικά έγγραφα, επικοινωνία με αρμόδιες υπηρεσίες, έκδοση αποφάσεων ιθαγένειας (κυρίως με φοίτηση 4332/15), αποστολή για ΦΕΚ, δημοτολόγηση, κοινοποιήσεις, ενημερώσεις κοινού, αποστολή αλληλογραφίας στα ΕΛ.ΤΑ.

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

Υπάρχει συνεργασία με Δήμους της χώρας, Προξενικά Γραφεία, Εθνικό Τυπογραφείο, Υ.ΠΡΟ.ΠΟ., Τμήμα Ποινικού Μητρώου, Εισαγγελίες της χώρας, άλλες Διευθύνσεις και Τμήματα Ιθαγένειας, Υπουργείο Εσωτερικών. Στην ολοκλήρωση περαίωσης μιας υπόθεσης ιθαγένειας σίγουρα επιδρά αυτή η συνεργασία, αναλόγως της υπόθεσης και των στοιχείων αυτής. Η καθυστέρηση έκδοσης από το αρμόδιο Τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης του πιστοποιητικού ποινικού μητρώου προκαλεί συχνά καθυστερήσεις στην όλη διαδικασία.

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασίας σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

Τα περισσότερα προβλήματα παρατηρούνται από τις διαφοροποιήσεις σε ονοματεπωνυμικά στοιχεία των αλλοδαπών κατά την κατάθεση των δικαιολογητικών τους καθώς και στην αποτύπωση της μετάφρασης από τους δικηγόρους και ελλιπή δικαιολογητικά κατά την κατάθεση. Κάποιες φορές δεν λείπει και η μη κατανόηση κάποιων δικαιολογητικών. Η διαδικασία θα διευκολυνόταν αν οι πολίτες έδειχναν περισσότερη εμπιστοσύνη και αξιοπιστία στην υπηρεσία και ανταποκρίνονταν ταχύτερα και πληρέστερα σε ότι τους ζητάμε.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;

Η εξυπηρέτηση είναι αρκετά καλή. Τα παράπονα που λαμβάνουμε είναι συνήθως για καθυστερήσεις στις επιτροπές πολιτογράφησης και στα κεντρικά του ΥΠ.ΕΣ. για την έκδοση αποφάσεων, όσο αφορά κυρίως τις πολιτογραφήσεις.

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

Η αποτελεσματικότητά επηρεάζεται κυρίως από τις διαρκείς και αποσπασματικές αλλαγές στη νομοθεσία, την έλλειψη έγκαιρων και σαφών οδηγιών. Η καθιέρωση ενός συμπαγούς και σταθερού νομοθετικού πλαισίου θα βοηθούσε στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;

Από τη στιγμή που η νομοθεσία για την απόκτηση ιθαγένειας αλλάζει τόσο συχνά κανείς υπάλληλος δεν προλαβαίνει να την κατανοήσει και να επιμορφωθεί κατάλληλα. Η Δημόσια Διοίκηση πρέπει να βρει μια σταθερότητα της νομοθεσίας σε ένα τόσο σημαντικό θέμα και μετά να εστιάσει στην κατάρτιση και στην επιμόρφωση, η οποία εν τέλει δεν υφίσταται.

7. Πώς θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

Αν και πολλές μεταβολές γίνονται προς τη σωστή κατεύθυνση, η προχειρότητα των ρυθμίσεων, η συνεχής μεταβολή τους καθώς και η καθυστερημένη εφαρμογή τους (λόγω ελλιπούς προετοιμασίας) οδηγούν σε νέες καθυστερήσεις, ασάφειες και δυσλειτουργίες.

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;

Τα προβλήματα είναι κυρίως η μεγάλη διάρκεια της διαδικασίας και η ανομοιομορφία στην κρίση των Επιτροπών Πολιτογράφησης.

9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.

Δεν μπορώ να έχω ακριβή άποψη γιατί δεν γνωρίζω τη διαδικασία πολιτογράφησης άλλων χωρών.

10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;

Οι γραπτές εξετάσεις σε πανελλήνιο επίπεδο θα μειώσει τον μεγάλο όγκο των αιτήσεων με τον αποκλεισμό, εκ των προτέρων, αυτών που αν εξετάζονταν από την Επιτροπή Πολιτογράφησης αυτή θα εισηγούνταν αρνητικά για την πολιτογράφησή τους.

11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;

Η ορθότερη, πιο γρήγορη και κατά το δυνατό πιο αντικειμενική απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας.

12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;

Δεν έχω εντοπίσει κάποια διάταξη που χρειάζεται να καταργηθεί, ο νόμος είναι πολύ πρόσφατος και αυτό που είναι απαραίτητο είναι να τηρηθεί για αρκετό διάστημα, έτσι ώστε να κριθεί εκ του αποτελέσματος οποιαδήποτε διάταξη χρήζει κατάργησης.

13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;

Να απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για το δικαίωμα της αίτησης πολιτογράφησης.

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα των τελευταίων ετών είναι οι συνεχείς αλλαγές, οπότε θεωρώ ότι πρόχειη η εφαρμογή της ισχύουσας ήδη νομοθεσίας με το νέο σύστημα που εισάγει και να μην γίνουν άλλες αλλαγές που θα προκαλέσουν νέες δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις.

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

Η σαφήνεια και πληρότητα της νομοθεσίας σε συνδυασμό με την κατάλληλη κατάρτιση του προσωπικού των Δ/νσεων ιθαγένειας και την σωστή ενημέρωση του κοινού.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 3

1. Τ.Ι. Πέλλας, μόνιμη υπάλληλος από 21-2-2005. Αντικείμενο: Απονομή ελληνικής ιθαγένειας.

2. Ναι. Καθυστερήση χρονική κυρίως αλλά και ποιοτική

3. Α) Μη τήρηση ωραρίου

Β) Συνεχόμενη όχληση με τηλέφωνα

Γ) Δυσκολία κατανόησης των ζητούμενων δικαιολογητικών λόγω μη επαρκούς γνώσης της γλώσσας.

Τι θα μπορούσαν να κάνουν: α) ηλεκτρονικός έλεγχος των υποθέσεών τους μέσα σε ιστοσελίδα ΥΠΕΣ β) καλύτερη γνώση της γλώσσας και μετά αίτηση για ελληνική ιθαγένεια

4. Η διαδικασία της πολιτογράφησης όπως είναι σήμερα είναι χρονοβόρα και απαιτεί συνεχόμενη μεταφορά των φακέλων. Για τον πολίτη από τη στιγμή που θα καταθέσει την αίτησή του μέχρι αυτή να εξεταστεί υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση λόγω πλήθους αιτημάτων με αποτέλεσμα για αυτό το χρονικό διάστημα να ζητούνται επιπλέον δικαιολογητικά για επικαιροποίηση, με αποτέλεσμα τη δυσαρέσκειά του.

5. - Διευκρινίσεις στη νομοθεσία

- Η μη τήρηση ωραρίου από τους πολίτες

- Στενότητα χώρου

- Σωστός εξοπλισμός (Η/Υ, φαξ, κλπ)

Αλλαγή: επιμορφωτικά σεμινάρια και νέοι Η/Υ με καλύτερο λογισμικό

6. Θεωρώ ότι η επιμόρφωση πρέπει να είναι συνεχής

7. Υπάρχει πολυνομία με συνεχείς τροποποιήσεις. Οι συχνές αλλαγές δυσκολεύουν τους υπαλλήλους

8. Χρονική καθυστέρηση κατά την πολιτογράφηση αλλογενών

9. Δεν γνωρίζω τη νομοθεσία άλλων χωρών για την πολιτογράφηση

10. Θεωρώ ότι είναι πολύ σωστός ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η πολιτογράφηση ενός αλλογενούς αλλοδαπού διότι βασικό είναι η καλή γνώση της γλώσσας αλλά και η ομαλή ένταξη του στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας
11. Η επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής της ελληνικής ιθαγένειας κατά την πολιτογράφηση των αλλογενών αλλοδαπών αλλά και το αδιάβλητο αυτής της διαδικασίας
12. Όχι
13. Α) Εκτός των πιστοποιητικών τα υπόλοιπα δικαιολογητικά θα μπορούσαν να αποστέλλονται ηλεκτρονικά στην υπηρεσία
- Β) Η μη αυτοπρόσωπη παρουσία του αιτούντα αλλά αποστολή ηλεκτρονικής αίτησης με ταυτόχρονη ταχυδρομική αποστολή των δικαιολογητικών.
14. Προς το παρόν περιμένω την εφαρμογή του Ν. 4735/2020 για την πολιτογράφηση αλλογενών
15. Πολιτογράφηση αλλογενών: πλήθος επιτροπών (ενασχόληση περισσότερων υπαλλήλων με την πολιτογράφηση)
- Πολιτογράφηση ομογενών: αναμονή ποινικού μητρώου

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 4

Απαντήσεις

1) Ανήκω στο τμήμα πολιτογράφησης Κεντρικής Μακεδονίας από 11/2019.

Το αντικείμενο της εργασίας μου είναι η πολιτογράφησης και όλα τα στάδια της μέχρι την υπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα, αλλά και η ενημέρωση – συμπλήρωση των φακέλων σε περίπτωση που επιστρέψουν από το Υπουργείο χωρίς την υπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα, μετά τον έλεγχο από το καινούριο τμήμα ελέγχου του Υπουργείου.

2) Συνεργάζομαι με άλλες υπηρεσίες όταν αυτό είναι απαραίτητο. Η συνεργασία δεν έχει μεγάλη επίδραση στην εξυπηρέτηση του κοινού, εκτός κι αν μιλάμε για το Υπουργείο το οποίο είναι η προϊσταμένη μας αρχή.

3) Δεν θα έλεγα ότι υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα, εκτός από την μη καλή κατανόηση της γλώσσας από τους ενδιαφερόμενους.

4) Το κυριότερο παράπονο από τους αιτούντες πιθανόν αφορά τις καθυστερήσεις από την γραφειοκρατική διαδικασία.

5) Δεν νομίζω να υπάρχουν παράγοντες σοβαροί που να επηρεάζουν τις επαγγελματικές μου υποχρεώσεις.

6) Αν και δεν γίνονται συχνά σεμινάρια επιμόρφωσης σε θέματα ιθαγένειας και πολιτογράφησης, η υπηρεσία υποστηρίζει την επιμόρφωση και την εκπαίδευση των υπαλλήλων σε οποιοδήποτε επίπεδο πανεπιστημιακών σπουδών επιθυμούν να ακολουθήσουν, μέσω της έγκρισης - χορήγησης εκπαιδευτικής άδειας.

7) Από ότι φαίνεται έχει ξεκινήσει (με αργούς ρυθμούς) μια διαδικασία απλοποίησης των διαδικασιών.

8) Το κυριότερο πρόβλημα είναι η ίδια η διαδικασία, που μπορεί από απλή να μετατραπεί σε περίπλοκη και χρονοβόρα και δεύτερο πρόβλημα για τους ενδιαφερόμενους είναι η συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής.

9) Η Ελλάδα, όπως και κάθε χώρα έχει μια τελείως διαφορετική ταυτότητα ως προς το μεταναστευτικό και η «αντιγραφή» πρακτικών από άλλες χώρες με σκοπό την εφαρμογή τους χωρίς συγκεκριμένες μελέτες και προσαρμογή στα ελληνικά δεδομένα, νομίζω ότι θα οδηγήσει σε αποτυχία.

- 10) Στην παρούσα φάση δεν μπορούμε να αξιολογήσουμε τον καινούριο νόμο γιατί δεν έχουμε δει την πλήρη εφαρμογή του.
- 11) Επίσης, αυτή η συζήτηση είναι λίγο πρόωρη, αλλά θα μπορούσα να υποθέσω ότι αφορά την απλούστευση των διαδικασιών, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι είναι ρεαλιστικός αυτός ο χρόνος (4/2021) στον οποίο τοποθετείται η αλλαγή στον νόμο.
- 12) Δεν θα μπορούσα να πω ότι εντοπίζω διατάξεις που θα πρέπει να καταργηθούν, μόνο διαδικασίες που να μειώνουν την γραφειοκρατία.
- 13) Για να αλλάξει η διαδικασία της πολιτογράφησης ή κάποια μέρη της, θα πρέπει να αλλάξει ο νόμος και για να γίνει αυτό θα πρέπει να υπάρχει πολιτική βούληση ως προς το «ποιους» και με ποιο τρόπο θέλουμε σαν κράτος να αποκτήσουν την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη. Επομένως, δεν μπορώ να πω ότι με κάποιες αλλαγές απλουστεύεται η διαδικασία.
- 14) Επίσης, οι νομοθετικές αλλαγές εξαρτώνται από την βούληση του κράτους. Θα μπορούσε να υπάρξει μια απλή διαδικασία αλλά θα πρέπει να συνεκτιμηθούν πολλοί παράγοντες ως προς την εφαρμογή της.
- 15) Μεγάλο ρόλο παίζει η συνέντευξη των υποψηφίων. Σε αυτό το κομμάτι θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες αλλαγές.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

Εργάζομαι στο Τμήμα Πολιτογράφησης της Α Περιφερειακής Δ/σης Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας ως υπάλληλος ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, συνολικά περίπου 6,5 χρόνια. Τα κύρια καθήκοντά μου είναι ο έλεγχος της πληρότητας και η επικαιροποίηση φακέλων πριν την εισαγωγή τους στην Επιτροπή Πολιτογράφησης. Επίσης είμαι αναπληρωματικό μέλος της Επιτροπής Πολιτογράφησης και έχω διατελέσει αναπληρώτρια Γραμματέας της.

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

Η επεξεργασία των φακέλων γίνεται χωρίς συμμετοχή άλλων υπηρεσιών, εκτός της περίπτωσης αναζήτησης πιστοποιητικού μητρώου και στοιχείων σχετικά με τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, που γίνονται μέσω του ΟΠΣ. Η καθυστέρηση έκδοσης από το αρμόδιο Τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης του πιστοποιητικού ποινικού μητρώου προκαλεί συχνά καθυστερήσεις στην όλη διαδικασία.

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασία σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχόπεδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

Τα κυριότερα προβλήματα σε σχέση με τους πολίτες είναι οι διαμαρτυρίες τους για τις καθυστερήσεις καθώς και όταν τους ζητούνται συμπληρωματικά δικαιολογητικά για τα οποία δεν είχαν ενημερωθεί εξαρχής ότι μπορεί να χρειαστεί να προσκομίσουν. Η διαδικασία θα διευκολυνόταν αν οι πολίτες έδειχναν περισσότερη εμπιστοσύνη στην υπηρεσία και ανταποκρίνοντας ταχύτερα και πληρέστερα σε ό,τι τους ζητάμε.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;

Η εξυπηρέτηση είναι αρκετά καλή, δεδομένων των συνθηκών. Τα κύρια παράπονα αφορούν τη μεγάλη διάρκεια της διαδικασίας.

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

Η αποτελεσματικότητά επηρεάζεται κυρίως από τις διαρκείς και αποσπασματικές αλλαγές στη νομοθεσία, την έλλειψη έγκαιρων και σαφών οδηγιών και την συγκέντρωση μεγάλου όγκου δικαιολογητικών σε έντυπη μορφή. Η πλήρης ψηφιοποίηση της διαδικασίας και η καθιέρωση ενός συμπαγούς και σταθερού νομοθετικού πλαισίου θα βοηθούσε στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;
Σεμινάρια σχετικά με τις αλλαγές στη νομοθεσία έχουν γίνει δύο φορές στα τελευταία 10 χρόνια και γενικά δεν υπάρχει πρόνοια για την επιμόρφωση και την κατάρτιση των υπαλλήλων, οι οποίοι εν πολλοίς πρέπει να βασίζονται στην προσωπική τους προσπάθεια και έρευνα και τη συνεργασία με συναδέλφους για να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν σωστά τη νομοθεσία.
7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;
Αν και πολλές μεταβολές γίνονται προς τη σωστή κατεύθυνση, η αποσπασματικότητα και κάποιες φορές προχειρότητα των ρυθμίσεων, καθώς και η καθυστερημένη εφαρμογή τους (λόγω ελλιπούς προετοιμασίας) οδηγούν σε νέες καθυστερήσεις, ασάφειες και δυσλειτουργίες.
8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;
Τα προβλήματα είναι κυρίως η μακρά διάρκεια της διαδικασίας και η ανομοιομορφία στην κρίση των Επιτροπών Πολιτογράφησης.
9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.
Κάθε χώρα έχει τις ιδιαιτερότητές της και η εισαγωγή βέλτιστων πρακτικών από άλλες χώρες θα πρέπει να γίνεται με φειδώ και πολύ καλή μελέτη. Δεν μπορώ να αναφέρω συγκεκριμένα παραδείγματα γιατί δεν έχω ασχοληθεί με τη διαδικασία πολιτογράφησης άλλων χωρών.
10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;
Η εισαγωγή γραπτών εξετάσεων σε πανελλαδικό επίπεδο θα συμβάλει στην μείωση του όγκου των αιτήσεων μέσω του εκ των προτέρων αποκλεισμού όσων πιθανότατα θα λάμβαναν αρνητική εισήγηση από την Επιτροπή και άρα θα δώσει τη δυνατότητα στο σύστημα να «αναπνεύσει» και να κινείται ταχύτερα προς όφελος όσων πληρούν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις. Επίσης θα εξαλειφθεί η ανομοιομορφία στην κρίση μεταξύ των Επιτροπών Πολιτογράφησης.
11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;
Το όραμα είναι η εισαγωγή μιας διαδικασίας πιο αντικειμενικής, αδιάβλητης και ταχείας.
12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;
Η πρόσφατη τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 11 που απαιτεί τον έλεγχο της διαμονής στην Ελλάδα των ανήλικων και άγαμων τέκνων πριν τη δημοτολόγησή τους, είναι δύσκολη στην εφαρμογή της, προσθέτει βάρος στη διαδικασία και είναι αμφίβολης σκοπιμότητας και χρησιμότητας. Πιστεύω πως πρέπει να καταργηθεί.
13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;
Θεωρώ περιττή την εξέταση όλων των αιτήσεων από 3μελή επιτροπή υπαλλήλων. Θα ήταν προτιμότερο ο αλλοδαπός να καλείται σε συνέντευξη μόνο εφόσον συντρέχουν λόγοι, δηλ. από τα στοιχεία του φακέλου εγείρονται αμφιβολίες για την επαρκή ένταξή του στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας και η δυνατότητα συμμετοχής του ως πολίτη σε αυτήν.

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;

Προς το παρόν θεωρώ ότι προέχει η εφαρμογή της ισχύουσας ήδη νομοθεσίας με το νέο σύστημα που εισάγει και να μην γίνουν άλλες αλλαγές που θα προκαλέσουν νέες δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις.

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

Η σαφήνεια και πληρότητα της νομοθεσίας σε συνδυασμό με την κατάλληλη κατάρτιση του προσωπικού των Δ/σεων ιθαγένειας και την σωστή ενημέρωση του κοινού είναι οι παράγοντες που θα επιτάχυναν την διαδικασία πολιτογράφησης.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 6

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

Εργάζομαι στην Α΄ Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας, ως προϊσταμένη του Τμήματος Γραμματείας έξι (6) χρόνια, σε σύνολο 35 χρόνια δημόσιας υπηρεσίας. Πέρα από τα καθήκοντα μου στην γραμματεία, έλεγχα τους φακέλους για κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας, σύμφωνα με το νόμο 4332/2015, πριν υπογραφούν από την Διευθύντρια .

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

Η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες είναι απαραίτητη για να μπορούμε να εξυπηρετούμε άμεσα τον πολίτη.

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασίας σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

Η γλώσσα δυσχεραίνει την εξυπηρέτηση των πολιτών. Δεν μπορούν να γράψουν μία αίτηση και δυσκολεύονται να καταλάβουν τι τους ζητάμε στο τηλέφωνο.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;

Ο βαθμός εξυπηρέτησης είναι άριστος αλλά οι αιτήσεις είναι πάρα πολλές και τα παράπονα τους είναι ότι περιμένουν αρκετά χρόνια για να πολιτογραφηθούν,

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

Όχι.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;

Η επιμόρφωση είναι ικανοποιητική.

7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

Αρκετά καλές . Θα μπορούσε όμως ο νομοθέτης να ήταν πιο αυστηρός με το εισόδημα των αιτούντων κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας.

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;

Η πολυετής αναμονή των αιτούντων και η εκ νέου επικαιροποίηση των φακέλων τους.

9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.

Πιστεύω πως άλλες χώρες έχουν ως πλαφόν το ελάχιστο εισόδημα των αιτούντων.

10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;
Θετικά το βλέπω. Η αξιολόγηση ως προς τα αποτελέσματα του νόμου θα έρθει αργότερα.

11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;

Η ταχύτερη διαδικασία πολιτογράφησης.

12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;

Όχι.

13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;

Τα δωρεάν σεμινάρια (από υπαλλήλους) ελληνομάθειας πάνω στις ερωτήσεις (τράπεζα θεμάτων) που θα θέσει το Υπουργείο για να περάσουν οι αιτούντες τις εξετάσεις. Επειδή νομίζω ότι θα δυσκολευτούν στις εξετάσεις.

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;

Ας δούμε την εφαρμογή του ν.4735/2020.

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

Μέχρι τώρα ήταν απροετοίμαστοι στις ερωτήσεις της επιτροπής πολιτογράφησης και αυτό είχε ως συνέπεια σε κάθε συνεδρίαση οι θετικές εισηγήσεις της επιτροπής ήταν πολύ λίγες. Οι απορριφθέντες κατέθεταν νέα αίτηση πολιτογράφησης. Άρχιζε νέος κύκλος και ήταν πάλι στην αναμονή.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Είμαι του κλάδου ΠΕ ΔΙΟΙΚ-ΟΙΚ και έχω τοποθετηθεί, ως εισηγητής, στο Τμήμα Πολιτογράφησης της Α΄ Π.Ε.Ρ. Δ/ΝΣΗΣ ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, εδώ και 3 μήνες,. Είμαι γραμματέας της Επιτροπής Πολιτογράφησης με αρμοδιότητα τους νομούς της Κεντ. Μακεδονίας πλην της Θεσσαλονίκης, από την αρχή του 2020.

2. Συνεργάζομαι κυρίως με τα Τμήματα Ιθαγένειας των νομών που ανήκουν στην Υπηρεσία μας. Η συνεργασία αυτή συνήθως επιδρά ευνοϊκά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού.

3. Τα κυριότερα προβλήματα που προκύπτουν ενίοτε είναι: η δυσκολία συνεννόησης λόγω μη επαρκούς γνώσης της γλώσσας και η άγνοια των διαδικασιών που οφείλεται στην μικρή κοινωνική ένταξη των αλλογενών πολιτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις χρήσιμη θα ήταν η απεύθυνση των πολιτών για συνδρομή σε ΜΚΟ ή διαμεσολαβητές - δικηγόρους.

4. Ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που απευθύνονται στην Υπηρεσία μας είναι ικανοποιητικός. Κύρια παράπονα των πολιτών είναι η χρονοβόρα διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων τους.

5. Οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των επαγγελματικών μου υποχρεώσεων είναι η συχνή αλλαγή της νομοθεσίας, οι καθυστερημένες διευκρινίσεις – εγκύκλιοι εφαρμογής των αλλαγών, η μη έγκαιρη (ή καθόλου) ενημέρωση του πληροφοριακού συστήματος ιθαγένειας.

6. Η οργανωμένη επιμόρφωση από τη Διοίκηση κρίνεται ανεπαρκής.

7. Οι νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα έχουν θετικό πρόσημο.

8. Κυριότερα προβλήματα είναι η συχνή αλλαγή της νομοθεσίας, χωρίς μία ολοκληρωμένη πρόταση, αλλά με αποσπασματικές - εμβλαμματικές παρεμβάσεις, παλινοδίες, οπισθοχωρήσεις και συχνά ιδεοληπτικά τέλματα (πάγωμα νόμου Ραγκούση).

9. Δεν έχω εικόνα από πρακτικές άλλων χωρών.

10. Η εξακρίβωση των γνώσεων των αλλοδαπών σε γλώσσα, ιστορία, πολιτισμό και πολιτικούς θεσμούς με εξετάσεις και θέματα από μια τράπεζα, είναι θετική. Ένσταση υπάρχει στο γεγονός ότι μπαίνει τεκμήριο οικονομικής ένταξης (εισόδημα), το ύψος του οποίου θα καθορίζεται με υπουργικές αποφάσεις.

11. Στόχος της Διοίκησης, όπως έχει ανακοινωθεί από τους καθ ύλην αρμόδιους, είναι: η εξακρίβωση των γνώσεων των υποψηφίων αλλογενών αλλοδαπών να γίνεται με αδιάβλητο, αντικειμενικό και δίκαιο τρόπο, μέσω της χρήσης της τεχνολογίας, ενώ τελικός σκοπός είναι η χωρίς καθυστερήσεις απονομή (ή απόρριψη) της ιθαγένειας.

12. Να καταργηθεί η παρ. β. του άρθρου 94 του ν. 4674/2020: «Αλλαγές στους δικαιούχους μειωμένων χρονικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης» και να επανέλθει η χρονική προϋπόθεση πολιτογράφησης των 3 ετών για τους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες.

13. Η διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω με την ηλεκτρονική διασύνδεση των Υπηρεσιών μας με άλλες κρατικές υπηρεσίες (π.χ. Διευθύνσεις Εκπαίδευσης κλπ), με σκοπό την αυτεπάγγελτη αναζήτηση και άμεση έκδοση πιστοποιητικών. Αυτό πιθανόν να απαιτεί νομοθετική πρόβλεψη.

14. Εφόσον υπάρχει πολιτική βούληση των αρμοδίων είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης.

15. Ο σημαντικότερος παράγοντας για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης είναι η κατεύθυνση που δίνεται από την κεντρική διοίκηση και η πολιτική βούληση που προανέφερα.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 8

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εργάζομαι στο ΤΙ Ημαθίας, έχω 17 χρόνια και 7 μήνες υπηρεσίας και ασκώ καθήκοντα προϊσταμένου. Παράλληλα ασχολούμαι και με ένα μικρό κομμάτι του όλου αντικειμένου δηλ τις υποθέσεις «διαπίστωσης» ιθαγένειας (Άρθρα 1, 2, 14 κ.λπ. του ΚΕΙ).

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι, συνεργαζόμαστε κατά κύριο λόγο μέσω του πληροφοριακού συστήματος ιθαγένειας με τις υπηρεσίες του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και του Υπουργείου Δικαιοσύνης αλλά και με έγχαρτη αλληλογραφία τόσο με τις υπηρεσίες αυτές – εάν χρειαστεί κάποια περαιτέρω διευκρίνηση – όσο και με άλλες υπηρεσίες όπως η Κεντρική Υπηρεσία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, οι Περιφερειακές Δ/σεις Ιθαγένειας και τα Τμήματα Ιθαγένειας αυτών, Δήμοι του Νομού μας ή άλλων Νομών της Επικράτειας, Προξενία της Ελλάδας στο Εξωτερικό, Περιφερειακές Ενότητες, Δικαστήρια, ΚΕΠ, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Αστυνομικές Δ/σεις και Αστυνομικά Τμήματα ή Τμήματα Ασφαλείας και πιο σπάνια υπηρεσίες του Υπουργείου Άμυνας, Οργανισμών κ.λπ. Η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες επηρεάζει την ταχύτητα και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού.

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασία σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η υπηρεσία μας απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε αλλοδαπούς ή ημεδαπούς που κατοικούν από μακρού στο εξωτερικό. Ως εκ τούτου είναι λίγο δύσκολη η επικοινωνία μας με αυτούς, ειδικά όταν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ορολογία. Δεν ξέρω οι ίδιοι τί θα μπορούσαν να κάνουν με αυτό. Ο γράφων και οι λοιποί συνάδελφοι προσπαθούν να εξηγούν τις διαδικασίες με όσον το δυνατόν κατανοητότερο τρόπο. Επίσης υπάρχουν περιπτώσεις όπου απευθύνονται στην υπηρεσία μας για να αποκτήσουν την ιθαγένεια για να ικανοποιήσουν ανάγκες τους ξένες ως προς την αποστολή μας όπως διευκόλυνση μετανάστευσής τους σε άλλες χώρες, υπαγωγή σε προνοιακά επιδόματα ή άλλες απολαβές που περιορίζονται μόνον σε όσους έχουν ήδη την ελληνική υπηκοότητα κ.λπ.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πιστεύω ότι ο βαθμός εξυπηρέτησης από το τμήμα μας είναι αρκετά υψηλός καθώς οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται αναλυτικά για όλες τις διαδικασίες και τα δικαιολογητικά από την πρώτη τους επίσκεψη στην υπηρεσία μας τόσο προφορικά όσο και μέσω της διανομής ειδικού φυλλαδίου που περιέχει αναλυτικές πληροφορίες και στο οποίο περιγράφονται όλα τα δικαιολογητικά και οι διαδικασίες.

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Παράγοντες που επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητά μας είναι η συχνή τα τελευταία χρόνια αλλαγή της νομοθεσίας που ρυθμίζει το αντικείμενό μας, η ισχνή επαγγελματική επιμόρφωση που λαμβάνουμε και μερικές φορές η μη απάντηση ερωτημάτων που απευθύνουμε στην Κεντρική Υπηρεσία για υποθέσεις για τις οποίες δεν επαρκούν οι γνώσεις μας και ζητούμε οδηγίες χειρισμού τους.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι. Αν και υπάρχουν αρκετά και καλά προγράμματα του Ιν.Επ. Επί σειρά οι αιτήσεις μου δεν εγκρίνονταν, με αποτέλεσμα να μην αιτηθώ ξανά για μακρό χρονικό διάστημα. Υπάρχουν και άλλοι λόγοι (προσωπικό ατύχημα) που με έκαναν να αναβάλω εγκεκριμένη συμμετοχή μου σε πρόγραμμα επιμόρφωσης, όταν επιτέλους αυτή ήρθε.

7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ανεπιφύλακτα θετικά για τις νομοθετικές μεταβολές του ν. 1250/1982 και 1438/1984. Η Κωδικοποίηση του 3284/2004 δεν προσέφερε και κάτι καινοτόμο. Θετικά αλλά με επιφυλάξεις λόγω προβλημάτων που προέκυψαν στην εφαρμογή τους αξιολογώ τους ν. 3838/2010 και 4332/2015.

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι το ότι δεν μπορούμε να διαπιστώσουμε με σιγουριά την μόνιμη διαμονή κάποιου στην Ελλάδα, όταν αυτός δεν εργάζεται νόμιμα ή δεν έχει ανήλικα παιδιά που πηγαίνουν σχολείο.

9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θεωρητικά ναι, αλλά δεν έχω υπόψη μου κάποια καινοτομία που εφαρμόζεται σε άλλες χώρες και δεν εφαρμόζεται στην Ελλάδα..

10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θετικά. Μένει να δούμε πώς θα εφαρμοστούν στο μέλλον και αν θα δημιουργηθούν προβλήματα στην πράξη.

11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Νομίζω ότι η Διοίκηση θέλει να επιταχύνει τις διαδικασίες, να εμπεδώσει την αίσθηση εμπιστοσύνης και της διαφάνειας των πολιτών προς το Κράτος και ταυτόχρονα να περιορίσει το κοινό που θα προχωράει στην αίτηση για ιθαγένεια με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά (γνώση ελληνικής γλώσσας, ύπαρξη ελάχιστου εισοδήματος κ.λπ)

12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Νομίζω ότι οι διαδικασίες πολιτογράφησης θα πρέπει να γενικευτούν σιγά – σιγά και να επεκταθούν σε βάρος των διαδικασιών «διαπίστωσης» της ιθαγένειας. Για παράδειγμα η απόκτηση της ΕΙ με

βάση το άρθρο 1 ή το άρθρο 2 να μπορεί να γίνει όσο ο ενδιαφερόμενος είναι ανήλικος ή σε περίπτωση που αυτός ενηλικιώθηκε να μπορεί να γίνει μέχρι τα 24 του έτη. Από εκεί και μετά να μην δίνεται η ιθαγένεια με διαπίστωση αλλά με πολιτογράφηση. Επίσης να μην υπάρχει στην πολιτογράφησης διάκριση σε ομογενείς και αλλογενείς. Όλοι να πληρώνουν το ίδιο παράβολο και να τηρούν τις ίδιες χρονικές προϋποθέσεις αναφορικά με την μόνιμη κατοικία τους στην Ελλάδα.

13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα πρότεινα την απλούστευση των χρονικών προϋποθέσεων πριν την υποβολή του αιτήματος. Τώρα υπάρχουν τρεις κατηγορίες διαμονής: τρία χρόνια πριν την αίτηση, επτά και δώδεκα. Θα πρότεινα μια κατηγορία, ανεξαρτήτως τύπου άδειας διαμονής, επτά έτη μόνιμης (πραγματικής) κατοικίας στα τελευταία εννέα έτη νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα. Επίσης θα πρότεινα οι υπηρεσίες ιθαγένειας να έχουν ηλεκτρονική επικοινωνία αντίστοιχη με αυτήν που έχουν με το Αυτοτελές Τμήμα Ποινικού Μητρώου του Υπουργείου Δικαιοσύνης και με τις βάσεις δεδομένων αφιξαναχωρήσεων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και με άλλες οντότητες του Δημοσίου όπως ο ΕΦΚΑ, η ΑΑΔΕ ο ΟΑΕΔ κ.λπ, ώστε τα ζητούμενα στοιχεία (εκκαθαριστικά, ένσημα, ασφάλεια υγείας) να έρχονται στην υπηρεσία μας ύστερα από εσωτερική – υπηρεσιακή αναζήτηση και όχι ύστερα από αλληλογραφία με τον πολίτη.

Επίσης θα πρότεινα να ελέγχονται και να σφραγίζονται τα διαβατήρια των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν ευρωπαϊκή άδεια διαμονής και για τις μετακινήσεις τους εντός του χώρου Σένγκεν και τα στοιχεία αυτά να καταχωρούνται ισότιμα στις βάσεις δεδομένων αφιξαναχωρήσεων.

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα ήθελα πρώτα να δω την εφαρμογή των νέων διατάξεων του 4735/2020 στην πράξη, οι οποίες θεωρητικά φέρνουν κάποιες αλλαγές προς αυτήν την κατεύθυνση. Γενικά πάντως νομίζω ότι επειδή η εποχή μας είναι σύνθετη δεν μπορούν να υπάρχουν απλές απαντήσεις και λύσεις στα προβλήματα των ανθρώπων

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Υποχρεωτικού χαρακτήρα κατάρτιση προσωπικού σε πιο πυκνή βάση και τεχνολογική αναβάθμιση των διαδικασιών, όπως την περιγράφω και στην απάντησή μου στην ερώτηση 13.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 9

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

1. Είμαι μόνιμη υπάλληλος του Τ.Ι. Ημαθίας, από τον Οκτώβριο του 2015 (5 χρόνια στην υπηρεσία). Προέρχομαι από μετάταξη από τη δημοτική αστυνομία, συνεπώς δεν είχα καμία επαφή και γνώση του αντικειμένου. Ασχολήθηκα κατά τη διάρκεια αυτών των ετών με την εξυπηρέτηση κοινού και ενημέρωση του, σχετικά με το αν πληρούν τους όρους για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση ή με φοίτηση/γέννηση- φοίτηση ανηλίκων, την παραλαβή των αιτημάτων και τη διεκπεραίωσή τους έως την εντολή δημοτολόγησης.

2. Σαφέστατα ναι, συνεργαζόμαστε με υπηρεσίες των δήμων (ληξιαρχεία, δημοτολόγια) της αστυνομίας (ερωτήματα ΥΠΡΟΠΟ, αφιξαναχωρήσεις αλλοδαπών) του υπουργείου δικαιοσύνης (ερωτήματα ΑΤΠΜ, επικοινωνία με εισαγγελικές και δικαστικές αρχές) και τέλος του υπουργείου παιδείας (βεβαιώσεις φοίτησης και συνέχισης φοίτησης ανηλίκων) . Η συνεργασία με τις ανωτέρω αρχές, επιδρά στο χρόνο διεκπεραίωσης των αιτημάτων. Ειδικότερα δε, οι ηλεκτρονικές ερωτήσεις προς το ΑΤΠΜ είναι αυτές που κατά κύριο λόγο καθυστερούν έως και οκτώ (8) μήνες να απαντηθούν. Αυτό όπως είναι λογικό επηρεάζει χρονικά και το χρόνο διεκπεραίωσης της εκάστοτε υπόθεσης.

3. Το κυριότερο πρόβλημα σε σχέση με τους πολίτες που μέσα σε αυτά τα χρόνια ενασχόλησης με το αντικείμενο έχω εντοπίσει, είναι η δυσκολία στο να επικοινωνήσει ο υπάλληλος σωστά με τον πολίτη, γιατί ο πολίτης είτε δεν μιλάει/ καταλαβαίνει επαρκώς την γλώσσα, είτε γιατί δεν είναι σε θέση να διαβάσει το ενημερωτικό υλικό που του δίνουμε. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι ενδιαφερόμενοι έρχονται (πλην της αρχικής τους εμφάνισης στην υπηρεσία, οπότε και θα τους δοθούν αιτήσεις και ενημερωτικό υλικό-οδηγίες) τουλάχιστον άλλες δύο φορές, προκειμένου να “μας δείξουν” το υλικό που έχουν συγκεντρώσει, να το ελέγξουμε προτού καταθέσουν το αίτημά τους. Στο άλλο άκρο, υπάρχουν και αυτοί οι οποίοι ενημερώνονται πλημμελώς/λάθος από γνωστούς-φίλους, συγκεντρώνουν από μόνοι τους δικαιολογητικά, πολλές φορές χωρίς να πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις για απόκτηση της Ιθαγένειας.

4. Πιστεύω πως στο τμήμα μου, ο βαθμός εξυπηρέτησης είναι πολύ υψηλός. Γίνεται έλεγχος και ιδιαίτερα εκτεταμένη ενημέρωση των πολιτών. Τα παράπονά τους αρχίζουν μετά την κατάθεση των αιτημάτων και αφορούν κυρίως στο χρόνο διεκπεραίωσης.

5. Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν σε κάποιο βαθμό την ποιότητα της εργασίας μου, έχουν να κάνουν κυρίως με την υλικοτεχνική υποδομή, (απαρхайωμένος εξοπλισμός) την όχι άμεση ενημέρωση του ΟΠΣ Ιθαγένειας όταν υπάρχουν νομικές μεταβολές, την μη ύπαρξη εδώ και χρόνια

τηλεφωνικής υποστήριξης σε θέματα που προκύπτουν από τη χρήση του ΟΠΣ Ιθαγένεια και τέλος, ο αυξημένος χρόνος που απαιτείται στην επικοινωνία με τους άλλους φορείς.

6. Δεν θεωρώ ότι επί της ουσίας επιμορφωνόμαστε ή καταρτιζόμαστε από τη διοίκηση. Χρειάζεται πολύς προσωπικός χρόνος και διάβασμα της νομοθεσίας, επικοινωνία για συζήτηση τυχών αποριών με συναδέλφους και οπωσδήποτε πάρα πολλές ώρες στον υπολογιστή για να εξοικειωθεί κάποιος με το ΟΠΣ Ιθαγένεια. Θυμάμαι όταν έγινε η πρώτη αναβάθμιση του συστήματος, έγινε μια τηλεδιάσκεψη διάρκειας λίγων ωρών με τους συναδέλφους από Αθήνα σχετικά με την ενημέρωσή μας για τις μεταβολές στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος, αλλά δυστυχώς, ότι αφορά στο ΟΠΣ Ιθαγένεια, αυτή ήταν και η μοναδική “επιμόρφωση”.

7. Δεν είμαι σε θέση να μιλήσω για το καθεστώς πριν την ενασχόληση μου με το αντικείμενο. (πριν το 2015) Γνωρίζω τι ίσχυε παλαιότερα, αλλά θεωρώ ότι δεν θα το κρίνω εγώ. Όσον αφορά στον Ν.4732/2020, θα πω πως κρίνω θετικά τις όποιες μεταβολές θεσπίζονται στη διαδικασία της πολιτογράφησης.

8. Επιγραμματικά, όσα αναφέρω στην απάντηση νο.2 και αφορούν στο χρόνο διεκπεραίωσης κάποιων εργασιών.

9. Πιστεύω πως όπως και στο εξωτερικό, θα πρέπει η δυνατότητα απόκτησης της ιθαγένειας θα έπρεπε να δίνεται κατ' αρχήν σε ενήλικους -και μόνο- πολίτες και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Το γεγονός ότι στην παρούσα χρονική στιγμή ένα ανήλικο ηλικίας 7 ετών αποκτά την ιθαγένεια δεν φαίνεται να εξυπηρετεί κανέναν απολύτως σκοπό, πέραν του ότι επηρεάζει τον τρόπο και το είδος με το οποίο αποκτούν άδειες διαμονής οι γονείς του. Άδεια διαμονής και ιθαγένεια είναι δύο εντελώς ξεχωριστά πράγματα και δεν θα έπρεπε κατά τη γνώμη μου να αλληλεπιδρούν.

10. Πιστεύω πως οι όποιες μεταβολές προβλέπονται με το νέο νόμο είναι θετικές.

11. Πιστεύω πως, με τις όποιες μεταβολές επέρχονται από την εφαρμογή του νέου νόμου, το όραμα της διοίκησης είναι να αυστηροποιηθούν -ίσως- ακόμη περισσότερο οι όροι της πολιτογράφησης, να “ξεκαθαρίσει” κατά κάποιον τρόπο η εσφαλμένη εικόνα που είχαν κάποιοι πολίτες ότι πληρώνοντας απλά ένα Χ παράβολο και μαζεύοντας κάποια χαρτιά αποκτούσε κάποιος την Ιθαγένεια. Επίσης, με τη θέσπιση των γραπτών εξετάσεων (πιστοποιητικό επάρκειας γνώσεων για πολιτογράφηση) η διοίκηση προσδοκά την επίσπευση της όλης διαδικασίας.

12. Θεωρώ ότι θα έπρεπε να καταργηθούν τα άρθρα 1Α και 1Β του Κ.Ε.Ι. σχετικά με την απόκτηση της ιθαγένειας λόγω φοίτησης- γέννησης φοίτησης. Ένα ανήλικο παιδί στην ηλικία του δημοτικού σχολείου δεν ωφελείται ουσιαστικά αποκτώντας την Ελληνική Ιθαγένεια (αυτοί οι οποίοι έχουν όφελος είναι οι γονείς του) , όπως επίσης δεν ωφελείται και ένα ανήλικο παιδί που συμπλήρωσε 9 έτη φοίτησης στην Ελλάδα. Πολλά από τα νεαρά άτομα που έρχονται στην υπηρεσία μας να ενημερωθούν για την απόκτηση ιθαγένειας λόγω φοίτησης, δηλώνουν πως

επιθυμούν να αποκτήσουν ελληνικό διαβατήριο γιατί η κατοχή του, τους εξασφαλίζει ελεύθερη είσοδο στις χώρες της Ευρώπης.

13. Ηλεκτρονική σύζευξη με τα υπουργεία οικονομικών (εφορία) και εργασίας (ασφαλιστικά ταμεία)

14. Εφόσον επί της ουσίας απέχουμε πολύ από την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, θεωρώ ότι θα είναι πολύ δύσκολο να εφαρμοστεί “ μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο”. Όσον αφορά στις νομοθετικές μεταβολές αυτές που μπορώ τώρα να σκεφτώ είναι αυτές που αναφέρω στην απάντηση νο.12

15. Εφόσον υπάρξει η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, εφόσον υλοποιηθεί η σύζευξη των τμημάτων πολιτογράφησης και με άλλους φορείς, εφόσον βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η ήδη υπάρχουσα ηλεκτρονική επικοινωνία με το ΥΠΡΟΠΟ και το ΑΤΠΜ, και τέλος εφόσον εφαρμοστούν τα όσα αναφέρει ο Ν. 4735/2020, πιστεύω ότι η διαδικασία διεκπεραίωσης της πολιτογράφησης θα γίνει σαφώς γρηγορότερη.

Θεωρώ όμως ότι ο χρόνος διεκπεραίωσης και μόνο, δεν είναι το απόλυτο ζητούμενο, στην παρούσα φάση. Οι διαδικασίες θα πρέπει να επιταχυνθούν και να είναι απλούστερες για τον πολίτη, λειτουργώντας πάντα μέσα σε διαφανή, συγκεκριμένα και αυστηρά πλαίσια.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 10

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

Τα τελευταία 5 χρόνια απασχολούμαι στο Τ.Ι. Ημαθίας, και είμαι κατηγορία Τ.Ε. Προέρχομαι από την Δημοτική Αστυνομία. Ασχολούμαι με τη γέννηση-φοίτηση, φοίτηση, και πολιτογράφηση. Αντικείμενο της εργασίας μου είναι από την ενημέρωση του κοινού, την παραλαβή των αιτήσεων, την διεκπεραίωση των φακέλων, μέχρι την εντολή δημοτολόγησης των ενδιαφερόμενων.

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

Φυσικά υπάρχει συνεργασία με άλλες υπηρεσίες του δημοσίου. Η συνεργασία αυτή στις περιπτώσεις που υπάρχει ηλεκτρονική διασύνδεση είναι σύντομη, (με εξαίρεση το Α.Τ.Π.Μ. που το τελευταίο διάστημα φτάνει μέχρι και τους οχτώ μήνες καθυστέρηση) ενώ με ταχυδρομική επικοινωνία είναι συνήθως χρονοβόρα.

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασίας σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

Το κυριότερο πρόβλημα πιστεύω πως είναι η έλλειψη επικοινωνίας με τον πολίτη, καθώς οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν επαρκώς την ελληνική γλώσσα με αποτέλεσμα παρ' ότι τους παρέχουμε όλες τις οδηγίες με τα απαραίτητα έντυπα, εντούτοις επισκέπτονται πολλές φορές την Υπηρεσία μας μέχρι την κατάθεση της αίτησης.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;

Ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών είναι πιστεύω σε πολύ καλό επίπεδο και σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις δεχόμαστε παράπονα για καθυστέρηση.

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

Οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά μας, είναι οι συχνές αλλαγές στο νομικό πλαίσιο σχετικά με την απονομή της ιθαγένειας, η αργοπορημένη ενημέρωση του ηλ. Συστήματος ιθαγένειας (ΟΠΣ), οι απαρχαιωμένοι υπολογιστές, και η χρονοβόρα επικοινωνία πολλές φορές με το Υπουργείο και άλλες υπηρεσίες με αποτέλεσμα την καθυστέρηση της διαδικασίας.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;

Πιστεύω ότι αν και δεν προσφέρεται συχνή επιμόρφωση πάνω στο αντικείμενο από την Διοίκηση (π.χ. σεμινάρια), λόγω τις προσωπικής ενασχόλησης και του ενδιαφέροντος των υπαλλήλων δεν υπάρχει πρόβλημα στην άσκηση των αρμοδιοτήτων.

7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

Δεν μπορώ να αξιολογήσω επαρκώς τις νομοθετικές μεταβολές που υπήρξαν πριν την άσκησή μου με το αντικείμενο της πολιτογράφησης. Πάντως όσον αφορά στον Ν.4732/2020, μπορώ να πω πως είναι προς τη θετική κατεύθυνση, οι όποιες μεταβολές στη διαδικασία της πολιτογράφησης.

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;

Τα κυριότερα όπως ανέφερα και παραπάνω είναι η συχνή αλλαγή του νομικού πλαισίου, η έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων και προϋποθέσεων, η διασύνδεση των υπηρεσιών, ο εξοπλισμός των υπηρεσιών, κ.α.

9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.

Σίγουρα θα μπορούσε παραδειγματιστεί από άλλες χώρες και να γίνει πιο τυποποιημένη και αντικειμενική η διαδικασία με συγκεκριμένα κριτήρια εισοδηματικά, εργασιακά, οικογενειακά, επάρκειας γλώσσας, κοινωνικής εντάξεις κ.α.

10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;

Πιστεύω πως καταρχήν είναι προς τη σωστή κατεύθυνση.

11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;

Το όραμα της διοίκησης πιστεύω πως είναι η πιο αντικειμενική διαδικασία και η απλούστευση των διαδικασιών για την ταχύτερη απονομή της ιθαγένειας.

12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;

Θα έλεγα ότι οι διατάξεις που αφορούν σε ανήλικα τέκνα με φοίτηση που γεννήθηκαν στο εξωτερικό θα έπρεπε να τροποποιηθούν.

13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;

Η ηλεκτρονική διασύνδεση των υπηρεσιών και η εφαρμογή εισοδηματικών εργασιακών κριτηρίων.

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;

Οι νομοθετικές αλλαγές που θα έλπιστα είναι αυτές που αναφέρω παραπάνω στις Ερ. Νο 9 και 13. Για να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης θα πρέπει να υλοποιηθεί η ηλεκτρονική διακυβέρνηση και όλα τα παραπάνω.

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση και όλα αυτά που ανέφερα πιο πάνω όσον αφορά σε συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις θεωρώ καταλυτικά για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 11

1. Απασχολούμε στο ΤΙ Σερρών , είμαι Εισηγήτρια περίπου δέκα έτη, ασχολούμαι με την παραλαβή φακέλων , έλεγχο εγγράφων ,έκδοση αποφάσεων κτήσης ελληνικής ιθαγένειας.
2. Συνεργαζόμαστε με άλλες υπηρεσίες ΥΠΡΟΠΟ, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Αστυνομία , Εισαγγελία. Επιδρά ως προς τον χρόνο των απαντήσεων από τις άνω Υπηρεσίες κυρίως με τα απαντητικά που αφορούν τα Ποινικά Μητρώα.
3. Συνήθως δεν αντιμετωπίζουμε προβλήματα με τους πολίτες που εξυπηρετούμε . Πιστεύω ότι διευκολύνουν την όλη διαδικασία όταν προσκομίζουν τα έγγραφα που χρειάζονται για να προχωρήσει η διαδικασία κτήσης της Ε.Ι..
4. Όσον αφορά την εξυπηρέτηση των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους στο κομμάτι που αντιστοιχεί στην Υπηρεσία μας η εξυπηρέτηση είναι καλή και γρήγορη. Τα παράπονα που λαμβάνουμε κυρίως είναι το μεγάλο διάστημα που μεσολαβεί από την κατάθεση της αίτησης έως την επιτροπή πολιτογράφησης.
5. Οι συνεχείς αλλαγές ως προς την νομοθεσία δεν εξυπηρετούν , πιστεύω ότι θα πρέπει να υπάρχει συνέχεια και σταθερότητα .
6. Θα έπρεπε να προσφέρεται πιο συνεχείς επιμόρφωση.
7. Όχι καινοτόμες και χρονοβόρες.
8. Τα κυριότερα περιβλήματα εντοπίζονται στο μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την αίτηση έως την απόφαση κτήσης της Ε.Ι.
9. Μπορεί να παραδειγματιστεί από πιο καινοτόμες πρακτικές και όχι τόσο χρονοβόρες πχ Μεγάλη Βρετανία.
10. Θα φανεί στην πράξη, πόσο γρήγορα θα προχωρούν οι αιτήσεις πολιτογράφησης και πόσο αδιάβλητες θα είναι οι εξετάσεις.
11. Πιστεύω ότι είναι ο λιγότερος χρόνος αναμονής , και ίσες ευκαιρίες σε όλους του ενδιαφερόμενους σε σχέση με τις γραπτές εξετάσεις διότι οι ερωτήσεις θα είναι ίδιες για όλους.
12. Δεν νομίζω ότι χρειάζονται να καταργηθούν διατάξεις στον ΚΕΙ
13. Λιγότερα έγγραφα ως προς την απόδειξη τη νόμιμης κατοικίας διότι πολλές φορές υπερβάλουμε.
14. Πιστεύω ότι μπορούν να πραγματοποιούνται εξετάσεις περισσότερες από δύο φορές τον χρόνο ώστε η διαδικασία πολιτογράφησης να προχωράει γρηγορότερα.
15. Οι εξετάσεις ,η επαρκής στελέχωση των Υπηρεσιών και λιγότερη γραφειοκρατία.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 12

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ΤΜΗΜΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΣΕΡΡΩΝ- ΑΝ. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ. Εργάζομαι στο συγκεκριμένο αντικείμενο από το 2004.
2. Συνεργαζόμαστε με Προξενία ως προς τον έλεγχο γνησιότητας των πιστοποιητικών, τα οποία αργούν να μας απαντήσουν, αστυνομικές αρχές και ιδιαίτερα η υπηρεσία ποινικού μητρώου, όπου σημειώνονται μεγάλες καθυστερήσεις.
3. Τα κυριότερα προβλήματα ότι δεν αντιλαμβάνονται ορθά τις εξηγήσεις που τους δίνουμε.
4. Ο μεγάλος χρόνος αναμονής και οι δύσκολες ερωτήσεις.
5. Οι συχνές αλλαγές στην οργανωτική δομή.
6. ΟΧΙ
7. Μη ικανοποιητικές
8. Ο μεγάλος χρόνος αναμονής
9. ΟΧΙ
10. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ
11. Η μείωση του χρόνου αναμονής και η αντικειμενικότητα
12. οχι
13. –
14. –
15. –

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας; Εργάζομαι στο Τ. Ι. Χαλκιδικής, στην κατηγορία ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού από το 2011. Είμαι Προϊσταμένη στο Τμήμα αυτό. Λογω έλλειψης απαραίτητου προσωπικού ασχολούμαι με όλα τα αντικείμενα της εργασίας από την ενημέρωση πολιτών και την παραλαβή αιτήσεων, την επεξεργασία αυτών, έκδοση αποφάσεων, έλεγχος δικαιολογητικών, συνεργασία με άλλες υπηρεσίες.

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού; Φυσικά υπάρχει συνεργασία με διάφορες άλλες υπηρεσίες η οποία σε γενικές γραμμές δεν καθυστερεί σημαντικά το χρόνο εξυπηρέτησης των πολιτών, εκτός από κάποιες λίγες εξαιρέσεις, όπως η παροχή διευκρίνησεων και οδηγιών έγκαιρα από τις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου.

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασίας σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους; Το σημαντικότερο πρόβλημα είναι η μη κατανόηση της γλώσσας από τους ενδιαφερόμενους, η ανασφάλεια που έχουν στις διαδικασίες που ορίζονται από τη νομοθεσία, ο μικρός βαθμός ένταξης τόσο των ενηλίκων, εν μέρει δικαιολογημένο όσο και των τεκνών τους που σε λίγες μόνο περιπτώσεις ξεφεύγουν από τα δεδομένα της οικογένειας τους.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφηση τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες; Σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιητικός με τα κυριότερα παράπονα να συγκεντρώνονται στο μεγάλο διάστημα αναμονής για την συνέντευξη. Δυστυχώς όμως οι περισσότεροι δεν εκμεταλλεύονται το χρόνο αναμονής για την σωστή προετοιμασία τους με αποτέλεσμα στη συνέντευξη να μην πετυχαίνουν.

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό; Το σημαντικότερο είναι η μη επαρκής στελέχωση με το απαραίτητο προσωπικό για κάθε λειτουργία του Τμήματος. Ακόμη είναι η εξάρτηση της ολοκλήρωσης της διαδικασίας από άλλες υπηρεσίες. Επίσης η μη έγκαιρη ολοκλήρωση των παραμετρών από την κεντρική διοίκηση ώστε απροσκοπτα μετά από κάθε νομοθετική αλλαγή άμεσα να προχωρούν οι εκκρεμείς διαδικασίες.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση; Δυστυχώς δεν υπάρχει επιμόρφωση και κατάρτιση από πουθενά και μάλιστα τα τελευταία χρόνια που αλλάζει συνέχεια η νομοθεσία για την πολιτογραφηση. Το πρόγραμμα επίσης της ιθαγένειας δεν προσαρμόζεται άμεσα μετά την ψηφισή νεων διατάξεων,.

7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες; Θα μπορούσε να γίνει πιο αυστηρό σε κάποιες περιπτώσεις πχ χρήτης μη νομιμών δικαιολογητικών, μη προσκομισης στοιχείων ένταξης και οπωσδήποτε βαθμολόγηση των οικονομικών στοιχείων ενδιαφερομένων με κλιμακα.

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα; Η προηγούμενη απάντησή μου.

9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης; Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα. Δεν γνωρίζω πως γίνεται σε άλλες χώρες. Διάβασα πρόσφατα ότι η Γαλλία θα κάνει τιμητική πολιτογραφηση σε αλλοδαπούς πολίτες, υγειονομικούς που ζουν εκεί και έχουν συνεισφέρει στη χώρα στην αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού.

10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020; Πιστεύω ότι θα πρέπει να δούμε πρώτα αποτελέσματα και μετά θα είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε το σύστημα. Δυστυχώς δεν έχει ζητηθεί από το Υπουργείο η Καταγραφή των θεμάτων που αντιμετωπίζουμε καθημερινά και οι απόψεις μας σε καμία νομοθετική αλλαγή που νομοθετεί. Πιστεύω ότι αυτό θα ήταν ο καλύτερος οδηγός για την εξέλιξη της διαδικασίας και της καλύτερης εξυπηρέτησης των ενδιαφερομένων και την απλούστευση της διαδικασίας.

11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021; Την συντομευση των χρόνων αναμονής και την ομοιομορφη εφαρμογή των διαδικασιών σε ολη την επικράτεια.

12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές; Όχι.

13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω; Την εφαρμογή δυνατότητα εκπαίδευσης ενδιαφερομένων σε ειδικά σχολεία πριν την πολιτογραφηση και τον έλεγχο των οικονομικών στοιχείων ένταξης τους.

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή; Σε γενικές γραμμές η προηγούμενη απάντησή μου αν και ο σύντομος χρόνος δεν είναι το παν για την διαδικασία. Για να πάμε σε σύντομες διαδικασίες θα πρέπει πρώτα να διασφαλίσουμε τα δύο στοιχεία που είπα παραπάνω.

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης; Την στελέχωση όλων των υπηρεσιών με το απαραίτητο προσωπικό και τη συνεχή εκπαίδευση τους, την έγκαιρη προσαρμογή όλων των διαδικασιών στα νέα δεδομένα, την άμεση παροχή οδηγιών σε ερωτήματα που τίθενται.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 14

- 1.Τμήμα Ιθαγένειας Ν. Ροδόπης, μόνιμη υπάλληλος ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού επί 20 χρόνια στο ίδιο Τμήμα και επί 17 χρόνια Προϊσταμένη Ιθαγένειας. Διαπιστωτικές αποφάσεις Ιθαγένειας, καθορισμός από γέννηση, δήλωση, αναγνώριση, έκδοση αποφάσεων για Ομογενείς από την τέως ΕΣΣΔ, μέλος επιτροπής Πολιτογράφησης και μέχρι πρόσφατα και της Ειδικής Επιτροπής του άρθρου 15 του Ν. 3284 /2004
- 2.Συνεργάζομαι με άλλες Υπηρεσίες, Προξενια, Οτα, Αστυνομικές αρχές. Εννοείται επιδρά προς όφελος τους αν και πολλές φορές η επικοινωνία ειδικά με τα Προξενια είναι χρονοβόρα
3. Πολλές φορές είναι απαιτητικοί. Θέλουν όλα τα αιτήματα τους να ικανοποιούνται άμεσα. Θα πρέπει να αναφέρουν όλα τα περιστατικά και τα γεγονότα που αφορούν τις υποθέσεις τους και να μην αποκρύπτουν στοιχεία
- 4.Ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών είναι ο μέγιστος. Απλά διαμαρτύρονται για τη χρονοβόρα διαδικασία και τα υψηλά παράβολα
5. Η υλικοτεχνική υποδομή. Έλλειψη σκάνερ, υπολογιστών κλπ
- 6.Θεωρώ πως η επιμόρφωση είναι ικανοποιητική αφού ολόκληρη η Υπηρεσία έχει παρακολουθήσει όλα τα σεμινάρια της Ιθαγένειας και Πολιτογράφησης.
- 7.Γίνονται προσπάθειες αλλά ελάχιστες και σε πρόχειρο επίπεδο
- 8.Χρονοβόρα διαδικασία. Ποινικά μητρώα που μπορεί να ζητηθούν δέκα φορές.
9. Θα μπορούσε να παραδειγματιστεί πχ από Αγγλία όπου εάν δεν είσαι επαγγελματικά ταχτοποιημένος ώστε να μην επιβαρύνεις το όλο σύστημα, τόσο το ασφαλιστικό όσο και το υγείας και το κοινωνικό το αίτημά σου απορρίπτεται. Αντίθετα σε μας αν γνωρίζεις ιστορία, πολιτική, γεωγραφία ακόμα και τελείως άπορος μέχρι πρόσφατα περνούσες κι ως επιβάρυνες όλο την κοινωνική υποδομή
10. Πλησιάζουν λίγο τα ανωτέρω
11. Πιστεύω να πολιτογραφούνται οι ενταγμένοι και από οικονομική και από κοινωνική πλευρά
12. Θεωρώ ότι πρέπει να καταργηθεί στο άρθρο 14 παρ. 1 του Ν. 3284 /2004 η διάταξη που θέλει να αποκτάς ιθαγένεια ενώ η μητέρα την απώλεσε λόγω γάμου.
13. Με το νέο σύστημα πιστεύω ότι θα υπάρξει σχετική διευκόλυνση
14. Εάν εφαρμοστεί ορθά η ισχύουσα πιθανό να υπάρξει βελτίωση στα χρονικά διαστήματα απόδοσης.
15. Η αναμονή για την διαδικασία της συνέντευξης. Εφόσον όμως θα ισχύσει το πιστοποιητικό γλωσσομαθειας να είναι προϋπόθεση για την κατάθεση του αιτήματος θα ελαχιστοποιηθεί η χρονοβόρα αναμονή στις δικές μας Υπηρεσίες.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 15

1. Απασχολούμαι στο τμήμα ιθαγένειας Ν. Ευβοίας, κατηγορίας Π.Ε Διοικητικού Οικονομικού, βαθμός Α.

Από το έτος 2003 στο τμήμα αλλοδαπών της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και αντικείμενο τον έλεγχο και έκδοση αδειών διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών και την εξέταση αιτημάτων κτήσης ελληνικής ιθαγένειας.

Από το έτος 2011 προϊστάμαι στο τμήμα ιθαγένειας Ν. Ευβοίας έως και σήμερα, με νέα απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών. Καθήκοντα μου είναι ο έλεγχος αιτήσεων κτήσης ελληνικής ιθαγένειας είτε με τη διαδικασία του καθορισμού είτε με τη διαδικασία της πολιτογράφησης.

2. Πάντα υπάρχει συνεργασία με εμπλεκόμενες υπηρεσίες κατά τον έλεγχο αιτήσεων, η οποία επηρεάζει χρονικά τον χρόνο ολοκλήρωσης εξέτασης ενός αιτήματος.
3. Το κυριότερο πρόβλημα κατά τη γνώμη μου είναι η άμεση επαφή του πολίτη με τον υπάλληλο του τμήματος που μπορεί να είναι εκείνος ο υπάλληλος που θα διεκπεραιώσει την υπόθεση του.
4. Το κυριότερο παράπονο των αιτούντων είναι η μεγάλη αναμονή που παρατηρείται στην παραπομπή μιας υπόθεσης πολιτογράφησης στην αρμόδια Επιτροπή πολιτογράφησης, γεγονός που δεν οφείλεται στα τμήματα όπου είναι αρμόδια για την παραλαβή και εξέταση αιτημάτων αλλά στο τελικό στάδιο που αφορά στην παραπομπή τους.
5. Μεγάλο πρόβλημα αποτελεί η απόσταση μεταξύ τμημάτων – διευθύνσεων – υπουργείου και η έλλειψη κοινής γραμμής στην επίλυση θεμάτων που προκύπτουν κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων.
6. Όχι, η επιμόρφωση είναι ελάχιστη.
7. Οι συνεχόμενες αλλαγές στο αντικείμενο της πολιτογράφησης, η καθυστέρηση στην έκδοση σχετικών εγκυκλίων που επεξηγούν τους νόμους, προκαλούν σύγχυση τόσο στους υπαλλήλους που χειρίζονται θέματα πολιτογράφησης όσο και στους πολίτες.
8. Τα κυριότερα προβλήματα σχετίζονται με την απάντηση 7 σε συνδυασμό με την καθυστέρηση που παρατηρείται στην παραπομπή φακέλων στην επιτροπή πολιτογράφησης. Επίσης, τα μέλη των επιτροπών δεν λαμβάνουν την απαιτούμενη εκπαίδευση προκειμένου να είναι σε θέση να γνωμοδοτούν.
9. Θα μπορούσε να παραδειγματιστεί από χώρες παρόμοιου μεγέθους, κουλτούρας και οικονομίας. Δεν έχω συγκεκριμένο παράδειγμα.
10. Είναι μεγάλο βήμα η αλλαγή που προβλέπεται στη διαδικασία της πολιτογράφησης με τις γραπτές εξετάσεις μέσα από τράπεζα θεμάτων. Φαίνεται δίκαιη προκειμένου μια υπόθεση να ξεκαθαρίζει σε πολύ σύντομο χρόνο από το αποτέλεσμα των γραπτών εξετάσεων και δίνει μια σαφή εικόνα του ανθρώπου που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί Έλληνας.
11. Η εισαγωγή γραπτής δοκιμασίας με τον τρόπο που περιγράφεται θα ξεκαθαρίζει άμεσα, αν ο αιτών είναι έτοιμος να πολιτογραφηθεί Έλληνας και να ενταχθεί στην οικονομική και κοινωνικοπολιτική ζωή της χώρας που επέλεξε να ζήσει.
12. ...(δεν το έχω σκεφτεί).
13. Ίσως την αύξηση των επιτροπών πολιτογράφησης από υπαλλήλους οι οποίοι θα εναλλάσσονται ως μέλη μεταξύ των νομών. Κανένας υπάλληλος δε θα εξετάζει υποθέσεις που αφορούν τον Νομό στον οποίο υπηρετεί.
14. ...
15. ...

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 16

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1 Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

Είμαι μόνιμη υπάλληλος ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού στην Περιφερειακή Δ/ση Ιθαγένειας Β.Τομέα και Αν. Αττικής εδώ και δέτη. Είμαι εισηγήτρια στο Τμήμα Πολιτογράφησης και ασχολούμαι με αιτήσεις κτήσης ελληνικής ιθαγένειας ομογενών και αλλογενών αλλοδαπών.

- 2 Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

Ναι, συνεργάζομαι με άλλες υπηρεσίες και η συνεργασία αυτή επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού.

- 3 Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασίας σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

Τα κυριότερα προβλήματα και οι περισσότερες καθυστερήσεις προέρχονται συνήθως από διάφορες πληροφορίες που προσπαθούν να αποκρύψουν ή όταν προσπαθούν να παραπλανήσουν την υπηρεσία σχετικά είτε με τα ταυτοποιητικά τους έγγραφα, είτε με το ποινικό τους μητρώο είτε ακόμα και με την διεύθυνση κατοικίας τους.

- 4 Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες;

Στην υπηρεσία που εργάζομαι πιστεύω ότι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών είναι ιδιαίτερα υψηλός (σε σχέση με άλλες αντίστοιχες υπηρεσίες) Τα παράπονα συνήθως αφορούν σε καθυστερήσεις οι οποίες ως επί το πλείστον οφείλονται αρμοδιότητες και εμπόδια άλλων υπηρεσιών.

- 5 Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

Νομίζω ότι αυτό που θα βοηθούσε πολύ θα ήταν καλύτερη οργάνωση και συνεργασία, μεταξύ των τμημάτων μιας διεύθυνσης αλλά και μεταξύ διεθνύσεων. Απουσιάζει εντελώς η διάχυση πληροφορίας και εμπειρίας και χάνεται πολύτιμος χρόνος από τον κάθε υπάλληλο χωριστά. Χρόνος ο οποίος αν υπήρχε συνεργασία και καλή επικοινωνία θα μπορούσε να καταναλωθεί καλύτερα.

- 6 Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;

Μου προσφέρεται ουσιαστικά μόνο η επιμόρφωση που επιλέγω εγώ να λάβω από το ΙΝΕΠ. Εσωτερικά από τη Διοίκηση θα έλεγα ότι δεν προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση.

- 7 Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

Νομίζω ότι γενικά ακολουθούν μια πορεία προς την εξέλιξη και την πρόοδο. Αργά βέβαια αλλά σταθερά νομίζω ότι ακολουθεί ανοδική πορεία.

- 8 Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;

Η ελλιπής και λανθασμένη σε κάποιες περιπτώσεις πληροφόρηση που φτάνει στις υπηρεσίες σχετικά με τους αλλοδαπούς από τις υπηρεσίες των Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας και από το ποινικό.

- 9 Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.

Δε γνωρίζω συγκεκριμένες νομοθετικές πρακτικές άλλων κρατών.

- 10 Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;

Νομίζω ότι σε κάποια σημεία είναι λίγο πιο αυστηρό το πλαίσιο, γεγονός όμως που είναι απαραίτητο για την ορθότερη λειτουργία των υπηρεσιών και ελπίζω αν και όταν εφαρμοστεί να μπορέσει να φέρει τα αποτελέσματα που αναμένεται.

- 11 Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;

Νομίζω ότι το όραμα της Διοίκησης είναι να αντιμετωπίσει με διαφάνεια τη διαδικασία της πολιτογράφησης

- 12 Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;

Όχι.

- 13 Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;

Οι αιτήσεις πολιτογράφησης να παραλαμβάνονται από τα ΚΕΠ, η ψηφιακή διασύνδεση των υπηρεσιών με ΕΦΚΑ, ΟΑΕΔ, Υπ. Δικαιοσύνης

- 14 Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;

Σε σύντομο χρόνο όχι. Θεωρώ ότι απαιτούνται τουλάχιστον 3-5 έτη για να εδραιθούν οι αλλαγές και να μιλάμε για αποτελέσματα.

- 15 Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

Τη ψηφιακή διασύνδεση των υπηρεσιών πολιτογράφησης με άλλες υπηρεσίες του κράτους όπου διατίθενται στοιχεία που ελέγχονται από την ιθαγένεια (ΕΦΚΑ, ΟΑΕΔ, Υπ. Δικαιοσύνης – Ποινικό, Δημοτολόγιο)

ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ 17

Robbins, D. (2008). Questionnaire Construction. Στο K. Yang, & G. J. Miller, *Handbook of Research Method in Public Administration* (σσ. 255 - 267). Boca - Raton - London - New York: CRC Press - Taylor & Francis Group.

Yeager, S. J. (2008). Where Do Research Questions Come from and How Are They Developed? Στο K. Yang, & G. J. Miller, *Handbook of Research Methods in Public Administration* (σσ. 45 - 59). Boca - Raton - London - New York: CRC Press - Taylor & Francis Group.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο Τμήμα Ιθαγένειας απασχολείστε, σε ποια κατηγορία εργαζομένων ανήκετε και για πόσο χρονικό διάστημα; Ποιο είναι το ακριβές αντικείμενο της εργασίας σας; Μπορείτε να περιγράψετε επιγραμματικά τις αρμοδιότητές σας;

Τμήμα Πολιτογράφησης από 1/1/2011, ΠΕ Διοικητ-Οικονομ.

Αρμοδιότητες: επεξεργασία αιτημάτων όλων των κατηγοριών πολιτογράφησης, έκδοση αποφάσεων κτήσης ιθαγένειας και δημοτολογήσεων

2. Συνεργάζεστε με άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Αν ναι, η συγκεκριμένη συνεργασία επιδρά στον χρόνο και την ποιότητα εξυπηρέτησης του κοινού;

Με το Υπουργείο Δικαιοσύνης, τις κατά τόπους αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές.

Υπάρχουν καθυστερήσεις στην ανταπόκριση των Υπηρεσιών αυτών στα ερωτήματά μας, και κατά συνέπεια δεν ολοκληρώνεται ο έλεγχος των αιτήσεων πολιτογράφησης γρήγορα

3. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εργασίας σας σε σχέση με τους πολίτες που εξυπηρετείτε; Πώς πιστεύετε ότι οι ίδιοι θα μπορούσαν να διευκολύνουν την όλη διαδικασία ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στη διαδικασία διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους;

Η πλειοψηφία δεν προσκομίζει εγκαίρως τα συμπληρωματικά δικαιολογητικά που απαιτούνται. Δεν ενημερώνουν την υπηρεσία εγκαίρως για τις αλλαγές διεύθυνσης. Θα πρέπει οι ίδιοι να φροντίζουν να ενημερώνουν την Υπηρεσία μας για τις αλλαγές.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βαθμός εξυπηρέτησης των πολιτών που αιτούνται την πολιτογράφησή τους; Ποια είναι τα παράπονα που ενδεχομένως λαμβάνετε από τους αιτούντες; Η διαδικασία είναι χρονοβόρα κυρίως λόγω έλλειψης προσωπικού. Ένα μεγάλο ποσοστό των ενδιαφερόμενων που λαμβάνει αρνητική εισήγηση από την Επιτροπή δεν έχει αντιληφθεί ότι η διαδικασία της πολιτογράφησης δεν είναι μία απλή αίτηση που θα εγκριθεί σίγουρα. Θα πρέπει να ανταποκριθούν στη δοκιμασία της συνέντευξης για να ευδοκιμήσει το αίτημά τους.

5. Υπάρχουν παράγοντες που πιστεύετε ότι επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά σας σε σχέση με τις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί και τι θεωρείτε σκόπιμο να αλλάξει ώστε να μη συμβαίνει αυτό;

Θα πρέπει οι Υπηρεσίες να διασυνδεθούν ηλεκτρονικά και να μην χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος να προσκομίζει δικαιολογητικά που μπορούν να αντληθούν από τις άλλες δημόσιες υπηρεσίες. Θα πρέπει να αναβαθμιστεί ο τεχνολογικός εξοπλισμός των Υπηρεσιών (Η/Υ, φωτοαντιγραφικά) και να υπάρχει διαρκής τεχνική υποστήριξη του προγράμματος. Χωρίς αυτά δεν μπορεί να βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

6. Πιστεύετε ότι σας προσφέρεται επαρκής επιμόρφωση και κατάρτιση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας σας από τη Διοίκηση;

Όχι. Δεν έχει γίνει σεμινάριο επί των θεμάτων πολιτογράφησης από το 2011 και η Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας δεν κοινοποιεί τις απαντήσεις στα ερωτήματα σε όλες τις Περιφερειακές Διευθύνσεις.

7. Πως θα αξιολογούσατε τις νομοθετικές μεταβολές του πλαισίου πολιτογράφησης στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες;

Θετικό ότι πλέον οι εξετάσεις θα είναι γραπτές, ώστε να διασφαλίζεται μεγαλύτερος βαθμός διαφάνειας των εξετάσεων για τους υποψηφίους

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζετε κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Ελλάδα μέχρι σήμερα;

Προφορική συνέντευξη από διαφορετικές Επιτροπές

Δεν υπάρχει έως σήμερα ξεκάθαρο όριο εισοδήματος για τους αιτούντες, από το οποίο να αποδεικνύεται η διαβίωση στη Χώρα γενικά. Δεν θα έπρεπε να δίνεται η δυνατότητα να κάνουν αιτήσεις άτομα που είναι κάτοικοι αλλοδαπής και έχουν αποκρύψει το γεγονός αυτό από την ΑΑΔΕ.

9. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί από πρακτικές νομοθετικές ή/και άλλες, άλλων χωρών για θέματα πολιτογράφησης? Αν ναι, αναφερθείτε συγκεκριμένα.

Ναι. Το σύστημα χωρών όπως η Σουηδία απαιτεί ένα βασικό επίπεδο γνώσης της γλώσσας προκειμένου ο αλλοδαπός να έχει δικαίωμα να ανανεώνει τις άδειες διαμονής. Έτσι διασφαλίζεται ένας βαθμός ένταξης από το κράτος και προετοιμάζει τον αλλοδαπό για να γίνει πολίτης του όταν αποφασίσει να κάνει την αίτηση

10. Πώς θα αξιολογούσατε τις διαδικασίες και προβλέψεις που περιλαμβάνονται στη νέα τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 4735/2020;

Θετικά ως προς την πολιτογράφηση. Οι διαδικασίες θα επιταχυνθούν, απλώς αυτό θα φανεί σε βάθος χρόνου.

Αρνητικά ως προς την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας λόγω φοίτησης, καθώς στην Αττική η δημιουργία μίας χωριστής διεύθυνσης έχει προκαλέσει περισσότερα προβλήματα, καθώς η νέα υπηρεσία δεν λειτουργεί ακόμα και οι φάκελοι θα πρέπει να διαβιβαστούν συνολικά στη νέα υπηρεσία και να εξεταστούν με χρονική σειρά όπως είχαν κατατεθεί. Οι 4 διευθύνσεις της Αττικής ήταν σε διαφορετικό χρονικό σημείο, με αποκλίσεις άνω του έτους μεταξύ τους.

11. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το όραμα της Διοίκησης από την εφαρμογή των άρθρων του Ν. 4735/2020, με αρχή έναρξης ισχύος την 1η Απριλίου 2021;

Η επιτάχυνση και η διαφάνεια στη διαδικασία πολιτογράφησης

12. Κρίνετε ότι εντοπίζονται στον ΚΕΙ διατάξεις που χρήζουν κατάργησης; Αν ναι, μπορείτε να αναφέρετε ποιες είναι αυτές;

Οι ομογενείς θα έπρεπε να έχουν μία ενιαία διαδικασία.

13. Μπορείτε να προτείνετε δύο αλλαγές με την εφαρμογή των οποίων πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία πολιτογράφησης μπορεί να απλουστευθεί περαιτέρω;

Ηλεκτρονική διασύνδεση με το portal του δημοσίου gov.gr

Οι ενδιαφερόμενοι να καταθέτουν τις αιτήσεις τους μέσω ΚΕΠ και να μην έρχονται σε επαφή με το προσωπικό των Υπηρεσιών

14. Σε ποιες νομοθετικές αλλαγές θα ελπίζατε στο μέλλον; Θεωρείτε ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστεί μια πολύ απλή αλλά και διαφανής διαδικασία πολιτογράφησης σε σύντομο χρόνο; Αν ναι, μπορείτε να απαριθμήσετε επιγραμματικά ποια στάδια πιστεύετε ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει αυτή;

Θα πρέπει να δρομολογηθεί η νέα διαδικασία για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα των νέων διατάξεων. Ήδη η διαδικασία έχει αλλάξει αρκετά. Η συνέντευξη δεν γίνεται να απαλειφθεί εντελώς για λόγους δημοσίας τάξεως και ασφάλειας.

15. Από την επαγγελματική σας εμπειρία, ποιο παράγοντα θεωρείτε καταλυτικό για την γρηγορότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης;

Ο αριθμός του προσωπικού και η επαρκής επιμόρφωσή του είναι ο βασικότερος παράγοντας για την ταχύτερη εκτέλεση των διαδικασιών.